

İslâmi Fikirlere Dayalı Siyasi Dergi

KÖKLÜ DEĞİŞİM

Suskunluğun Kırılma Noktası

2025 • ARALIK • 175. SAYI • ₺50

II. TRUMP DÖNEMİ MASKESİZ EMPERYALİZM

**Devletler Arası İlişkilerde Küresel Sistem Gerçeği:
Efendi-Köle İlişkisi**

ABD Merkezli
Hegemonya: Yeni Roma
İmparatorluğu mu?

İslâm'da Devletler Arası İlişkiler:
Barışta Adalet, Savaşta Ölçü

Silahsızlandırma,
Normalleşme ve
Ortadoğu'nun Geleceği

Aralık 2025

Köklü Değişim Dergisi
Suskunluğun Kırılma Noktası
Sayı 175, Aralık 2025
3 Aylık - Yerel Süreli
ISSN: 1304 - 8724

İmtiyaz Sahibi
Köklü Değişim Medya
Basın Yayın Org. Tic. Ltd. Şti. Adına
Mahmut Kar

Genel Yayın Yönetmeni
Süleyman Uğurlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Kadir Kaşıkçı

Editör
Ahmet Sivren

Grafik - Tasarım
Ömer Takmaz

Yayın Kurulu
Süleyman Uğurlu
Muhammed Emin Yıldırım
Mehmet Çetinbudak
İlyas Kösem

Satış - Dağıtım
Merkez: Kültür Mahallesi
Mithatpaşa Caddesi 47/B
Kızılay - Çankaya - Ankara
+90 (312) 229 77 91

Şube: Kısıklı Mahallesi, Alemdağ Caddesi
Cömert Sokak, Aydın Güzel İş Merkezi, 5/4
Üsküdar - İstanbul
+90(216) 821 12 98

kddergi@hotmail.com
www.kokludegisim.net
www.kokludegisimdergisi.com

Basım: 1 Aralık 2025
Önka Kağıt Ürünleri İmalatı Matbaa Yayıncılık
Ambalaj Turizm Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi, 1. Cadde, Keskinler İşhanı
80/32-33 İskitler - Ankara
+90(312) 384 26 85

Yusuf Yavuzkan

02 Devletler Arası İlişkilerde Küresel Sistem Gerçeği: Efendi-Köle İlişkisi

Süleyman Uğurlu

18

ABD Merkezli Hegemonya: Yeni Roma İmparatorluğu mu?

Muhammed Emin Yıldırım

58

Silahsızlandırma, Normalleşme ve Ortadoğu'nun Geleceği

Bu Sayıda...

Küresel Strateji:
Böl-Parçala-Yönet / Ulus Devlet **08**
Mahmut Kar

Modern Sömürgeciliğin
Kurumsallaşması **12**
Remzi Özer

Kapitalist İktisadın Özeti:
Servet Birikiyor, İnsanlık Tükeniyor **24**
Emrah Akay

Kalkınma Miti!
Batı Modelinin Dayatılması **30**
Serdar Yılmaz

Kapitalizmin Kültürel Bedeli:
İnsani Değerlerin Erozyonu **34**
Mehmet Çetinbudak

İslâm'da Devletler Arası İlişkiler:
Barışta Adalet, Savaşta Ölçü **38**
Dr. Abdurrahim Şen

İkinci Yılında Aksa Tufanı ve
Bölgeye Yansımaları **42**
Abdullah İmamoğlu

Tüm Yönleriyle
Türkiye'nin Gazze Politikası **46**
Ahmet Sapa

Asırlık Direnişi Kıрма Hamlesi:
İkinci Manda Yönetimi **52**
İbrahim Er

TAKDİM

Umut, insanın içinde taşıdığı sarsılmaz bir dirençtir. Ümmet büyük acılar yaşasa da iman ile ayakta kalmasının sebebi budur. Bugün yeryüzünde akan kan ve gözyaşına rağmen kalplerimizdeki umut diri; çünkü Allah'ın vaadi haktır ve hakikat mutlaka tecelli edecektir.

Yaşananlar, bir kez daha dünyayı yöneten modern düzenin -adı ne olursa olsun- zulüm ürettiğini gösterdi. Kapitalist sistemin çürümesi, uluslararası yapının çifte standartları, devletlerin vicdan yerine menfaati öncelemesi... Neticede insanlık, ahlakı aşındıran, değerleri tüketen ve kalpleri kurutan bir hayat formuna mahkûm edildi.

Bu sayımızda, ümmetin karşı karşıya olduğu küresel siyaset kurgusunu ve emperyalist düzenin temel mekanizmalarını çok yönlü biçimde ele aldık. Devletlerin bağımsız gibi görünen ama gerçekte sömürgeci güçlere bağlı yapısını; ulus-devlet sisteminin Müslümanları birbirinden ayırarak zayıflattığını; modern sömürgeciliğin BM, NATO ve benzeri kurumlar eliyle nasıl kurumsallaştığını; ABD merkezli hegemonyanın Roma İmparatorluğu'nu aratmayan bir özgüven ve küstahlıkla dünyayı baskıladığını ortaya koyduk. Kapitalist sistemin serveti küçük bir zümrede toplarken insanı değersizleştirdiğini; "kalkınma" adı altında dayatılan Batı modelinin hakikati perdelediğini; modern hayatın insani değerleri nasıl aşındırdığını değerlendirdik.

Bu tabloya karşı İslâmi nizamın adalet ölçüsünü ve Gazze'de ortaya çıkan dirilişi hatırlattık. Doğrular Allah'ın; yanlışlar, hatalar, kusurlar bizimdir.

Âlemlerin Rabbi olan Allah Subhanehu ve Teâlâ'ya hamd ederek sizleri bu ayki sayımızla baş başa bırakıyorum.

Genel Yayın Yönetmeni
Süleyman Uğurlu

Aralık 2025

Yusuf Yavuzkan
ysf79@msn.com

DEVLETLER ARASI İLİŞKİLERDE KÜRESEL SİSTEM GERÇEĞİ: EFENDİ-KÖLE İLİŞKİSİ

Günümüzde devletlerarası sistemde yaklaşık 200 devlet bulunuyor. Hepsinin ayrı birer bağımsızlık hikâyesi, sınırları belirlenmiş “vatan” toprağı, çeşitli sembol ve renklerle bezenmiş bayrağı, gurur ve saygıyla dinlenen milli marşı, “bağımsız” hükümet sistemi, “serbest” ekonomisi, “özgün” iradesi, demokratik veya monarşik iktidarı, ülkeyi savunan “güçlü” ordusu, kendi çıkar ve menfaatleri temelinde bir iç ve dış politikası olduğu söyleniyor. Peki bu bir hakikat mi, yoksa 1648 Westphalia Barışı’ndan bu yana uluslararası hukukun temel taşı kabul edilen bu “eşit egemenlik” fikri, modern dünyanın en büyük ve en tehlikeli illüzyonlarından biri mi?

Devletlerarası duruma, güçler dengesine, devletlerarası ilişkilerin dinamiklerine ve devletlerarası sistemin doğasına bakıldığında, kâğıt üstünde

çizilen ve halkların kendilerine ait bir devlet olduğunu sanmalarına neden olan bu pembe tablonun, sahadaki acımasız güç ilişkilerini, yani neo-kolonializmi perdelemek için kullanılan parlak bir paravandan ibaret olduğu görülür. Gerçekte, küresel devletlerarası düzen, karşılıklı saygı ve ortak çıkarlara dayalı bir eşitler düzeni değil, aksine güç, nüfuz ve hegemonyanın yegâne belirleyici olduğu katı bir hiyerarşidir.

Bu piramidin en tepesinde, süper güç olarak tanımlanan, rakip devletlerden görece üstün ve hegemonik nüfuz alanı daha geniş olan birinci devlet bulunur. Ardından iç ve dış işlerinde bağımsız davranabilen, kendi çıkar ve menfaatlerini savunabilen, dış dünyada kendi nüfuz alanlarını oluşturabilen diğer büyük devletler yer alır. Bunlar bir nevi besin zinciri piramidinin üst katmanlarını

teşkil eden yırtıcıları temsil eder. Siyasi, askerî, ekonomik ve hukuki açıdan baskın ve nüfuzlu olan, devletlerarası sistemin kurallarını koyan, diğer devletler üzerinde tahakküm kurmak isteyenler, bu büyük devletlerdir. Görünüşte bağımsız, gerçekte iradesi zincirlerle ipotek altına alınmış olan devletler ise büyük devlet sayılmaz, aksine bunlar ya uydu devlet ya da tâbi devlet konumundadır. Uydu devlet, üzerinde nüfuz sahibi olan büyük devletin yöreğinde hareket eden, dış politikasını o büyük devletin dış politikasına uyarlayan, kendi iç işlerinde ise görece serbest olan devlet demektir. Tâbi devlet de hem iç hem de dış işlerinde tamamen bağlı olduğu büyük devlete tâbi olan, modern köle statüsündeki devlettir. Bir devletin büyük, uydu veya tâbi devlet olup olmadığını anlamak için dış politikasına, askerî bağımsızlığına, ekonomik gücüne, coğrafi konumuna, demografik değerine ve stratejik önemine bakılmalıdır. Örneğin, bugün Rusya büyük devlet sayılır, çünkü; Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi üyesidir, bağımsız bir dış politikası, ekonomisi ve askerî sanayisi vardır. Ayrıca Kafkaslar ve Orta Asya devletlerinde nüfuzu ve hegemonyası baskındır, dilini ve kültürünü başka milletlere dayatabilmiştir. Dolayısıyla Rusya'nın nüfuz ve etkisi bulunan bu Orta Asya devletlerinin büyük devlet olmaları mümkün değildir.

Günümüzde cari olan devletlerarası düzenin II. Dünya Savaşı'ndan sonra, savaşın galibi sayılan büyük devletler tarafından kurulduğu malumdur. O vakit ABD ve Rusya'nın selefi olan SSCB, en büyük süper güçler olarak dünyayı; Doğu ve Batı bloğu olarak ikiye ayırmıştı. İngiltere ve Fransa, önceki dönemin büyük devletleri ve sömürgeci güçleriydi. BM, NATO, Varşova Paktı, IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Sağlık Örgütü, uluslararası hukuk kurumlarını ve normları, devletlerarası ilişkilerin temel referansları ve dokümanları, hep o dönemde bu devletler tarafından oluşturulmuştu.

Devletlerarası sisteme entegre edilen ve bugün sayısı 200'e yaklaşan devletler ise I. Dünya Savaşı öncesi süreçte başlayan; imparatorlukların ulus-devletlere dönüştürülmesi sürecinde peydah olmuş devletlerdir. Bu süreç, 19. Yüzyıldan 20. Yüzyılın sonlarına kadar devam etmişti. Daha basit ifadeyle; devletlerarası sistemin kurucu büyük devletleri, bugün uydu ve tâbi konumunda olan ulus-devletlerin de mimarlarıydı. Sınırlarını, bayraklarını, yönetim sistemlerini, askerî ve ekonomik bağımlılıklarını, anayasa ve kanunlarını belirleyen,

... modern sömürgecilik (neo-kolonyalizm), klasik sömürgecilikteki gibi toprak işgali veya vali ataması yerine, ulus devletlerin ve halkların kendilerine bağımlılığını garanti altına alan çok daha sofistike mekanizmalarla işler. Bu mekanizmalar, ulus devletin büyük devletlere olan "göbek bağı"nı oluşturur ve efendilerine, sadık yöneticiler aracılığıyla devletlerarası düzene uyum ve entegrasyon, devletlerarası kurumlar, anlaşmalar ve nüfuz ilişkileri yoluyla siyasi, ekonomik, finansal, askerî ve teknolojik bağımlılık kurulur.

her birine bağımsızlık ve kurtuluş hikâyesi yazdıran, tarihlerini ve idolünü yeniden inşa eden, onlardı.

Dolayısıyla modern sömürgecilik (neo-kolonyalizm), klasik sömürgecilikteki gibi toprak işgali veya vali ataması yerine, ulus devletlerin ve halkların kendilerine bağımlılığını garanti altına alan çok daha sofistike mekanizmalarla işler. Bu mekanizmalar, ulus devletin büyük devletlere olan "göbek bağı"nı oluşturur ve efendilerine, sadık yöneticiler aracılığıyla devletlerarası düzene uyum ve entegrasyon, devletlerarası kurumlar, anlaşmalar ve nüfuz ilişkileri yoluyla siyasi, ekonomik, finansal, askerî ve teknolojik bağımlılık kurulur. Örneğin, ekonomik esaret, modern tahakkümün en güçlü ve en etkili zincirlerinden biridir. Bir devleti askerî olarak işgal etmek pahalı ve riskli iken ekonomisini rehin almak, sessiz ve daha etkilidir.

1970’lerde ABD, Doların altına endekslenmesinden vazgeçtiğinde, yoğun bir para basımına gitmiş, emisyon hacmini artırarak harcamaları ve yatırımları artırmış; bu yolla piyasaya yüklü miktarda para enjekte etmiş; insanlar ve yatırımcılar, ellerinde biriken bu parayı bankalara aktarmış, bankalar da bunu halka ve devlete kredi olarak vermiş, bankalar sürekli kar ederken halk ve hükümet, sürekli borçlandırılmıştır. Bu döngü, sadece Amerika’da değil, serbest ekonomiye geçen tüm ülkelerde de uygulanmıştır. Öyle ki tüm dünya devletlerinin toplam GSYH’si 100 trilyon dolar civarındayken borç toplamı, 300 trilyon doları aşmıştı. Bu aslında borcun değil, borcun faizinin bile ödenmesinin imkânsız olduğu bir balon ortaya çıkarmıştı. Şu anda bu kronik sistem arızası nedeniyle Türkiye dahil tüm ülkeler, geri dönülmez bir borç batağına saplanmış durumda ve bunun, enflasyon üreten para basma seçeneği, halkı bezdiren vergi artırma seçeneği veya bağımlılığı daha derinleştiren dışarıdan borçlanma seçeneği dışında başka bir çıkar yolu yok.

Nitekim Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası, kâğıt üzerinde küresel ekonomik istikrarı sağlamak amacıyla kurulmuş gibi görünse de ciddi analizler bu kurumların, ABD başta olmak üzere büyük devletlerin ekonomik vesayet araçları olarak işlediğini göstermektedir. Ekonomik kriz yaşayan bir ulus devlete “yardım” adı altında

Türkiye’nin de üyesi olduğu NATO ittifakı, kâğıt üzerinde “eşitler arası bir savunma paktı” olarak sunulsa da gerçekte ABD’nin diğer üyeler üzerindeki askerî vesayet aracından başka bir şey değildir. İttifakın askerî komuta kademesi, kritik teknolojisi ve stratejisi tamamen ABD’nin kontrolindedir.

verilen borçlar, gerçekte bir teslimiyet anlaşması olan Yapısal Uyum Programları şartlarına bağlıdır. En kârlı varlıkların (limanlar, rafineriler, telekom) özelleştirilmesi istenir. Bu varlıkları genellikle büyük devletlerin şirketleri satın alır. Yerli sanayiye bitirecek şekilde, Batı menşeli mallara pazarın gümrüksüz açılması istenir. “Bütçe disiplini” adı altında sosyal yardımların kesilmesi istenir. Bu sürecin nihai sonucu, ulus devletin borcunu ödemek için sürekli daha fazla borçlanan, kendi ekonomik politikalarını belirleme yetisini tamamen kaybeden bir “borç kölesi” haline gelmesidir. Örneğin, Pakistan’ın tarihinde 23 kez IMF’nin kapısını çalması, bu kronik bağımlılığın yapısal bir kanıtıdır. “Türkiye’de IMF yok!” denilse de uygulanan ekonomik ve finansal programların, IMF dayatmalarının yerli replikası olduğu açıktır.

Ekonomik vesayet, sadece finansal değil, aynı zamanda siyasi istikrarı da doğrudan kontrol eden çift katmanlı bir mekanizma oluşturur. IMF dayatmaları (özelleştirme ve kemer sıkma politikaları), ulus devletlerde yoksulluğun artmasına ve toplumsal muhalefetin yükselmesine yol açar. Bu toplumsal istikrarsızlık, yerel liderin (örneğin, Pakistan’da İmran Han veya Müşerref’in), Washington’un çizgisine daha fazla hizmet etmesi için bir kaldıraç olarak kullanılır. Yani aslında bu, ulus devletlerin bağımlılığını kalıcılaştırmak amacıyla kullanılan kontrollü bir istikrarsızlık aracıdır. Hatırlayın; Müşerref’in kovulduktan sonra Amerikalı senatörlere, “bana bir şans daha verin.” diyerek yalvardığı video, büyük yankı uyandırmıştı.

Pakistan, bir “bağımlı devlet” prototipidir. Varlığı, kuruluşundan bu yana önce İngiliz, sonra Amerikalı efendilerinin stratejik çıkarlarına endekslenmiştir. Pakistan’ın kaderi, kendisine biçilen “cephe ülkesi” (frontline state) rolünü oynadığı sürece istikrarlı, bu rolden sapmaya çalıştığı anda ise istikrarsız olmuştur. ABD’nin, 2002-2018 arasında Pakistan’a verdiği 33 milyar dolarlık “yardım”, aslında bir “hizmet alımı”ydı. Bu ödeme, Pakistan’ın kendi topraklarını ve askerlerini, ABD’nin Afganistan’daki savaşı için kullandırmasının bedeliydi. Bu “hizmet alımı” rolünü sorgulayan her lider, efendisinin tepkisiyle karşılaşmıştı. ABD, “terörle savaş” konseptine tam destek istediğinde para akışı açılırken; Pakistan, (örneğin, İmran Han dönemi gibi) Rusya’dan petrol almak gibi efendisinin çıkarlarına aykırı bir hamle yaptığında, para akışı kesilip hükümet krizi tetiklenmiştir. Efendisinin

desteğini çekmesi, ordu içindeki “efendiye sadık” kanadın da desteğiyle liderin devrilmesine giden süreci başlatmıştır. Bu durum, bu liderlerin koltukta kalış sürelerinin, yerli ve milli başarılarına değil, efendilerine olan sadakatlerinin devamlılığına bağlı olduğuna işaret ediyor.

Türkiye, daha büyük ekonomisi, güçlü ordusu ve jeopolitik konumu nedeniyle Pakistan’dan daha karmaşık bir vakadır. Türkiye, basit bir “uydu” değil, pazarlık gücü olan bir “stratejik müttefik” konumundadır. Ancak Türkiye’nin “bağımsız dış politika” denemeleri, her defasında Batı’nın ekonomik ve askerî sistemine olan “göbek bağı”nın sınırlarına çarpmaktadır. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın iktidara geldiği ve “altın çağ” adı verilen 2002-2013 dönemi, Batılı finans merkezlerinden Türkiye’ye trilyonlarca dolarlık “sıcak para” akışıyla mümkün olmuştur. Ancak bu ilişkinin kırılma noktası, Ağustos 2018’deki Rahip Brunson krizi ile ortaya çıkmıştır. ABD Başkanı Trump, Türkiye’nin bir iç hukuk meselesine karşı alenen siyasi bir talepte bulunmuş, tek bir tweet atarak uluslararası finans kurumlarını sermayeyi çekmeye yönlendirmiştir. Türk Lirası’nın bir gecede çökmesi, Türkiye’nin ekonomik egemenliğinin ABD’nin sermaye hareketlerine karşı ne kadar kırılma ve bağımlı olduğunu göstermiştir. Bu olay, ekonomisi ABD kontrolündeki finansal akışlara bağlı olan bir devletin dış politikasının “bağımsız” olamayacağını kesin kanıttır.

Küresel sistemin efendisi olan ABD’nin para birimi dolar, dünyanın rezerv parası statüsündedir. Petrol, altın ve uluslararası ticaretin büyük çoğunluğunun dolar ile yapılması, ABD’ye muazzam ve benzersiz iki güç sağlar. Bunların ilki; ABD, istediği gibi para basarak kendi borcunu ve enflasyonunu tüm dünyaya ihraç edebilir. İkincisi ise ulus devletleri sistemden çıkarma yeteneğidir. Bir ülkeyi SWIFT sisteminden (uluslararası dolar transfer sistemi) çıkarmak (Rusya’ya uygulanmıştı) o ülkenin modern dünyada nefes borusunu kesmek ve uluslararası ticaretini felç etmek demektir. Bu tehdit, ulus devletlerin dış politika hamlelerini daima kısıtlayan görünmez bir zincirdir.

Diğer bir bağımlılık alanı, askerî ve güvenlik sistemine ilişkindir. Ulus devletlerin, kendilerini tam anlamıyla korumalarına izin verilmez; aksine onlar, efendileri tarafından “korunurlar.” Bu koruma, aslında bir askerî vesayetten başka bir şey değildir. Körfez ülkelerinin ABD’ye trilyonlarca doları peşkeş çekmeleri, Türkiye’nin askerî uçak alımı

için ABD’nin kapisında beklemesi, bunun çarpıcı örneklerinden sadece birkaçıdır.

Türkiye’nin de üyesi olduğu NATO ittifakı, kâğıt üzerinde “eşitler arası bir savunma paktı” olarak sunulsa da gerçekte ABD’nin diğer üyeler üzerindeki askerî vesayet aracından başka bir şey değildir. İttifakın askerî komuta kademesi, kritik teknolojisi ve stratejisi tamamen ABD’nin kontrolündedir. Bu vesayet, fiziksel olarak da kendini gösterir: ulus devletler (Türkiye, Almanya, İtalya), kendi egemenliklerinin fiziksel olarak delindiği askerî üslere (İncirlik, Ramstein gibi) ev sahipliği yapmak zorundadırlar. ABD bu üslere, ulus devletin rızası olmasa bile kendi küresel operasyonları için bir sıçrama tahtası olarak kullanma hakkını saklı tutar.

NATO’nun işleyiş modeli, ABD liderliğindeki bir ittifak olmanın ötesinde, ulus devletlerin ödeme yaparak satın aldığı bir “koruma hizmeti” (protection racket) modeline dönüşmüş durumdadır. ABD Başkanı Donald Trump’ın, gerekli savunma harcamalarını yapmayan NATO müttefikleri için kullandığı sözler bunun en net kanıtıdır. İlk dönemi sırasında Trump, bu müttefikleri korumayacağını, hatta Rusya’yı onlara saldırması için teşvik edeceğini söylemiştir: *“Sizi korumazdım, hatta size (Rusya’nın) ne isterlerse yapmalarını desteklerim. Ödemelerinizi yapmak zorundasınız.”* Bu açıklama, ittifakın kolektif savunma ilkesinin, ABD’nin finansal ve siyasi çıkarları karşısında tamamen anlamsızlaştığını göstermiştir. Ulus devletler, sadece düşmana karşı değil, aynı zamanda ABD’nin iradesine karşı da güvenliklerini sürekli olarak müzakere etmek zorunda kalmaktadırlar. Bu birbirli bakış açısı, ABD’nin bu devletlere bakışını özetlemektedir: Onlar, eşit müttefikler değil, korunma bedelini askerî ve siyasi sadakatle ödeyen müşterilerdir.

Türkiye’nin F-35 programında yaşadığı kriz, bu teknolojik şantajın en somut ve maliyetli kanıtıdır. Türkiye, milyarlarca dolar ödediği ve üretim ortağı olduğu projeden, ABD’nin istemediği bir hamle (Rusya’dan S-400 hava savunma sistemi alımı) yaptığı için tek taraflı bir kararla atılmış, düşman devletlere uygulanan CAATSA yaptırımlarıyla cezalandırılmıştır. Oysa NATO çerçevesine bağlı olan Türkiye’nin; NATO sistemine entegre edilmesi mümkün olmayan S-400 füzelerini satın alması, ABD’nin Rusya ve Suriye politikasıyla bağlantılı olarak filen izin verdiği bir hamle olmasına rağmen, bu alım Türkiye’ye milyarlarca dolara mal

olmuş ve nihayetinde hangarda çürümeye terk edilmiş; buna rağmen ABD'nin Türkiye'yi programdan çıkarıp yaptırım uygulaması, bu bağımlılık ilişkisinin ne denli tehlikeli ve maliyetli olduğunu göstermiştir.

Türkiye gibi "stratejik" konuma sahip ulus devletlerin sözde pazarlık gücü, yüzeysel olarak bağımsızlık göstergesi gibi algılanabilir. New York Times'ın yaptığı bir analizde; Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çok taraflı ve faydacı dış politikasının Türkiye'yi küresel krizlerin yönetiminde aranan bir muhatap ve "vazgeçilmez bir aktör" hâline getirdiği belirtilmiştir. Ancak bu sözde "vazgeçilmezlik" statüsü, gerçek bağımsızlıktan ziyade, ABD'nin bölge ülkelerine birbirinden farklı ve çelişkili görünen roller vererek karmaşık bölgesel çıkarlarını yönetme yeteneğinden kaynaklanmaktadır. Gazete, Batı'nın Türkiye ile ilişkilerini koparmamasının temel sebeplerinden birinin, Ankara'nın Gazze gibi hassas konularda dahi hem Filistin halkının haklarını savunan hem de Batı başkentleriyle diplomatik kanalları açık tutan bir çizgiyi sürdürmesi olduğunu belirtmiştir. Bu durum, ulus devletin dış politikasını kendi ulusal çıkarına göre değil, devletlerarası sistem için gerekli olan dengeleyici rolü oynamak suretiyle kendi bağımlılığını yönetmesi anlamına gelir. ABD, güdümündeki ulus devleti daha etkin kullanmak istediği için ona daha esnek bir tahakküm uygular, ancak kırmızı çizgiler aşıldığında ceza mekanizmaları hızla devreye girer.

Tahakküm, sadece ekonomik ve askerî yollarla değil, aynı zamanda diplomatik ve siyasi araçlarla da sağlanıyor. BM Güvenlik Konseyi, devletlerarası sistemde "bağımsızlık yalanının" zirvesini temsil ediyor. BM'de 193 devletin eşit olduğu iddia edilse de 5 büyük devlet (ABD, Rusya, Çin, İngiltere, Fransa) veto hakkına sahip ve bu devletler ulus devletlerin kaderini belirlerken, kendilerinin veya Yahudi varlığı gibi müttefiklerinin aleyhine çıkacak her türlü kararı tek bir oyla yok edebilmektedir. Bu durum, ulus devletlerin hiçbir iradesinin olmadığını en açık kanıtlarından biridir.

"Efendi-Köle" ilişkisinin en net ve en acımasız biçimde görüldüğü coğrafya, hiç kuşkusuz, I. Dünya Savaşı'nın enkazından doğan yapay İslâm coğrafyasıdır. Bu bölgedeki devletlerin köleleştirilmesinin ana nedeni, kuruluş DNA'larının bizzat efendileri tarafından "bağımlı" olarak kodlanmış olmasıdır. Bölgedeki "devlet" denilen yapıların çoğu, bir halk iradesinin veya ulusal kurtuluş

mücadelesinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmamıştır. Bunlar, iki "Efendi" (İngiltere ve Fransa) arasında 1916'da imzalanan Sykes-Picot Anlaşması'nın bir sonucudur. Osmanlı Devleti'nin enkazı paylaşılırken, sınırlar etnik, kültürel veya coğrafi gerçekliklere bakılmaksızın, tamamen sömürgeci devletlerin çıkar bölgelerine (petrol sahaları, ticaret yolları, stratejik limanlar) göre çizilmiştir. Irak, Suriye, Lübnan ve Ürdün gibi devletler, daha doğmadan "bağımlı" olarak tasarlanmıştır. Bu yapay sınırlar, içeride kalıcı etnik ve mezhepsel istikrarsızlığı garanti altına almıştır. Bu iç zafiyet, devletlerin hayatta kalabilmek için sürekli olarak dışarıdan bir efendiye (hamiye) ihtiyaç duymasını sağlamıştır.

Bu yapay devletlerin başına, Efendiler tarafından seçilen ve onlara sadakatle hizmet edecek "yerel valiler" veya komprador elitler atanmıştır. Bu liderlerin, geçmişte de, günümüzde de tek bir görevi vardı: Halkın iradesini değil, sömürgeci efendilerinin küresel çıkarlarını korumak. "Atanmış valilik" sisteminin ilk örnekleri, İngiliz ajanı T. E. Lawrence'ın yönlendirmesiyle Irak ve Ürdün'ün başına "kral" olarak atanan Hâşimî ailesidir. Soğuk Savaş ve sonrası dönemde, bu kralların yerini, dışarıdan "milliyetçi" gibi görünen ancak sömürgeci efendilerine aynı derecede sadık olan generaller veya parti liderleri almıştır. Mısır, bu değişimin klasik bir örneğidir; Cemal Abdunnasır, Enver Sedat ve Hüsnü Mübarek, on yıllar boyunca Mısır'ın kaynaklarını Batı'ya açan, Yahudi varlığının güvenliğini sağlayan ve karşılığında ABD'den milyarlarca dolarlık askerî yardım alan modern "sömürge valisi" prototipleriydi. Bunların koltuklarındaki meşruiyeti Mısır halkından değil, doğrudan Washington'dan geliyordu.

Körfez monarşileri (Suudi Arabistan, BAE, Kuveyt, Katar, Umman), Efendi-Köle ilişkisinin en sofistike ve ekonomik temelli modelini temsil eder. Buradaki anlaşma son derece basittir: Körfez monarşileri, sömürgeci efendilerinin küresel finans ve enerji sisteminin (petro-dolar) istikrarını koruyacak, karşılığında hanedanlıklarını kendi halklarına karşı ayakta tutacaklardır. Bu devletlerin orduları, ülkelerini ve halklarını korumaktan ziyade, hanedanı halka karşı korumak ve efendilerinden silah olarak ona milyarlarca dolar transfer etmek için vardır.

Başta Türkiye olmak üzere ulus devlet liderlerinin, kendi halklarına karşı sık sık "bağımsız-

lık” ve “milliyetçilik” retoriği kullanırken, gerçek meşruiyetlerini Batı başkentlerinden sağlaması, bu ilişkinin en önemli özelliğidir. Bu ikiyüzlülük, ABD’nin Türkiye Büyükelçisi ve Suriye Özel Temsilcisi Tom Barrack’ın, Trump’ın Erdoğan’a meşruiyet verdiğiine ilişkin açıklamalarıyla ifşa olmuştu. Bu açıklama, liderlerin koltukta kalmasının halk desteğinden ziyade, ABD’nin onları “güvenilir partner” olarak görmesine bağlı olduğunu, seçimlerden önce onayın Washington’dan alındığını göstermişti. Hal böyle olunca, ulus devlet liderlerinin önceliğinin halklarının refahı veya iradesi değil, sömürgeci efendilerine hizmet olduğu basiret sahipleri için açıktır. Tom Barrack’ın bir başka demeci, bu oyunun kurallarını özetliyor: *“Arap liderler bizimle özel görüşmelerinde farklı, halklarına açık konuşmalarında farklı konuşurlar. Bu oyunun kuralıdır. Onlar bizim istikrarımızı, biz onların tahtını garanti ederiz.”* ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio da, Eylül 2025’teki BM toplantıları sırasında, bu ulus devlet liderlerinin bağımsızlık iddialarına rağmen, sistemin işleyişini gözler önüne seren çarpıcı bir yanıt vermiştir: *“Bu insanlar istediklerini söyleyebilir, bölgesel güç olduklarını iddia edebilirler. Ama günün sonunda ekonomileri için paraya, orduları için teknolojiye ihtiyaç duyduklarında nereye geleceklerini biliyorlar. Liderler, Başkanımızla beş dakikalık bir görüşme için adeta yalvarıyorlar.”* Bu hiyerarşik düzen, artık ABD tarafından gizlenme gereği bile duyulmadan açıkça ifade edilmektedir ki “diplomatik nezaket” maskesine artık ihtiyaç kalmamıştır. Trump, Barrack ve Rubio’nun pervasız açıklamaları, devletlerarası sömürgecilik sistemine entegrasyonunun geri dönülmez bir noktaya ulaştığını kanıtlamaktadır.

Gazze’de 2023 yılından beri devam eden ve on binlerce Müslümanın hayatına mal olan soykırım süreci de bu Efendi-Köle sisteminin ahlaki iflasını ve özellikle bölge rejimlerinin bağımlılık derecesini tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermiştir. Halkı Müslüman ülkelerin liderleri, sokaklarında milyonların öfkeyle yürüdüğü bir dönemde bile, bu soykırım karşısında etkili bir adım atmak bir yana, birçoğu perde arkasında Yahudi varlığı ve efendileri ABD ile güvenlik ve istihbarat iş birliğini sürdürmüştür. Bu durum, basit bir ahlaki zafiyetten öte, yapısal bir zorunluluktan kaynaklanmaktadır. Bu rejimlerin varlığı ve güvenliği, kendi halklarının iradesine değil, onları iktidarda tutan ABD’nin desteğine bağlıdır. Bu yapısal ikiyüzlülük, en son Eylül

ayında toplanan BM Genel Kurulu’nda bir kez daha kendini göstermiştir. Birçok halkı Müslüman ülke lideri, BM kürsüsünden Filistin halkının acılarını dile getiren, Yahudi varlığını kınayan ve uluslararası toplumu göreve çağıran tumturaklı konuşmalar yapmışlardır. Ancak aynı liderler, kulislere Amerikalı yetkililerle bir araya gelerek yeni ticaret anlaşmalarını, ekonomik “yardım” paketlerini ve güvenlik iş birliklerini görüşmüşler, masa başında Gazze planlarını tasdik etmişlerdir. Konuşmalar sonra erdiğinde, Gazze’ye yönelik ablukanın kaldırılması veya soykırım faillerinin yargılanması için tek bir somut, ortak ve bağlayıcı karar alınamamıştır. Bu olay, ulus devletlerin sömürgeci efendilerinin izin verdiği sınırlar içinde “konuşma özgürlüğü”ne sahip olduğunu, ancak “eylem özgürlüğü”ne sahip olmadığını kanıtlayan acı bir derstir.

Uluslararası ilişkiler, Polyannacı bir “uluslararası toplum” veya “eşit egemenlik” masalı değildir. Sistem, gücün kanunlarının yazdığı, acımasız bir hiyerarşidir. Bu analizler neticesinde, bağımsız olarak görünen birçok devletin aslında sömürgeci efendilerine nasıl göbekten bağlı olduğunu ve “milli irade” söyleminin çoğunlukla bu bağımlılığı gizleyen bir maske olduğunu görmeliyiz.

Bağımsızlık, BM’de bir koltuğa sahip olmakla, renkli bir bayrağa veya milli marşa sahip olmakla elde edilen hukuki bir statü değildir. Gerçek bağımsızlık; kendi parasını kontrol edebilen, kendi teknolojisini üretebilen, kendi enerjisine sahip olan, kendi kendine yetebilen, kendi ümmetine hesap veren ve dış politikasını başka bir başkentten çıkarlarına göre değil, kendi ümmetinin çıkarlarına göre belirleyebilen, sömürgeci Batılı devletlerin coğrafyamızdaki sömürlerine son verebilen, ileri karakolları Yahudi varlığını haritadan silebilen bir sarsılmaz iradeye sahip olmaktır ki böylesi bir devletin yegane adayı; Allah’ın vaadi, Rasulü’nün müjdesi ve yakın siyasi geleceğin yükselen yıldızı olan Râşidî Hilâfet Devleti’dir.

■ Mahmut Kar

karmahmut@hotmail.com

KÜRESEL STRATEJİ: BÖL-PARÇALA-YÖNET / ULUS DEVLET

Gazze’de iki yıldır devam eden savaş; işgal, ölüm, yıkım, açlık ve soykırım ötesinde başka bir şeyi daha gösterdi bize... Batı ile dinî ya da tarihî hiçbir ortak bağı olmayan Yahudiler, ABD ve Batılı devletler tarafından Gazze’de desteklendiler. Ancak Filistin halkı ve mübarek topraklar ile hem dinî, hem tarihî, hem akidevi hem de manevi ortak birçok bağı olan Arap rejimler ve diğer Müslüman beldeler, Gazze’yi desteksiz ve sahipsiz bıraktılar. Gazze, iki yıldır dünyanın gözü önünde bombalandı. Yıkılan binalar, paramparça olmuş bedenler, aç ve susuz kalmış çocuklar, biçare yaşlılar, annelerin çığlıkları, babaların gözyaşları

iki yıl boyunca sadece ekranları doyurdu. Buna karşın Gazze halkı aç ve susuz kaldı, Mısır sınırları kapalı tuttu, Ürdün sessiz kaldı ve işgalci varlığın sınırını korudu, Suriye’nin gerekçesi varmış çünkü yeni kuruldu, Suudi Arabistan’ın hiç umurunda bile olmadı, Türkiye ise sadece ama sadece konuştu ve kınadı. Her biri çizilmiş sınırlarına çekildi; “burası benim sınırim, burası benim toprağım” diyerek kendi tahtını ve çıkarını korudu.

İşte bu sessizlik ve körlük, sadece korkunun, köleliğin ve bağımlılığın değil; ulus devletin inşa ettiği zihinsel duvarların bir neticesidir. Bir zamanlar Halep’te yaşanan felaket, Kahire’nin yüreğini

sızlatırdı; Kudüs'te akan kan için, Bağdat'ın ve İstanbul'un sarayları hesap sorardı; Mazlumların çağruları şehirlerin minarelerinden yankılanan dualarla karşılık bulurdu. Çünkü Müslümanların ortak bir bağı vardı. O bağ bugün artık kopmuş.

Bu kopuş, sadece coğrafi değil, ideolojik bir kopuştur. Bu kopuşun adı; ulus devlet düzenidir. Gazze'de aynı gökyüzünün altında çocuklar iki yıldır ölüyor ama Kahire sessiz, Amman sessiz, Riyad sessiz, Şam sessiz, Bağdat sessiz, İstanbul sessiz... Sanki Gazze başka bir gezegende, sanki Kudüs bir başka halka miras kalmış. İki yıl boyunca meydanlardan "Ordular Aksa'ya!" diye çağrı yapıldı "Savaş sadece Gazze'nin hakkı, bu ordular mı Gazze'ye yardıma gidecek?" denildi. Trump'ın planı gereği "ateşkes" ve "barış" için masa kurulduğunda, "bu çok tehlikeli bir tuzak" diye uyarı yapıldığında bu sefer "Onlar savaştı kendileri karar versin bizim konuşmaya hakkımız yok." denildi. Ulus devlet ile sadece topraklara değil zihinlere de sınırlar çizildi maalesef. Bu dil, İslâm'ın ve ümmetin değil, ulus devletin dilidir. Bu yaklaşım, ulus devletin zihinleri işgal girişiminin bir tezahürüdür.

Ulus Devletin Doğuşu

Ulus-devlet; "modern çağ" denilen dönemde, kapitalist Batı'nın ortaya çıkarıp tutunduğu en güçlü ve aynı zamanda en bölücü siyasi icadıdır. Avrupa'da 17. yüzyıldaki Westphalia Barışı ile şekillenen bu sistem, egemenliği dinden (kiliseden) değil, "millet" denilen soyut bir kavramdan almıştır. Fransız Devrimi ile halkın egemenliği kutsanmış, laiklik benimsenmiş, böylece dinî kimlikler kamusal alanın dışına itilmiş, halkları birbirine bağlayan bağ "ulus" olarak tanımlanmıştır. Avrupa için bu model, mezhep savaşlarının enkazı üzerine kurulan bir düzen, kilisenin yerine konulan bir sistem anlamına geliyordu. Ancak İslâm coğrafyasında "ulus devlet" modeli, birliğin dağılması, toprakların bölünmesi, ümmetin parçalanması anlamına geldi.

İslâm coğrafyası ve özellikle de Ortadoğu bölgesi, Hilâfet'in yıkılmasının ardından Batılı güçler tarafından işte bu ulus devlet düşüncesi ile şekillendirildi. 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında yaşanan bu sistemsel değişim, Batı'da ulusal kimlik ve dil birliği ile İslâm coğrafyasında ise yapay sınırlar ve milliyetçilik ile dizayn edildi. Bu modelin temel işlevi, büyük bir coğrafyada tek bir siyasi otorite altında toplanmış olan Müslümanların birliğini dağıtmak ve o toprakların yeniden

birleşmesine engel olmaktı. "Hilâfet" çatısı altında birleşmiş bir ümmet; Arap, Türk, Kürt, Arnavut, Çerkez ve daha nice etnik kimlikler üzerinden bölünmeye başladı. Sykes-Picot Anlaşması ile haritalar çizildi; her yeni sınır, bir kardeşliği böldü.

Batı, ulus devlet modelini İslâm beldelerinde uygulamaya koyarken başlangıçta bu toprakların bütünlüğünü veya ulusal çıkarlarını koruma vaadiyle ortaya çıktı ama zamanla bu model, coğrafyanın, halkların, zenginliklerin ve kaynakların kontrolünü kolaylaştıran bir araca dönüştü. Ulus devletlerin kurulmasıyla İslâmi kimlik arka plana itildi; İslâm akidesinin birleştirici özelliği yok edildi; etnik, mezhepsel ve coğrafi farklılıklar kalıcı hale getirildi. Neticede, bu sistemin kurulması ile Müslümanlar, topraklarının tek bir siyasi otorite altında birleşmesini "imkânsız" görmeye başladılar. Her bir ulus devlet, kendi dar coğrafyasına hapsedildi; kendi ulusal kimliği ve sınırlı çıkarları dışındaki meselelere kayıtsız kalacak şekilde kodlandı. Bugün Gazze ve Filistin topraklarında yaşayan Müslümanların bile yürüttükleri direniş mücadelesinin kodlarında -esasi olmasa da- öyle ya da böyle "Filistin ulusu" düşüncesi bulunmaktadır, maalesef. İşte bu sebeple, direnişin durdurulmasına karşılık; Batı'nın tanıyacağı bir Filistin Devleti'ne, diğer ulus devletlerinki gibi renkli bir Filistin bayrağına razı olunuyor. Oysa bu devletler ve sınırlar yapay, bu bayraklar ve semboller bize ait değil! Çünkü İslâm, ulusları değil ümmeti inşa eder.

Ulus Devletlerin Zihinlere Çizdiği Sınırlar

Ulus-devletlerin toplumsal ve siyasi hayattaki etkisi, yalnızca haritalara çizilen sınırlardan ibaret kalmadı; aynı zamanda halkların ve toplumların zihninde de derin izler bıraktı. Modern ulus devlet, kendi varlık ve meşruiyetini korumak adına, "vatandaşlarının" önceliklerini yeniden tanımladı. Her bir ulus devlet, kendisine çizilen coğrafi sınırlara bağlılığı, temel bir vatandaşlık görevi haline getirdi. Haklar, bu dar bakış açısı ile zamanla ulus devlet düşüncesine alıştırıldılar. Ortak İslâmi kimlik veya Müslüman kardeşlikten ziyade, bireyin "ulus devletine" olan aidiyeti vurgulandı. Böylece coğrafi sınır, ahlaki ve siyasi sorumlulukların da sınırı kabul edildi. Bugün Mısır'daki bir genç, Gazze'deki çocukların açlıktan ölmesini "kendi sorunu" olarak görmeyebiliyor. Lübnanlı bir vatandaş, Suriye'deki iç savaşın acısını hissedemeyebiliyor. Türk medyasında "Filistin'de yine olaylar çıktı"

cümlesi, sanki uzak bir diyarda yaşanan bir haber gibi geçip gidiyor.

Ulus devlet mantığı içerisinde yetiştirilen bir birey veya yönetici, komşu beldeye yaşanan felaket, onların kendi iç işleri olarak görebiliyor. Bu zihinsel sınırların bir sonucu olarak, "Suriye bizi ilgilendirmez" ya da "Filistin meselesi, Filistinlilerin sorunudur" gibi ifadelerle, Müslüman halkların ortak değeri ve sorumluluğu reddediliyor. Oysa Müslüman için Filistin, kutsal bir emanettir; Kudüs sadece Filistinlilerin değil, ümmetin tamamınındır. Gazze'de yaşananlar karşısındaki yaygın sessizlik ve duyarsızlık, bu zihinsel sınırların ne kadar derinlere işlediğinin ve ulus devlet ideolojisinin Müslümanlar arasındaki birliği nasıl yok ettiğinin açık göstergesidir. Ulus devletin çizdiği zihinsel sınırlar, bir zamanlar tek bir ümmetin parçası olan halkları, birbirlerinin dertlerine yabancılaştırmıştır. Bu psikolojik ve zihinsel bölünme, küresel güçlerin "böl-parçala-yönet" stratejisinin başarısının temelini oluşturmaktadır.

ABD ve Batı'nın Stratejisi: Böl-Parçala-Yönet

Ulus devlet sisteminin İslâm coğrafyasına dayatılması, küresel güçler, özellikle ABD ve Batılı devletler tarafından **kendi çıkarları için ustaca kullanılan** bir stratejidir. Bu stratejinin özü, "**Böl Parçala ve Yönet**" prensibine dayanmaktadır. Batı, parçalanmış ve sürekli birbirleriyle meşgul olan küçük ulus devletlerin varlığından memnundur. Bu şekilde tek bir İslâmi otoriteden kaynaklanacak tehditten de emin olmaktadır.

Bu stratejinin etkileri, son yıllarda İslâm beldelelerinde yaşanan pek çok olayla izah edilebilir. Irak'ta yaşananlar ve üçe bölünme bunun göstergesidir. Daha önce Irak'ın İran ile yaptığı savaş, Yemen ile Suud arasındaki çatışmalar, Suriye'de yaşananlar, İran'ın Suriye'de Baas rejimi ve Batı bloğu yanında yer alması, yine bunun göstergesidir. İdeolojik düşünce ve fikrî kalkınmadan yoksun farklı grupların yürüttüğü devrim sonrasında Baas iktidarının yıkılması ile kurulan yeni Suriye'nin yine bir ulus devlet (Arap Cumhuriyeti) olması da buna örnek gösterilebilir. Benzer şekilde, **Afganistan ile Pakistan arasındaki sürekli çatışma** ve sınır anlaşmazlıkları... ABD bu iki önemli Müslüman beldeyi birbirine karşı kullanarak kendi stratejik amaçlarına hizmet etmektedir. Bu tür sınır anlaşmazlıkları ve iç istikrarsızlıklar, bu ülkelerin Filistin gibi daha büyük küresel İslâmi meselelere

odaklanmalarına da engel olmaktadır. Batı, İslâm dünyasında güçlü bir birlik istemiyor. Çünkü birleşmiş bir İslâm coğrafyası, enerji kaynaklarını, ticaret yollarını ve jeopolitik dengeyi kendi eline alabilir. Bu yüzden Batı, her ülkeyi kendi ulusal kimliğine hapsederek onları kendisine **bağımlı ve zayıf** hale getiriyor.

Böl-parçala-yönet stratejisinin **Gazze savaşındaki tezahürü** belki de en çarpıcı olanıdır. Bölgesel ulus devletler, Gazze'deki işgal ve savaş sürecinde, kendi "ulusal çıkarlarını" bahane ederek, Filistin meselesine karşı yalnız bırakma politikası uygulamışlardır. Her devlet, kendi sınırlarını ve rejiminin bekasını önceliği için, Filistin halkının yanında filen durmaktan çekinmiştir. Bu durum, ABD ve Batı'nın stratejisinin başarısını kanıtlamaktadır: parçalanmış bir coğrafyada, hiçbir ulus devletin tek başına veya kolektif olarak güçlü bir duruş sergileyecek gücü kalmamıştır.

Bu durumu daha net görebilmek için Batı'nın kendi içindeki yaklaşımına bakmak gerekir. ABD ve **Batılı devletler**, ekonomik ve siyasi bloklar kurarak, ittifaklar geliştirerek ve uluslararası kuruluşlar aracılığıyla **birleşerek güçlenmişlerdir**. Onlar, birleşmenin ve entegrasyonun küresel siyasi arenadaki hayati önemini kavramışlardır. Buna karşılık, İslâm beldeleleri ise suni ulus devlet sınırlarıyla parçalanarak zayıflatılmıştır. Bu zayıflık, Müslümanların, kendi kaderlerini tayin etme yeteneklerini kaybetmelerine ve dış müdahalelere açık hale gelmelerine neden olmuştur.

İki Devletli Çözüm, "İşgali Meşru Gören Filistin Ulus Devleti"

Gazze'deki savaş sonrası dönemde sıklıkla gündeme gelen ve ABD tarafından, özellikle de Başkan Trump'ın barış planı çerçevesinde vaadedilen çözüm yolu, "**iki devletli çözüm**" planıdır. Bu plan, görünüşte Filistin halkına bir devlet vaat etse de daha derin ve sinsi bir amaca hizmet etmektedir.

İki devletli çözüm planının temel tehlikesi, kurulacak olan "Filistin Ulus Devleti" fikrinin, mevcut Yahudi varlığını ve işgalciliğini **meşru olarak kabul etmesi** şartına dayanmasıdır. Bu planın asıl hedefi, Müslümanlara, Yahudi varlığının işgalciliğini kabul etmiş ve uluslararası sistemin parçası haline gelmiş bir **Filistin Ulus Devleti** fikrini kabul ettirmektir. Ancak bu kabul, İslâmi inanç ve tarihsel gerçekler açısından kabul edilemez bir hakikattir. Bu hakikat, **Filistin topraklarının yalnızca Filistin-**

lilere değil, Müslümanların tamamına, dolayısıyla sadece İslâm'a ait olduğudur. Kudüs'ün ve çevresindeki toprakların kutsiyeti ve stratejik önemi, bu topraklara sahip çıkma sorumluluğunu tüm ümmetin omuzlarına yüklemektedir. Dolayısıyla, herhangi bir devletin, Müslümanların tamamının mülkiyeti ve hakkı olan topraklardan feragat etmesini gerektiren bir çözümü kabul etmesi, Müslümanlar için temelden yanlıştır, bu sebeple de iki devletli çözüm planı reddedilmelidir. İki devletli çözüm, Müslümanları "ulus-devlet mantığına" razı etmeye dönük en tehlikeli adımdır. Çünkü ümmet bilinciyle birleşen bir halkın karşısında Yahudi varlığı duramaz ama her biri kendi "ulusal çıkarını" düşünen bölünmüş halklar onun elini güçlendirir.

Filistin meselesinin kalıcı ve İslâmi bir çözüme kavuşması, ulus devletlerin çizdiği zihinsel ve coğrafi sınırları aşmayı gerektirmektedir. Eğer Müslümanlar, Filistin'i yalnızca Filistinlilerin sorunu olarak görmeye devam ederlerse, Batı'nın parçalama stratejisi başarılı olmaya devam edecektir. Filistin topraklarının gerçek anlamda kurtarılması ve Müslümanların yeniden küresel bir güç olarak varlık göstermesi için, **Müslümanların birliğinin sağlanması** elzemdir.

Bu birliğin sağlanmasının tek yolu, ulus devlet sınırlarını ve ulusalcı ideolojileri bir kenara bırakarak, tarihsel ve İslâmi bağlamda birleştirici bir siyasi yapıya dönülmesidir. İşte tam bu noktada, **Hilâfet'in yeniden tesisi kaçınılmaz bir zarurettir.** Hilâfet; ulusların değil, ümmetin birliğini sağlayan, Müslümanların topraklarını tek bir siyasi otorite altında toplamayı mümkün kılan ve böylece küresel güçlere karşı koyabilecek bir kudret ve direniş mekanizması sunan tek sistemdir. Gazze'deki acı tecrübe, ulus devletlerin pasifliğini ve zayıflığını ispatlamıştır. Dolayısıyla Müslümanların birliğini yeniden inşa etmek ve küresel stratejilere karşı koymak için Hilâfet'in yeniden kurulması zaruridir.

Hilâfet döneminde Kudüs, ümmetin himayesindeydi. Selahaddin Eyyubi'nin ordusunda Kürtler, Türkler, Araplar, Berberiler omuz omuza savaşıyordu. Hiçbiri "benim sınıırım" demedi. Çünkü o zaman ümmet, tek beden gibiydi. Bugün aynı topraklar, onlarca sınıırın, bayrağın, ordunun, vizenin arasında paramparça. Batı, bu parçalanmışlık üzerinden "barış planları" üretirken; aslında birliğin yeniden doğuşunu engellemeye çalışmaktadır.

İki devletli çözüm planının temel tehlikesi, kurulacak olan "Filistin Ulus Devleti" fikrinin, mevcut Yahudi varlığını ve işgalciliğini meşru olarak kabul etmesi şartına dayanmasıdır. Bu planın asıl hedefi, Müslümanlara, Yahudi varlığının işgalciliğini kabul etmiş ve uluslararası sistemin parçası haline gelmiş bir Filistin Ulus Devleti fikrini kabul ettirmektir.

Müslümanların yeniden güç bulması, Batı'nın "böl-parçala-yönet" stratejisini boşa çıkarması, ancak **ümme bilincinin yeniden inşasıyla** mümkündür. Bu bilincin kurumsal ifadesi, tarihte olduğu gibi bugün de **Hilâfettir.** Hilâfet, bir ırkın, bir milletin üstünlüğü değil; **Allah'ın hükmünün yeryüzünde adaletle tatbik edilmesi** anlamına gelir. Hilâfet, ümmetin siyasi birliğini, ekonomik ve askerî gücünü, yani izzetini yeniden tesis eder. Gazze'nin feryadı, sadece bir toprak parçasının kurtuluş çağrısı değil, bir ümmetin **yeniden birleşme çağrısıdır.** Ulus-devletlerin çizdiği sınırları aşacak bir bilinç, yeniden dirilişin ilk adımı olacaktır. O gün geldiğinde ne Mısır sessiz kalacak, ne Türkiye bekleyecek ne de Filistin yalnız olacaktır.

Hilâfet yeniden kurulduğunda, ümmet yeniden dirilecektir. Çünkü o zaman ümmet, yeniden **tek beden**, yeniden **tek bayrak**, yeniden **tek toprak** olacaktır.

■ Remzi Özer
remziozerim@gmail.com

MODERN SÖMÜRGEÇİLİĞİN KURUMSALLAŞMASI

“Klasik”ya da “eski sömürgecilik” kavramı, bir ülkenin yabancı bir güç tarafından işgal edilmesi ile o ülkedeki siyasal egemenliğin işgalci yabancı gücün eline geçmesi, ülkenin ve yerel halkın üzerinde bu yabancı gücün tam denetim sahibi olması anlamında kullanılmaktadır.

Özellikle imparatorluklar dönemi Avrupa’sında kapitalizmin doğuşu ve sanayi devrimiyle birlikte başta İngiltere, Fransa, İspanya, Portekiz, Hollanda gibi devletlerin Afrika, Orta ve Güney Amerika, Orta, Güney ve Doğu Asya’da yapmış oldukları acımasız ve vahşi sömürgecilik faaliyetleri insanlığın kolektif hafızasında hâlâ canlılığını korumaktadır.

Batı’da gerçekleşen düşünce devriminin etkisiyle başlayan uluslaşma süreci, Birinci Dünya Savaşıyla birlikte imparatorlukların parçalanmasıyla hız kazanmış; 1929 yılında başlayan büyük ekonomik buhran ve hemen sonrasında yaşanan İkinci Dünya Savaşıyla birlikte oluşan yıkım ve enkazın üzerinde yeni bir uluslararası sistem inşa edilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı, Amerika’yı büyük bir süper güç olarak ortaya çıkarmış; Amerika’nın önderliğinde kurulan yeni uluslararası sistemin ve “ulusların kendi kaderini tayin hakkı” yönünde benimsenen ilkelerin de etkisiyle eski sömürge ülkelerinde bağımsızlık hareketleri artmış, sömürgeci ülkeler bu duruma

direnemeyerek bu ülkelerin siyasi bağımsızlıklarını resmî olarak tanımak zorunda kalmışlardır.

Ne var ki kendilerine “Üçüncü Dünya Ülkeleri” de denilen, sözde siyasi bağımsızlıklarına yeni kavuşan geri kalmış eski sömürge ülkeleri; **siyasi, ekonomik, malî, kültürel ve askerî** açıdan, aralarına Amerika'nın da katıldığı sömürgeci güçlerin ve onların kontrolündeki uluslararası sistemi oluşturan uluslararası örgütlerin nüfuz ve egemenliği altında kalmaya devam etmişlerdir.

Klasik/eski sömürgeçiliğin “yeni sömürgecilik” (neo-kolonyalizm) denilen biçime evrildiği bu dönemde, sömürgecilik; uluslararası örgütlerin gölgesi altında görünmez mekanizmalar ile uluslararası hukuk, ticaret ve finans kuralları aracılığıyla kurumsallaştırıldı.

Birleşmiş Milletler ve bağlı örgütleri, NATO, Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) gibi kilit öneme sahip uluslararası kurumlar, bu yeni sömürgeci düzenin kurulması ve sürdürülmesinde büyük pay sahibi oldular. Bu kuruluşlar, görünüşte küresel iş birliği, barış ve kalkınma hedeflerine hizmet ediyor gibi görünseler de fiilî uygulamaları ve karar alma mekanizmaları nedeniyle güçlü sömürgeci devletlerin çıkarlarını korumada ve bu devletlerin az gelişmiş ülkelerde nüfuz ve hegemonya kurmalarında birer “**küresel yönetim aracı**” olarak işlev gördüler; modern sömürgeçiliğin kurumsallaşmasına zemin hazırladılar.

Finansal Tahakkümün Kalesi: IMF ve Dünya Bankası

Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası, İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan Bretton Woods sistemi çerçevesinde; savaş sonrası yeniden yapılanma, ekonomik istikrar ve kalkınma finansmanı gibi hedeflerle kurulmuş olsalar da uyguladıkları politikalarla yoksul ve az gelişmiş ülkeler üzerinde **borç tuzağı** ve **ekonomik koşulluluk** yoluyla bir tahakküm mekanizması oluşturdukları için modern sömürgecilik eleştirilerinin merkezinde yer alırlar. Bu kurumların görevi yalnızca “ekonomik yardım” veya “istikrar” değildir; yeni dünya ekonomisini biçimlendirmek, geri kalmış ülkeleri “kurtarıcı” müdahaleleri aracılığıyla denetlemek ve bu ülkeler üzerinde **küresel finansal hegemonya** kurmaktır.

IMF ve Dünya Bankası, borç krizi yaşayan ülkelere kredi verirken karşılığında **Yapısal Uyum**

Programları (YUP) adı verilen katı ekonomik reform şartları dayatır:

Özelleştirme: Kamu hizmetlerinin (su, elektrik, telekom vb.) yabancı şirketlere veya yerel sermayeye satılması, temel hizmetlere erişimi zorlaştırmış; ülke varlıklarının yabancı sermayenin kontrolüne geçmesine yol açmıştır.

Ticaretin serbestleştirilmesi: Tarım sübvansiyonlarının kaldırılması ve gümrük vergilerinin düşürülmesi, özellikle tarımda yerel üreticileri sübvansiyonlu Batı ürünleri karşısında rekabet edemez hâle getirmiş, **gıda bağımlılığını** artırmıştır. (Örneğin, Afrika ve Latin Amerika'daki tarım sektörleri.)

Sosyal harcama kesintileri: Eğitim ve sağlık harcamalarının kısılması, beşerî sermaye gelişimini baltalamış, eşitsizlikleri derinleştirmiş ve kalkınma potansiyelini düşürmüştür.

Bu politikalar, küresel finansal sermayenin ve güçlü Batılı devletlerin çıkarlarına hizmet etmektedir. “**Washington Konsensüsü**” olarak ABD ve diğer G-8 ülkeleri tarafından kabul edilen; IMF, Dünya Bankası ve DTÖ tarafından dayatılan neo-liberal ekonomi politikaları, borçlu ülkelerin kendi ekonomik kalkınma modellerini bağımsız bir şekilde belirleme yeteneğini ortadan kaldırmaktadır. Bu, modern anlamda bir “**malî sömürgecilik**” biçimidir.

Washington Konsensüsü'nün temel ilkeleri özetle şunlardır: Büyük bütçe açıklarından kaçınan maliye politikası; vergi tabanını genişleten ve ölçülü marjinal oranlar getiren vergi reformu; piyasada belirlenen ve reel olarak pozitif faiz; rekabetçi döviz kuru; niceliksel ithalat kısıtlarının kaldırılması ve düşük/tekdüze tarifeler; doğrudan yabancı yatırımların serbestleştirilmesi; KİT'lerin özelleştirilmesi; rekabeti engelleyen düzenlemelerin kaldırılması; mülkiyet haklarının yasal güvence altına alınması.

Washington Uzlaşısının bazı temel ilkeleri şunlardır:

- GSYH'ye oranla büyük sayılabacak mali açıkları önleyecek bir maliye politikası izlenmeli.
- Vergi tabanının yaygınlaştırılmasını ve ılımlı marjinal vergi oranlarını sağlayacak bir vergi reformu yapılmalı.
- Faiz oranları piyasada belirlenmeli ve reel faiz çok yüksek olmasa da pozitif bir değer taşınmalı.
- Döviz kurları rekabetçi olmalı.
- Kota gibi niceliksel kısıtlamaların kaldırılmasını öngörecektir.

biçimde ithalat serbestleştirilmeli, ticareti korumaya dönük kararlar düşük ve tekdüze tarifelere dayandırılmalı. •Ülkeye yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımları serbestleştirilmeli. •Kamu iktisadi teşebbüsleri özelleştirilmeli. •Güvenlik, çevre koruma, tüketicuyu koruma ve finansal kuruluşların ihtiyat amacıyla gözetimini hedefleyen kurallar dışında kalan ve piyasaya girişi ve rekabeti engelleyen kurallar kaldırılmalı. •Mülkiyet hakları için yasal güvenlik sağlanmalı...

IMF'nin kendisiyle **stand-by** anlaşması imzalayan ülkelerde uygulanmasını istediği ekonomi politikaları incelendiğinde aşağıdaki sonuçları ürettiği görülmüştür:

- Parasal sıkılaştırma politikalarıyla piyasada paraya ulaşmanın zorlaşması ve harcamaların azalması, ekonomik durgunluğa ve hareketliliğin zayıflamasına yol açması. •Üretim ve yatırımların azalması, satışların düşmesi, kişi ve firmaların ödeme güçlüğüne düşmesi; buna bağlı olarak iflasların yaşanması, istihdamın azalması ve işsizliğin artması. •Ekonomik büyümenin yavaşlaması, gayrisafi millî hasılanın beklenen düzeyde artmaması ve kişi başına düşen millî gelirin azalması. •Yerel para biriminin yabancı paralar karşısında değer kaybetmesi, ekonomideki istikrarsızlığın derinleşmesi. •Enflasyonun düşürülmemesi ve hayat pahalılığının artması nedeniyle fiyat istikrarının sağlanamaması. •Gelir dağılımındaki adaletsizliğin artması, zengin ile fakir arasındaki farkın daha da açılması. •Halkın temel ihtiyaçlara erişimde zorluk yaşaması, yoksulluğun artması. •Malî disiplinin sağlanamaması; bütçe açıklarının ve cari açıkların giderilememesi, ödemeler dengesindeki açıkların kapatılamaması.

Dünya Bankası tarafından az gelişmiş ülkelere verilen kredi projeleri incelendiğinde; bu projelerin, az gelişmiş ülkelerin gelişmiş ülkelere satmak istediği ileri teknoloji ve endüstriyel ürünler için birer pazar hâline gelmelerini sağlayacak altyapı ve hizmet üretmeye yönelik olduğu görülmektedir. Bu projeler, Amerika'nın liderliğini yaptığı küresel düzenin inşa etmek istediği yeni dünya tasarımına hizmet etmektedir.

Söz konusu projeler ve alınan krediler, bu ülkelerin kalkınmasına herhangi bir şekilde katkı sağlamamış; zaten kredi verilisinin amacı da bu ülkelerin kalkınmasını temin etmek olmamıştır. Aksine, bu politikalar az gelişmiş ülkeleri daha derin bir borç batağına sürüklemiş, yapısal bağımlılıklarını artırmıştır.

Diğer yandan, IMF ve Dünya Bankası'nda oylama gücü, üye ülkelerin sermaye katkı paylarına (kotalarına) göre belirlenmektedir. Bu durum, doğal olarak ABD ve Avrupa ülkeleri gibi sömürgeci devletlere orantısız bir **veto** veya **etki gücü** kazandırmaktadır. Böylece kararlar, büyük ölçüde bu güçlü ülkelerin jeopolitik ve ekonomik çıkarları doğrultusunda alınmakta; yoksul ve az gelişmiş ülkelerin sesleri ise sistem içinde kaybolmaktadır.

Küresel Ticaretin Silahı: Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), küresel ticareti serbestleştirmeyi ve kurallarını belirlemeyi amaçlasa da, fiyatta gelişmiş ülkelerin ticari çıkarlarını maksimize etme ve geliştirmekte olan ülkelerin sanayileşme süreçlerini engelleme aracı olarak işlev görmektedir. Gerek Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT), gerekse daha sonra onun yerini alan Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), her iki yapının da esas amacı gelişmiş ülkelerin çıkarlarına hizmet etmektir.

Endüstriyel, sanayi ve teknolojide gelişmiş ülkeler; sahip oldukları güçlü altyapılar sayesinde ürettikleri ürünleri dünya pazarlarında satma ihtiyacı duymaktadırlar. Buna karşılık, henüz sanayi ve teknolojik altyapısını oluşturamamış, dolayısıyla ülkesinin ve halkının ihtiyaç duyduğu endüstriyel ürünleri kendi imkânlarıyla üretmeyen az gelişmiş ya da geliştirmekte olan ülkeler ise, gelişmiş ülkelerin satmak istedikleri bu ürünleri satın almak zorunda kalmaktadırlar.

İşte bu arz ve talep dengesi, gelişmiş ülkelerin ürettikleri ürünleri diğer ülkelere satabilmeleri için, aralarındaki gümrük ve ticari engellerin kaldırılmasını zorunlu kılmıştır. Gelişmiş ülkeler, kendilerinden ürün satın almak isteyen az gelişmiş ülkelere; ticaret yapabilmelerinin şartı olarak, gümrük tarifelerinde indirim yapmalarını, serbest ticareti kısıtlayan diğer engelleri ortadan kaldırmalarını ve kendi (gelişmiş ülkeler) lehlerine yeni ticari düzenlemeler yapmalarını dayatmışlardır.

DTÖ bünyesindeki **Ticaretle Bağlantılı Fikrî Mülkiyet Hakları (TRIPS) Anlaşması**, patent koruma sürelerini uzatarak, geliştirmekte olan ülkelerin temel ilaçlar, tohumlar ve teknolojiler üzerindeki erişimini kısıtlamıştır.

Bu durum, geliştirmekte olan ülkelerin ucuz ve jenerik ilaç üretimini zorlaştırarak, Batılı ilaç dev-

lerinin (Big Pharma) küresel pazardaki tekeli sürdürmesine olanak tanımıştır. Sağlık alanında kritik öneme sahip bu tablo, “**Patent Sömürgeçiliği**” olarak adlandırılmakta ve yoksul ülkelerin teknolojik ve sağlık alanındaki bağımlılığını daha da pekiştirmektedir.

DTÖ kuralları, gelişmekte olan ülkelerden tarım sübvansiyonlarını kaldırmalarını isterken; ABD ve AB gibi gelişmiş ülkelerin kendi çiftçilerine, pamuk, şeker ve mısır gibi ürünlerde yüksek miktarda sübvansiyon vermelerine göz yummaktadır.

Bu sübvansiyonlar sayesinde Batı’da üretilen ürünler, küresel pazara çok düşük fiyatlarla girmekte; gelişmekte olan ülkelerin sübvansiyonsuz ve rekabet edemeyen yerel üreticilerinin çöküşüne neden olmaktadır. Bu durum, gıda güvenliğini tehlikeye atmakta ve **ekonomik bağımlılığı** daha da artırmaktadır.

Örneğin, Ekonomik Ortaklık Anlaşmaları (EPA): Avrupa Birliği ile Afrika, Karayip ve Pasifik ülkeleri arasında imzalanan bu anlaşmalar, DTÖ kuralları çerçevesinde bir iş birliği olarak sunulsa da gerçekte, AB’nin pazarlık gücünü kullanarak eski sömürge ülkelerle kendi lehine avantajlı koşullarda anlaşmalar yapması anlamına gelmektedir.

Gelişmiş ülkelerin dayattığı şartları kabul eden ülkeler için bu koşullar tam bir felaket olmuştur. Bu ülkelerdeki yerli üreticiler, gelişmiş ülke ürünleriyle rekabet edemedikleri için sanayileşme ve kalkınma süreçleri büyük bir darbe almış, neticede tamamen gelişmiş ülkelere bağımlı hâle gelmişlerdir.

Gelişmiş ülkeler, geri kalmış ülkelere dayattıkları yeni düzenlemeler; bu ülkelere sattıkları ürün ve hizmetler, bu ürün ve hizmetlerin kullanımına yönelik gönderdikleri uzmanlar ile yürüttükleri eğitim, yardım ve destek faaliyetleri aracılığıyla bu ülkelere sızmış; onların yönetim çevrelerinde ve piyasalarında nüfuz ve kontrol sahibi olmuşlardır.

Sağlık Sömürgeçiliği ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

1948’te kurulan DSÖ, küresel sağlık standartlarını belirleme, salgınlarla mücadele etme ve sağlık sistemlerini güçlendirme gibi görevler üstlenmiştir. Ancak karar alma süreçlerinde büyük ölçüde gelişmiş ülkelerin ve devasa ilaç ile sağlık şirketlerinin (Big Pharma) bağışlarına ve etkisine bağımlı hâle gelmiştir.

Küresel sağlık alanında, özellikle geri kalmış ülkelerde kurulan “yardım-bağış” ilişkileri, kurumsal bir bağımlılık oluşturmuş ve yerel sağlık sistemlerini dış finansmana bağımlı hâle getirmiştir. Bu durum, sağlık alanındaki yerel önceliklerin dış finansörlerin çıkarlarına göre şekillenmesi riskini de beraberinde getirmiştir.

Patent rejimleri, ilaç fiyatları ve küresel sağlık standartlarının belirlenmesinde gelişmiş ülkelerin ve büyük ilaç şirketlerinin etkisi; uluslararası sağlık yardımları ve iş birlikleri aracılığıyla, az gelişmiş ülkelerin sağlık sektöründe gelişmiş ülkelere olan bağımlılığını artırmıştır.

Gelişmekte olan ülkelere salgınlarla mücadele eden sistemlerin dış yardım kuruluşlarına bağımlı hâle gelmesi durumunda; kriz anlarında yerel kapasitenin yetersizliği, dış finansmanın belirleyici koşulları ve yabancı uzmanların etkisi gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu durum da sağlık alanında yeni bir sömürü ve bağımlılık ilişkisi üretmektedir.

COVID-19 döneminde görüldüğü üzere, **pandemi** sürecinde gelişmiş ülkelerin aşırı stoklaması ve **TRIPS (Fikrî Mülkiyet Antlaşması) muafiyeti** önerilerine karşı çıkmaları; DSÖ’nün küresel sağlık adaletinden ziyade, gelişmiş ülkelerin ve patent sahibi şirketlerin çıkarlarını koruduğunu göstermiştir. Bu durum, küresel sağlık krizlerinde dahi yoksul ülkelerin dışlanmasına ve “**Aşırı Apartheid**” olarak adlandırılan yeni bir sömürü biçiminin kurumsallaşmasına yol açmıştır.

DSÖ, küresel finans, yardımlaşma ve yardım-konşul ilişkilerinin bir parçası olarak sağlık alanında neo-sömürgeci bir yaklaşımı sürdürmektedir. Özellikle sağlık sistemlerinin dış dinamiklere bağımlı hâle gelmesi ve “yerel kapasite inşası” yerine “yardım bağımlılığı”nın oluşturulması eleştirisi, dikkat çekici bir noktadır.

Güvenlik ve Askerî Hâkimiyet: NATO

Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), başlangıçta Sovyetler Birliği’ne karşı kolektif savunma amacıyla kurulmuş olsa da, Soğuk Savaş sonrası dönemde de varlığını sürdürmesi, genişlemesi ve operasyonları; Batı’nın jeopolitik ve askerî hegemonyası açısından vazgeçemediği büyük bir güç olarak değerlendirilmelidir.

NATO’nun küresel askerî müdahaleleri ve genişleme politikaları, bazı ülkelerde egemenliği

ve bağımsız politika üretme imkânını sınırlandırmaktadır. Örneğin, Rusya Dışişleri Bakanlığı açıklamasında “NATO’ya katılmanın neo-sömürgeci bir bağımlılık yaratacağı” öne sürülmüştür.

NATO’nun gerçekleştirdiği askerî müdahaleler (örneğin, 1999 Kosova ve 2011 Libya operasyonları), güçlü üyelerin –özellikle ABD’nin– kendi çıkarlarına uygun rejim değişikliklerini sağlama ve stratejik bölgelerde nüfuz alanlarını genişletme aracı olarak NATO gücünden yararlandığını göstermektedir. Bu müdahaleler, “demokrasiyi yayma” veya “insan haklarını koruma” gibi söylemlerle meşrulaştırılsa da, sonuçları genellikle **bölgesel istikrarsızlık, iç savaş ve siyasî kaos** olmuştur. Bu durum, eski sömürgelerin ekonomik ve siyasî olarak güçlenmelerini engellemekte, bölgeyi güçlü devletlerin askerî müdahalelerine açık hâle getirmektedir.

NATO, üye ülkelerin askerî harcamalarını belirli bir seviyede tutmalarını teşvik ederek, büyük Batılı silah üreticilerinin (askerî-endüstriyel kompleks) kârlılığını garanti altına alan bir pazar oluşturmaktadır. Bu durum, özellikle eski Doğu Bloku ülkeleri gibi yeni üyelerin ekonomik kalkınma yerine askerî harcamalara öncelik vermesine yol açarak, kaynaklarını Batı teknolojisine bağımlı kılan bir sömürü döngüsünü pekiştirmektedir.

Bu çerçevede, 24-25 Haziran 2025 tarihlerinde Hollanda’nın Lahey kentinde yapılan **NATO Zirvesi**’nde, NATO üyesi ülkeler Amerika’nın baskısıyla güvenlik ve savunma harcamalarını GSYH’nin %5’ine yükseltmeyi taahhüt etmişlerdir. 32 NATO üyesi ülkenin toplam GSYH’si yaklaşık 50 trilyon dolar civarındadır. Üye ülkeler, yıllık olarak güvenlik ve savunma harcamalarına yaklaşık 1 trilyon 250 milyar dolar ayırmaktadır. Amerika, Lahey Zirvesi’nde bu oranın üye ülkelerin taahhüdüyle 2,5 trilyon dolara çıkarılmasını hedeflemiştir.

Böylece NATO üyesi ülkeler bir silahlanma yarışına girecek; başta Amerika olmak üzere, savunma ve silah sanayisi gelişmiş ülkeler bu durumdan kazançlı çıkacaklardır. Ayrıca NATO, savunma ve güvenlik bakımından daha da güçlenecektir.

Hakikat şudur: Dünyanın en gelişmiş silahlarına ve en güçlü ordularına sahip 32 üyeden oluşan devletlerarası bir askerî örgüte kim, nasıl karşı çıkabilir? NATO gibi devasa bir güçle kim mücadele edebilir?

28-30 Haziran 2022 tarihlerinde İspanya’nın başkenti Madrid’de yapılan “**Madrid Zirvesi**” sonuç bildirgesinde, Çin; müttefiklerin “çıkarlarına, güvenliğine ve değerlerine” yönelik “sistemik bir rakip” olarak tanımlanmıştır. Zirveye dışarıdan katılımcı olarak davet edilen Avustralya, Japonya, Yeni Zelanda ve Güney Kore; Amerika’nın Çin’e karşı bir araya getirmeye çalıştığı, NATO’nun **Pasifik müttefikleri** olarak bilinen ülkelerdir. Amerika, Çin’i Asya-Pasifik bölgesinde sınırlandırmaya ve kuşatmaya çalışmaktadır. Amerika’nın orta ve uzun vadede Çin’e karşı yürüttüğü mücadelede ve dünya genelinde hegemonyasını pekiştirme siyasetinde NATO’yu bir araç olarak kullanmak istemesi, **neo-sömürgeci** bir anlayışın açık bir yansımasıdır.

Küresel Yönetişimin Paradoksu: Birleşmiş Milletler (BM) ve Bağlı Örgütler

İmparatorluklar döneminin sona erdiği, dünyanın ulus-devletler olarak bölünerek yeniden yapıldığı İkinci Dünya Savaşı’nın enkazı üzerinde, ulus-devletleri kontrol altında tutmak amacıyla Amerika’nın önderliğinde **küresel kapitalist-sömürgeci düzenin kurumsal temel altyapısını oluşturmak üzere Birleşmiş Milletler Teşkilatı** kuruldu.

Yeni bir uluslararası düzenin başlangıcını ifade eden **Birleşmiş Milletler’in kuruluşu** ile ilgili olarak dönemin ABD Başkanı **Harry Truman**, bu örgütün “bombalar ve silahlar olmadan çatışmaları çözmek ve insanlığı cennete götürmek değil, cehennemden kurtarmak için makul bir mekanizma” olarak kurulduğunu söylemişti.

Ancak, insanlığı cehennemden kurtarmak amacıyla kurulan bu mekanizmanın bizzat **cehennemin kendisine dönüştüğü**, çok geçmeden aldığı kararlar ve uygulamalarıyla ortaya çıkacaktı.

Birleşmiş Milletler, tüm ulusların eşit biçimde temsil edildiği bir platform olma iddiasıyla kurulmuş olsa da, yapısı ve işleyişi itibarıyla güçlü devletlerin hâkimiyetine yol açan bir işleve sahiptir.

BM Güvenlik Konseyi’nin (BMGK) daimî üyeleri (P5: ABD, Rusya, Çin, Fransa, İngiltere) sahip oldukları **veto hakkı** sayesinde uluslararası hukuk ve barışı, kendi jeopolitik çıkarlarına göre şekillendirebilmektedir.

Örneğin, “**İsrail-Filistin**” meselesinde ABD’nin; Afrika’daki bazı krizlerde Fransa’nın; Suriye konusunda ise Rusya ve Çin’in kullandıkları vetolar, dünya çoğunluğunun iradesini ve uluslararası

hukuku hiçe sayma pahasına güçlü devletlerin eski sömürge bölgelerindeki çıkarlarını korumalarını sağlamaktadır.

Bu durum, **Birleşmiş Milletler'i küresel adaletsizliğin ve sömürünün kurumsal bir bekçisi hâline getirmiştir.**

BM'nin organ ve alt kuruluşlarının çoğunda karar alma gücünün küresel kuzeyde yoğunlaşmış olması, küresel güneydeki devletlerin etkisini önemli ölçüde sınırlamaktadır.

Örneğin, BM Genel Kurulu'nun oy verme hakkı evrensel görünse de, gerçek karar alma ve yaptırım yetkisinin Güvenlik Konseyi'nin daimî üyelerinin elinde bulunması, Birleşmiş Milletler'in neo-sömürgeciliğe hizmet eden bir mekanizma hâline geldiğini açıkça göstermektedir.

BM aracılığıyla yürütülen kalkınma programları ve yardım faaliyetleri, az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde kalkınma ve ekonomik büyüme için birincil veya önemli bir finansman kaynağı olarak dış yardıma bağımlılık oluşturmak üzere tasarlanmıştır. Bu nedenle, söz konusu girişimler neo-sömürgecilik bağlamında, dış yardım ve kalkınma programlarına olan bağımlılığı sürdürme aracı olarak belirginlik kazanmıştır.

BM ve ilgili organlarının, sömürgecilik sonrası dönemde biçimsel (formel) bir anti-sömürgeci işlev üstlendikleri söylene de, bu kurumların küresel kapitalizmin ve küresel kuzey-güney hiyerarşilerinin yeniden üretilmesine hizmet ettikleri görülmektedir. Yani Birleşmiş Milletler ve bağlı kuruluşları, sömürgeciliğin yeni bir biçimi olan kurumsallaşmış modern sömürgeciliğin araçlarından biri hâline gelmiştir.

Birleşmiş Milletler, NATO, IMF, Dünya Bankası, DTÖ ve DSÖ gibi uluslararası örgütler, resmî misyonlarının ötesine geçerek **modern sömürgeciliğin kurumsallaşmasında kilit roller üstlenmişlerdir.**

Bu örgütler, güçlü Batılı devletlerin çıkarlarını; uluslararası hukuk, finansal koşulluluk ve askerî-jeopolitik zorlama mekanizmaları aracılığıyla küresel bir düzene dönüştürmüşlerdir. IMF ve Dünya Bankası ekonomik bağımlılığı, DTÖ ticari ve teknolojik tahakkümü, NATO askerî ve jeopolitik hegemonyayı, BM ve bağlı kuruluşları ise tüm bu tahakküm, bağımlılık ve hegemonyaya **uluslararası meşruiyet** kazandırmayı sağlamaktadır. Bu kurumlar, küresel yönetişimin araçları olmaktan

çok, eşitsizliği ve bağımlılığı kalıcılaştıran yapısal sömürgeciliğin kurumsal direkleri olarak işlev görmektedir. Ayrıca bu örgütler birbirinden bağımsız değil; aksine, birbirine eklemlenmiş tek bir küresel düzenin parçaları olarak hareket etmektedir.

Neo-sömürgecilik bağlamında en önemli mekanizmalardan biri "**bağımlılık**"tır: Ekonomi, finans, teknoloji, sağlık ve savunma alanlarında az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin dışa bağımlılığı, bu örgütler aracılığıyla sürekli hâle getirilmektedir. IMF ve Dünya Bankası'ndan kredi veya yardım alan ülkeler, bu yardımların koşullarına bağlı olarak ekonomik politika belirleme yetkilerini büyük ölçüde kaybederler. DTÖ vasıtasıyla ticaret kuralları dışarıdan belirlenir, NATO aracılığıyla güvenlik ve savunma politikaları dışa bağımlı hâle gelir. BM bağlamında ise devletlerarası çatışmalar, kriz yönetimi, yardım ve kalkınma programları küresel sömürgeci aktörlerin çıkarlarına göre şekillendirilmektedir.

Bu kurumlar aynı zamanda sömürgeci güçlerin ideolojilerinin de taşıyıcılarıdır. Neoliberal ekonomi, serbest ticaret, dışa açılma, özelleştirme ve piyasa odaklı kalkınma modelleriyle birlikte, sömürgecilere ait düşünce ve yaşam tarzları da küresel düzeyde yayılmaktadır.

Klasik sömürgecilik döneminden sonra **biçimsel bağımsızlık elde eden ülkelerde** gelir adaletsizliği, sermaye akışı dengesizliği, doğal kaynakların dışa akışı ve borçların yeniden üretimi gibi sorunların varlığı, "bağımlılık kuşağı"nın devam ettiğini göstermektedir. Dolayısıyla bu kurumlar, devletlerarası ve halklar arası eşitsizliklerin yeniden üretiminde rol oynayan mekanizmalar olarak görülmelidir.

Sonuç olarak, BM ve bağlı kuruluşları, IMF, Dünya Bankası, DTÖ, NATO ve DSÖ gibi uluslararası örgütler, modern çağda sömürgeciliği kurumsallaştıran yapılardır. Sömürgeciliğin sonlandırılması için bu örgütlerde reform yapılması yönünde bazı çağrılar bulunsa da, gerçek, doğru ve kalıcı çözüm; bu örgütler aracılığıyla oluşturulan küresel kapitalist sömürgeci dünya düzeninin kökten yıkılması ve bu çürümüş düzenin enkazı üzerinde **adil bir dünya düzeninin kurulmasıdır.**

■ Süleyman Uğurlu

suleymanugurlu.kd@gmail.com

ABD MERKEZLİ HEGEMONYA: YENİ ROMA İMPARATORLUĞU MU?

İbnu Haldun, devletleri insana benzetir. Onlar da insan gibi doğar gelişir yaşlanır ve en nihayetinde ölür. Nitekim tarih, İbni Haldun'u hep doğrulamıştır. "Yenilmez, yıkılmaz!" denilen devletler süreç içinde yıkılıp gitmiş, tarih olmuşlardır.

Roma İmparatorluğu; doğuşu, ulaştığı sınırlar ve kendine has devlet kültürü ile tarih olmuş devletler içinde en öne çıkanlardan biridir. Elbette Roma tarihini makale konusu edinmeyeceğiz. Daha güncel bir konuya odaklanarak Roma ile ABD siyasetini kıyaslayacak ve akıbetlerinin benzer olup olmayacağı üzerine fikir yürüteceğiz. Kısacası, geçmişten günümüze köprü kurarak gelecekte insanları neyin beklediğini irdeleyeceğiz.

Zamanında **Romalı** olmak büyük bir ayrıcalıktı. "Ben bir Roma vatandaşım." anlamına gelen *Civis Romanus sum* ifadesi, yalnızca derin bir ulusal gururun ifadesi değil; aynı zamanda bir bireyin dünyada özel bir konuma sahip olduğunun ve ağır yükümlülükler karşılığında verilen hak ve ayrıcalıkların sahibi olduğunun bir beyanıydı.

Şu hikâyeyi okuyun:

Pazarda büyük bir suç işleyen bir adamı ahali linç etmeye çalışıyordu. "Böyle bir adamı dünyadan uzaklaştırın, çünkü yaşamaya layık değil!" diye bağrışmalar yükseliyordu. Asayışı sağlamakla görevli askerler adamı alıp kışlaya götürdüler. Komutan, adamın kırbaçlanıp sorguya çekilmesini emretti.

Adamı bağladılar, işkenceye başlanacağı sırada oradan biri, “Bir Romalı ve mahkûm edilmemiş bir adamı kırbaçlamanız yasal mıdır?” diye sordu. Yüzbaşı bunu duyunca komutana, “Ne yaptığına dikkat et, çünkü bu adam bir Romalı.” dedi. Bunun üzerine komutan geldi ve “Söyle bana, sen bir Romalı mısın?” diye sordu. Adam, “Evet.” dedi. Komutan, “Ben bu vatandaşlığı yüklü bir parayla elde ettim.” dediğinde, adam şu cevabı verdi: “Ama ben doğuştan vatandaşım.” Bunun üzerine adamı sorgulamaya hazırlananlar hemen geri çekildiler; komutan ise onun gerçekten bir Romalı olduğunu öğrenince korktu ve derhal serbest bıraktı.

Bu olayı zihninizde canlandırdığınızda muhtemelen aklınıza **Rahip Brunson** olayı gelmiştir. Evet, Rahip Brunson 35 yıl hapis cezası istemiyle yargılanırken Donald Trump, “ABD vatandaşlarını öyle istedikleri gibi alamazlar.” demiş ve birtakım yaptırımlar uygulamış, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ı arayarak tehdit etmiş ve sonuçta Brunson’un serbest kalmasını sağlamıştı.

Nitekim ABD yapımı filmlerde yurt dışında bir şekilde tutuklanan kişinin ilk olarak kullandığı replik “Ben Amerikan vatandaşım!” şeklindedir.

“Roma vatandaşı” olmanın ayrıcalığı, Roma İmparatorluğunun kendisini konumlandığı yerden kaynaklanmaktadır. Roma, yabancıları küçümserken kendisini “sınırsız bir güç” sahibi olarak görürdü. Buna göre; **Romalıların en temel görevi, başka toplumları yönetmek ve onların düzenini sağlamak, Roma’nın yönetme talebini tanıyanları koruyup buna karşı çıkanlar ile savaşmaktır.**

Yunan tarihçi Polybius, Romalıların yöntemleri hakkında şunları söyler:

“Romalılar bütün girişimlerinde güce güvenirlere yerine getirmek zorunda oldukları bir göreve sahip olduklarını addederler.”

Roma’nın diğer devletler ile ilişkileri güç temelidir. Güçlü bir orduya ve güçlü bir ekonomiye sahip olduğu için saldırgan bir diplomasi izlemekten çekinmezdi. Bir bölgenin hâkimiyetini ele geçirmek ya da imparatorluk çıkarına olan bir meseleyi çözmek için önce saldırgan diplomasiyi kullanır, en son seçenek olarak askerî gücü devreye sokardı.

“Romalıların diplomaside kullandıkları en büyük tehdit, güçlü bir orduya sahip olmaları ve savaştaki üstünlükleriydi. M.S. II. yüzyılda, Rhine ve Tuna nehirleri boyunca kalıcı olarak yerleştirilmiş 16 lejyon

“Roma vatandaşı” olmanın ayrıcalığı, Roma İmparatorluğunun kendisini konumlandığı yerden kaynaklanmaktadır. Roma, yabancıları küçümserken kendisini “sınırsız bir güç” sahibi olarak görürdü. Buna göre; Romalıların en temel görevi, başka toplumları yönetmek ve onların düzenini sağlamak, Roma’nın yönetme talebini tanıyanları koruyup buna karşı çıkanlar ile savaşmaktır.

vardı. Doğu eyaletlerindeki lejyonların sayısı ondu. Lejyonlar, büyük kuvvetlerle çarpışmaya hazır yüksek profilli kuvvetlerdi, ayrıca muhalifleri sindirme ve imparatorluğun dışında olup Roma’nın dostu olan topluluklara baskı uygulama amacıyla da hizmet ediyorlardı.”¹

Roma İmparatorluğunda yabancı devlet ve unsurlar “barbar” olarak görülmekteydi. Hatta bugünkü anlamda dışişleri bakanlığı şeklinde çalışan “Barbar İşleri Bürosu” dahi kurulmuştu. Yabancıları, “farklı kültürden insanlar” olarak değil de barbar görmeleri, kibirden başka bir şey değildi. Kibrin, büyük devletlerin ortak yönü olduğu açıktır. Kibirden doğan tek şey ise küstahlıktır.

Yine Polybius’un aktardığı şu olay Roma küstahlığını göstermesi açısından dikkat çekicidir:

“Kral Antiochus, Ptolemaios Krallığı’nın elindeki Mısır üzerine yürüyüp İskenderiye’yi kuşatma altına aldığı anda, Roma, Konsül Caius Popilius Laenas’ı arabulucu elçi olarak gönderdi. Antiochus, onu sıcağı bir şekilde karşıladı ve selamlaşmak için elini uzattı. Popilius, elini sıkmak yerine elinde tuttuğu Mısır ve Kıbrıs’ı derhal terk etmesi yönündeki senato

1 - Brian Campbell, Roma Dünyasında Diplomasi, Çeviren: Recep Özman

kararını Kralın eline tutuşturdu ve sert bir şekilde okumasını istedi. Kral, mektubu okuduktan sonra, bu konuyu danışmanlarıyla istişare etmek istediğini söyledi. Popilius saldırgan ve son derece kibirli bir tavır sergiledi. Elinde bir asma dalı vardı, bununla Antiochus'un etrafına bir daire çizdi ve mektubun içeriği hakkında kararını verene kadar bu dairenin içinde kalması gerektiğini söyledi. Kral bu otoriter tavır karşısında şaşkına dönmüştü, birkaç dakikalık tereddütten sonra Romalıların talep ettiği her şeyi yapacağını söyledi. Bunun üzerine Popilius, kralın elini sıktı ve onu sıcak bir şekilde selamladı.”

Roma'nın saldırgan diplomasisi elbette herkes için geçerli değildi. Nitekim, "Roma'nın Dostları" olarak isimlendirilen yabancı krallara, Roma'nın desteğini özendirecek diplomatik bir statü ve türlü hediyeler verilirdi.

ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Fox News'e verdiği röportajdaki, "Hatırlarsanız, Sayın Trump bir ifade kullandı. 'Rusya-Ukrayna savaşını ben bitiririm' dedi. Bitti mi? Hâlâ devam ediyor. Aynı şekilde 'Gazze savaşını ben bitiririm' dedi. Bitti mi? Hayır!' ifadelerine şöyle yanıt verdi: "Türkiye'nin de aralarında bulunduğu diğer bütün ülkeler, bizden bu işlere dâhil olmamızı adeta yalvararak istiyor. Bu insanlar istediklerini söyleyebilir ancak günün sonunda bir şeyin halledilmesini istediklerinde, Beyaz Saray'a geliyorlar."

Güç, doğru amaçlar ve insanlık adına kullanılmadığında sinsice vücudu yok eden bir zehirdir. Gücün zirvesindeyken her şey kolay ve küçük görünür. Nitekim Tarihçi Strabon'un, Roma'nın gücünü simgeleyen Roma İmparatoru Augustus'u "savaş ve barışının efendisi" olarak adlandırması, zehrin vücuda nüfuz ettiğinin göstergesiydi. Nihayetinde önce parçalandı sonra da yıkıldı.

Şimdi, bu tarihî yolculuğu burada sonlandırılm ve tarihin tekerrürden ibaret olduğunu hatırlatarak günümüze gelelim...

Ülkelerin işgal edilip imparatorluklara dâhil edilmesi artık geçmişte kalsa da büyük devletlerin hegemonya kurma çalışmaları varlığını devam ettirmektedir. II. Dünya Savaşından sonra ABD'nin dünya siyasetine dâhil olmasının amacı, Roma'nın amacından farklı değildir. Sömürmek ve dünyaya hükmetmek, güç sahibi olan herkesin ve her devletin gizli ya da aşikâr amacıdır. Özellikle Batı'nın tarihi, bu hakikatin yazılı hale getirilmesinden ibarettir.

Dünyada "birinci devlet" olmak, sağlam bir diplomasiyi ve diplomatik dilin iyi kullanılmasını gerektirir. İngilizler bu konu hakkında oldukça mahirdir. Küçük bir ada devletinin, "üzerinde güneş batmayan imparatorluk" haline gelmesinde en önemli unsur, siyasi deha ve diplomasisidir.

ABD'ye gelince;

ABD; 1895 yılında İspanya sömürgesi konumundaki Küba, Guam ve Porto Riko'yu İspanya ile yaşadığı küçük ölçekli bir savaş neticesinde ele geçirdiğinde, ana kara dışında bir toprak parçasının da sahibi olmuştu. Başkan Roosevelt, ABD'yi "küresel güce dönüştürme" yolundaki ilk adımları atmaya başladı.

Amerikan değerlerini üstün gören ve dünyada yaygınlaşmasının faydalı olacağını savunan Roosevelt, ABD'yi "Batı yarı kürenin koruyucusu" ilan ederek Avrupa'dan Latin Amerika'ya yapılacak herhangi bir müdahalenin kabul edilemeyeceğini ilan etti.

1904'te ABD Kongresinde yaptığı konuşmada ABD'yi "dünya polisi" addeden Roosevelt, başkanlık dönemi boyunca; diplomaside yumuşak dil kullanılması, askerî gücün her daim hazır tutulması ve caydırıcılığın ön plana çıkarılmasını temel alan dış politika yaklaşımını "Yumuşak konuş ama büyük bir sopa taşı; uzun yol alırsın." cümlesiyle dile getirdi. Roosevelt'in uyguladığı bu politikaya, "büyük sopa diplomasisi" denildi.

ABD'nin "Batı yarı küreden" tüm dünyanın jandarması olma serüveni için biraz daha beklemesi gerekiyordu. Nihayet II. Dünya Savaşı ile birlikte bu fırsatı yakalamış "dışa açılma politikasına" geçiş yapmıştır. Ancak hiçbir şey kâğıt üzerindeki gibi değildir. Teorik ile pratik her zaman farklıdır. Nitekim "dışa açılma politikası" adının verildiği küresel güç olma yolunda ilk karşılaştığı şey, İngilizlerin siyasi deha ve diplomasi ile inşa ettiği dünya düzeniydi. Elini nereye atsa İngiliz nüfuzu ile karşılaştı. O da bu nüfuzu kırmak için bazı ülkelerde askerî güç, bazı ülkelerde para, bazı ülkelerde ise diplomasiyi kullandı. Muhalifleri, siyasi ve ekonomik açıdan destekledi ve kendi adamlarını iktidara taşımaya çalıştı.

Uzun uğraşlar, planlar, komplolar, savaşlar neticesinde, dünya üzerinde geniş bir alanı kapsayan hegemonya imparatorluğunu kurmayı başardı. Özellikle 11 Eylül olaylarından sonra ABD Başkanı George Bush'un "Ya bizimlesiniz ya bize karşı!" açıklaması, esasında yeni bir küresel sistemin de habercisiydi. ABD siyasetinin temelini, işte bu söz oluşturmaktadır.

Geldiğimiz noktada ABD, Afrika'daki Fransız etki ve nüfuzunu, Orta ve Uzak Doğu'daki İngiliz etki ve nüfuzunu ya tamamen yok ederek ya da boyun büktürerek tek söz sahibi konumunu elde etti. ABD, gücün zirvesindeyken dünya II. Trump dönemi ile yani diplomasinin, diplomatik nezaketin rafa kalktığı, adeta efendi-köle sisteminin hüküm sürdüğü "maskesiz emperyalizm" ile tanıştı. "Ya bizimlesiniz ya bizim düşmanımız!" sloganına, "Önce Amerika!" sloganı eklendi.

Trump'ın yeni döneminde en dikkat çeken şey ise yabancı ülke liderlerine yönelik diplomatik te-amüllere uymayan, aşağılayıcı, küstah tavırlarıydı. Birkaç örnek vermek gerekirse;

Zelenski, Ukrayna ile ABD arasında "nadir elementler anlaşması" için Oval Ofis'teydi. Trump'a, savaş vahşetinin fotoğraflarını gösteren ve Putin'e atıfta bulunan Zelenski, "Topraklarımızda bir katille uzlaşma olmamalı." dedi. Bunun üzerine Trump, kameralar karşısında Zelenski'ye "Ya bu anlaşmayı imzalarsınız ya da biz yokuz. 3. Dünya Savaşı ile kumar oynuyorsun. Bize ne hissedeceğimizi söyleme. Bir sorunu çözmeye çalışıyoruz. Bunu tam olarak dikte edecek konumda değilsin. Ülkemize saygısızlık ediyorsun, biz olmadan kazanamayacağınızı biliyorum." ifadelerini kullandı.

*Uzun uğraşlar, planlar,
komplolar, savaşlar
neticesinde, dünya üzerinde
geniş bir alanı kapsayan
hegemonya imparatorluğunu
kurmayı başardı. Özellikle
11 Eylül olaylarından sonra
ABD Başkanı George Bush'un
"Ya bizimlesiniz ya bize
karşı!" açıklaması, esasında
yeni bir küresel sistemin de
habercisiydi.*

ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Fox News'e verdiği röportajdaki, "Hatırlarsanız, Sayın Trump bir ifade kullandı. 'Rusya-Ukrayna savaşını ben bitiririm' dedi. Bitti mi? Hâlâ devam ediyor. Aynı şekilde 'Gazze savaşını ben bitiririm' dedi. Bitti mi? Hayır!" ifadelerine şöyle yanıt verdi: "Türkiye'nin de aralarında bulunduğu diğer bütün ülkeler, bizden bu işlere dâhil olmamızı adeta yalvararak istiyor. Bu insanlar istediklerini söyleyebilir ancak günün sonunda bir şeyin halledilmesini istediklerinde, Beyaz Saray'a geliyorlar."

Özellikle iki yıldır Gazze sürecinde yaşananlar, Rubio'nun bu sözlerini teyit etmektedir. Müslümanların başında bulunan yöneticiler, Yahudi varlığının katliamlarına karşı somut bir adım atamamış ABD'nin devreye girmesi için adeta yalvarmışlardır.

Wall Street Journal gazetesinin ABD'li ve Mısırlı yetkililere dayandırdığı haberine göre, Trump, Sisi'yi beklerken herkesin duyacağı şekilde "Benim en favori diktatörüm nerede?" diye bağırdı. Trump'ın Sisi'yi kasteden bu ifadeleri şaka amaçlı kullandığını düşünen yetkililer, yine de bu sözlerin ardından odada bir sessizlik olduğunu kaydetti.

Görünenin ya da gösterilmek istenin aksine, Gazze’de çocukların açlıktan ölmesi, ABD ve müttefiklerinin umurunda değildir. Gazze’nin harabeye dönmesi onlar için üzücü bir olay değil aksine fırsattır. ABD Güney Komutanı General Laura Richardson, çok açık bir şekilde devletler arası ilişki hakikatini şu sözleriyle ortaya koydu: “Washington’un Latin Amerika ve Venezuela’daki asıl endişesi demokrasi ya da insan hakları değil, kontrol. Petrol, lityum, altın, nadir toprak elementleri ve ham maddeler üzerindeki kontrol.”

ABD Başkanı Trump, Beyaz Saray’da ağırladığı Suriye Devlet Başkanı Ahmed Şara ile görüşmesinde şişesinin üzerinde kendisini temsil eden altın renkli bir heykel ve küçük kaidesinde de “Donald Trump” imzası bulunan 249 dolarlık “Victory 45-47” marka parfümü “En güzel koku” olarak Suriye Devlet Başkanı Şara ve Dışişleri Bakanı Esad Hasan Şeybani’ye sıktı. Kameralar önünde yaşanan bu diplomatik küstahlığa Şara, gülerek karşılık verdi.

ABD Başkanı Donald Trump, Ukrayna Devlet Başkanı Vladimir Zelenskiy ile Avrupalı liderleri Beyaz Saray’da ağırladı. İngiltere Başbakanı Keir Starmer, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, İtalya Başbakanı Giorgia Meloni, Almanya Başbakanı Friedrich Merz, Finlandiya Cumhurbaşkanı Alexander Stubb, NATO Genel Sekreteri Mark Rutte ve Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen ile toplantı gerçekleştirdi. Oval Ofis’te tüm liderlerle bir arada yapılan

görüşmede Avrupalı liderlerin Donald Trump’ın karşısında sıraya dizilmiş olarak sandalyelerde oturtulması dikkat çekti. Trump’ın adeta “patron benim” mesajı verdiği pozlar, sosyal medyada binlerce yorum aldı.

Mısır’daki Gazze Barış Zirvesi öncesi Trump ve Macron’un kameralara yansıyan el sıkışması çok konuşuldu. İki liderin tokalaşması neredeyse bir bilek güreşine dönüştü. Yaklaşık 30 saniye boyunca süren el sıkışmada Trump ve Macron’un birbirlerini çekiştirdikleri görüldü. İngiliz Daily Mail gazetesi, bu anları dudak okuma uzmanlarına inceletti. Gazetenin haberine göre Trump, Macron’a “*Seni görmek güzel, sen de aynı fikirde misin?*” dedi. Macron’un yanıtının ardından Trump bu kez, “*Samimi misin?*” diye sordu. Macron ise “*Tabii ki.*” yanıtını verdi. Ancak tansiyon burada bitmedi. İki lider ellerini daha sıkı kavrayarak tokalaşmayı sürdürdü. Dudak okuma uzmanına göre Trump, Macron’u kendisine çekerken “*Beni incittin.*” dedi. Macron ise “*Biliyorum.*” diye karşılık verdi. Bu sırada Macron başını eğip uzaklara bakarken Trump tokalaşmayı sürdürdü ve kameraları işaret ederek, “*Ben barış yapıyorum.*” dedi. Macron ise “*Ah, hadi ama...*” diyerek karşılık verdi. Trump, “*Ben sadece beni incitenleri incitirim.*” diyerek Macron’u üstü kapalı biçimde tehdit etti. Macron ise “*Bunu göreceğiz.*” derken, Trump’ın cevabı netti: “*Göreceksin!*”

Trump, elbette herkese Roma Konsülü Popilius’un Kral Antiochus’a davrandığı gibi sert ve kaba bir şekilde davranmıyor. Mesela Cumhurbaşkanı Erdoğan için devamlı “*Büyük lider*”, “*Sert adam*”, “*Güçlü bir lider*”, “*Onu seviyorum*” gibi övücü ifadeler kullanıyor.

Trump’ın bu alışılmadık tavrı bize “Roma’nın Dostlarını” hatırlatıyor. Nitekim ABD’nin Ankara büyükelçisi ve Suriye Özel Temsilcisi Tom Barrack, Erdoğan için “*meşruiyet veriyoruz*” dememiş miydi?

Trump meşruiyet dağıtırken elbette sıraya giren çok oldu. *Vasal kral* pozisyonundaki, Pakistan Cumhurbaşkanı Şahbaz Şerif, Gazze Barış Görüşmelerinde söz aldı. Trump’a övgüler yağdırdı, onu Nobel Barış Ödülüne aday gösterdi ve efendisini kutsayan köle gibi yaptığı konuşmayı şu sözlerle bitirdi: “*Allah sizi korusun. Allah size, daima bu şekilde hizmet edebilmeniz için uzun bir ömür versin.*”

“Favori diktatör” Sisi de elbette bu kervana katıldı ve Gazze’de sağlanan ateşkes anlaşması dolayısıyla ABD Başkanı Donald Trump’ın “No-

bel Barış Ödülünü almayı hak ettiğini” belirtti. Endonezya ve daha birçok devletin lideri benzer açıklamalarda bulundu.

İşin trajikomik tarafı, Müslümanların başındaki bu kuklalar Trump’ı Nobel Barış Ödülü’ne aday gösterme yarışına girerken Trump birkaç saat öncesinde “İsrail Meclisinde”, Netanyahu’nun istediği, kendisinin adını dahi duymadığı silahları ona verdiğini ve Netanyahu’nun da bu silahları çok iyi bir şekilde (Gazzelileri öldürerek) kullandığını anlatıyordu.

Roma olsun, ABD olsun, meselenin dönüp do- laşıp odaklandığı nokta menfaattir. Tüm savaşlar, diplomasi ve hatta diplomatik krizlerin temelinde menfaat yatmaktadır. Roma diplomasisini özetleyen yabancı bir akademisyen, Kartaca’ya atıfta bulunarak şöyle demişti: “*Bununla birlikte, ölümler vergi ödemezler.*” Nitekim Trump da ilk yurt dışı gezisini Suudi Arabistan, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri’ne gerçekleştirmiş ve 3 günlük ziyarete toplam 3,2 trilyon dolar yatırım sözü almıştı.

Görünenin ya da gösterilmek istenin aksine, Gazze’de çocukların aklıktan ölmesi, ABD ve müttefiklerinin umurunda değildir. Gazze’nin harabeye dönmesi onlar için üzücü bir olay değil aksine fırsattır. ABD Güney Komutanı General Laura Richardson, çok açık bir şekilde devletler arası ilişki hakikatini şu sözleriyle ortaya koydu: “*Washington’un Latin Amerika ve Venezuela’daki asıl endişesi demokrasi ya da insan hakları değil, kontrol. Petrol, lityum, altın, nadir toprak elementleri ve ham maddeler üzerindeki kontrol.*”

Ne demişti Trump: “*Tanrı beni Amerika’yı yeniden büyük yapmam için görevlendirdi.*”

Gelelim hikâyenin sonuna...

ABD de tıpkı Roma İmparatorluğu gibi bir gün yok olacaktır. Bu, devletlerin doğasıdır. Yani Allah’ın hayat hakkındaki değiştirilemez, engellenemez kaidesidir. Öyleyse asıl sorulması gereken soru, “*ABD’nin bu hegemonyasına kim son verecek?*” sorusudur. Bu sorunun da aslında tek bir cevabı vardır: Roma’yı hangi güç yıktıysa ABD’yi de o güç yok edecektir.

Roma, önce “Batı” ve “Doğu” olmak üzere ikiye bölündü. Batı Roma İmparatorluğu; iç siyaset, iç karışıklıklar, isyanlar ve yağmalamalar neticesinde yıkıldı. Zaten asıl güç, Doğu Roma’daydı. Doğu Roma’yı ise لَفْتَحْنَا الْقُسْطَنْطِينِيَّةَ فَلَنَعْمَ الْأَمِيرُ أَمِيرُهَا وَلِنَعْمَ الْجَيْشُ ذَلِكَ الْجَيْشُ “*Istanbul mutlaka fethedilecektir. Onu*

fetheden komutan ne güzel komutan, o ordu ne güzel ordudur.”² hadis-i şerifindeki övgüye mazhar olabilme sevdasıyla geceleri uyuyamayan, büyük bir heyecan ve arzuyla o günün gelmesini bekleyen komutan ve ordu yıkmıştır.

İstanbul’un fethi, sadece bir hadis-i şerifin gerçekleştiğine şahit olmak demek değildir. Bilakis sömürgeci zihniyetin yere serildiği, batılın yok olduğu, hakkın galip geldiği bir fetihtir, o.

İstanbul’u fetheden fikir, elbette Roma’yı da fethedecektir:

Abdullah b. Amr b. As *Radiyallahu Anhuma* şöyle anlatmaktadır:

بَيْنَمَا تَحُرُّ نَكُتُبُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ سُئِلَ أَيْ الْمَدِينَتَيْنِ [لَفْتَحْنَا أَوْلًا، قُسْطَنْطِينِيَّةَ أَمْ رُومِيَّةَ؟] فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَدِينَةُ هِرَقْلٍ [لَفْتَحْنَا أَوْلًا، يَعْنِي قُسْطَنْطِينِيَّةَ] “*Biz Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in yanında hadisler yazarken bir kişi, ‘Önce hangi şehir fethedilecektir; Kostantiniyye mi, yoksa Roma mı?’ diye sordu. Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ‘Önce Heraklios’un şehri fethedilecektir; yani Kostantiniyye.’ buyurdu.*”³

Bu açık müjdenin yanında bir de gizli bir müjde var. O da günümüz Roma İmparatorluğu olan ABD’nin de İslâm Devleti’ne boyun bükeceğidir.

Kuşkusuz, Roma’yı fetheden fikir ve irade, ABD hegemonyasını yok etmeye muktedirdir! Rabbim o günleri görmeyi nasip etsin. (Allahumme âmin!)

2 - Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, IV, 335; Buhari, *et-Tarihu'l-Kebir*, I, 81

3 - el-Hâkim, *el-Müstedrek*, 4/508; Beyhâkî, *Delâilü'n-Nübüvve*, 6/515

Emrah Akay

emrahakay34@gmail.com

KAPİTALİST İKTİSADIN ÖZETİ: SERVET BİRİKİYOR, İNSANLIK TÜKENİYOR

Dünya akıl almaz bir şekilde gelişiyor. Teknolojik icatlar, uzay araçları, elektrikli taşıtlar, katliam silahları, balistik füzeler, insansı robotlar, gelişmiş yapay zekâ ve daha niceleri... Ülkeler bu yeni üretim modelleriyle servetlerine servet katıyor. Millî gelirler yükseliyor, hazineler döviz stokluyor. Sermaye piyasaları büyüyor, serbest piyasa hacmi genişliyor, ticarete konu olan mal ve hizmet çeşitliliği artıyor.

Kısacası dünyada dolaşan ulusal servetler büyüdükçe büyüyor.

Peki aynı oranda insanlar, fert ve toplum olarak -bu servetin sonucunda- refaha kavuşuyor mu?

Mutlu olabiliyor mu? İnsani temel ihtiyaçlarını karşılayabiliyor mu? İşte asıl kritik soru bu...

1- Azınlıkta Dolaşan Servet

Oxfam'ın son raporlarına göre, dünya üzerindeki toplam servetin yaklaşık %1'i, küresel varlıkların yarısından fazlasını elinde bulunduruyor. En zengin 26 kişi, dünya nüfusunun yarısına (yaklaşık 3,8 milyar insana) denk servete sahip. Rapora göre, yalnızca 2025 Ocak ayında, milyarderlerin serveti yaklaşık 314 milyar USD arttı. 2024 Temmuz'dan 2025 Ocak'a kadar milyarder servetinin 1 trilyon USD'den fazla arttığı belirtiliyor. Ayrıca dünya nüfusunun alt katmandaki %50'si toplam serve-

tin sadece %2'sine sahipken, en üst katmandaki %10'luk kısım toplam servetin yaklaşık %76'sını elinde tutuyor. 2025 Ocak ayında yine Oxfam'ın analizine göre dünya nüfusunun en yoksul üçte birlik grubun toplam serveti yaklaşık **241,5 milyar USD** olarak tespit edildi. Rapor ayrıca, "**bu kadar artan serveti elde etmek için, ortalama küresel gelire sahip yaklaşık 15 milyon çalışanın bir yıl boyunca çalışması gerekir**" tespitini de içeriyor.¹

Kapitalist iktisat sistemi, modern ifadeyle zenginliğin dolaşan değil merkezileşen bir hâl almasını ister. Zira servetin adil dağılımı sınıflar arası farkları ortadan kaldırır veya azaltır. Oysa liberal ekonomi, para akışını piramidin üst kısımlarına doğru hızlandırır. Bu yüzden elit bir kesim ve ona hizmet eden emekçi bir kesim olmak zorundadır.

Oxfam'ın ifadesiyle: "**Yoksulluk bir doğal sonuç değil, politik bir tercihtir.**"

Bugün milyarderlerin 1 trilyon dolarlık yeni kazancı, dünyadaki açlığı **22 kez** bitirebilir.²

2- Fakirliğin Genelleşmesi ve Eşitsizliği Derinleştiren Dinamikler

1930'lu yılların başında tüm dünyayı sarsan **Büyük Buhran**, kapitalist sistemin sömürü düzenninde yeni yöntemler icat etmesine sebep oldu. Bu dönemde üretim tekelleşmeye başladı; finansal gelir, onu daha da çoğaltabilecek azınlığın elinde yoğunlaştı. Dünya nüfusunun büyük çoğunluğu ise artık parayı kazanan değil, "kazandıran" konumuna indirildi.

Böylece insanlık, çalışıp emek harcayarak bir grup zengine daha fazla gelir kazandıran dev bir çarka dönüştü.

2. Dünya Savaşı'nın Amerika'nın galibiyetiyle sonuçlanmasının ardından ABD, sadece siyasî değil, ekonomik açıdan da diğer devletler üzerinde hâkimiyet kurdu. Finansal bağımlılık zinciri böylece şekillenmiş oldu.

Amerika bu dönemde kendisine hizmet edecek ekonomik yapılar kurdu. Bu yapılar birer sömürge valisi gibi çalışarak doların prestijini yükseltti ve onu dünya para birimi hâline getirdi.

Sömürge ülkeler, topraklarındaki yeraltı ve yerüstü kaynaklarının tamamını dolar karşılığı

1 - *In January, billionaires amassed more wealth than the poorest third of humanity owns, 24th February 2025, Oxfam*

2 - *Oxfam Inequality Report, 2025*

Kapitalist iktisat sistemi, modern ifadeyle zenginliğin dolaşan değil merkezileşen bir hâl almasını ister. Zira servetin adil dağılımı sınıflar arası farkları ortadan kaldırır veya azaltır. Oysa liberal ekonomi, para akışını piramidin üst kısımlarına doğru hızlandırır. Bu yüzden elit bir kesim ve ona hizmet eden emekçi bir kesim olmak zorundadır.

Oxfam'ın ifadesiyle: "Yoksulluk bir doğal sonuç değil, politik bir tercihtir." Bugün milyarderlerin 1 trilyon dolarlık yeni kazancı, dünyadaki açlığı 22 kez bitirebilir.

sattılar. Hatta öyle ki, Amerika'nın daha fazla mal ve kaynak satın alabilmesi için yapması gereken tek şey kâğıt para basmaktı. Karşılığında kendi kritik kaynaklarını satan bu uydu devletler, bir süre sonra kendi paralarının dünyada esamisi okunmayan değersiz kâğıtlara dönüştüğünü fark ettiler.

Büyük ekonomik buhranın etkilerini hafifletmek amacıyla 1944'te **BM Para ve Finans Konferansı** toplandı. 44 ülkenin katılımıyla alınan karar, tarihe **Bretton Woods Anlaşması** olarak geçti. Bu yeni sistem, **Altın-Döviz Standardı (Gold Exchange Standard)** olarak adlandırıldı. Bu sistemde, dolar altına sabitlenirken, diğer para birimleri dolara endeksledi. ABD, kendi merkez bankası (FED) aracılığıyla 1 ons altını 35 dolar sabit parite-sinden dönüştürmeyi (konvertibilite) taahhüt etti. Anlaşmaya katılan ülkelerin para birimleri doğrudan altına değil, dolara sabitlendi. Bu sistemin

2025 yılı Türk-İş verilerine göre, açlık sınırı 28.412 TL, bekar birinin yaşama maliyeti 36.984 TL, yoksulluk sınırı ise 92.547 TL olmasına rağmen reva görülen asgari ücret sadece 22.104 TL'dir. Bu istatistikleri paylaşan sendikalar, asgari ücret belirleme komisyonlarında işveren ve hükümet yetkililerini memnun ederek masadan kalkmaktadırlar. İşte halka dayatılan ve sözleşmeler ile meşrulaştıran "zorunlu rıza" budur. İkiyüzlü sendikalar ise bu "rıza"nın şahidi, teminatıdır.

Bu şekilde, emek sömürüsü kurumsal bir meşruiyet kazanmış, adaletsizlik olağanlaştırılmıştır.

görünürdeki amacı, dalgalı kur rejiminin aksine kur istikrarı sağlamaktır; fakat sonuç tam tersi oldu.

Bu sistemle birlikte, ABD doları dünyanın **temel rezerv para birimi** ve uluslararası ticaretin ana aracı haline geldi. ABD, sistemi yöneten küresel finansal güce dönüştü. Dolar baskısı ile ekonomik çalkantı yaşayan diğer devletler için bazı kurumlar görevlendirildi:

Uluslararası Para Fonu (IMF): Ülkelerin kısa vadeli ödeme dengesi sorunlarına geçici yardım sağlayarak sabit kur sisteminin sürdürülmesine destek oldu.

Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD): Savaş sonrası yıkılan Avrupa ve gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasına uzun vadeli finansman sağladı.

Uluslararası Ticaret Örgütü (ITO): Devletlerarası ticaret engelini kaldırmak üzere kurulmuş, sonra yerini Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına (GATT) bırakıp Gümrük Vergi Tarifeleri yayınlamıştır.

Bu kurumların asıl görevi, küresel sömürgecilik sistemine meşruiyet kazandırmaktı. Ülkeleri bir takım siyasi saiklerle borç batağına sokup iradelerinin teslim alınmasını sağladılar. "**Gelişmekte olan**" şeklinde ifade edilen hiçbir ülkenin gerçek manada gelişmesini önlemek, kapitalist ideolojinin en temel argümanlarından biridir. Onlarca yıl gelişme ve büyüme beklentisi ile borçlanıp faiz sarmalına giren bu ülkeler, maalesef bataklığın çekim kuvvetine yenik düştüler, battıkça battılar.

3- Emeğin Sömürüsü ve Reel Ücret Düşüşü

1971'e kadar uygulanan Bretton Woods sistemi, Amerika'nın siyasi çıkarları doğrultusunda yeniden revize edildi. Bu yeni sürecin başında Nixon döneminin Hazine Bakanı John Connally şu meşhur ifadeyi kullanmıştı:

"Dolar bizim paramız ama sizin probleminiz."

Rusya'nın güç kaybetmesi ve Amerika'nın sömürge topraklarını genişletmesi ile kapitalist ekonomi vahşi yüzünü gösterdi. Dolar, tüm dünyanın tepesine kâbus gibi çöktü. Sermaye, bu sistemi oluşturan kliklerin elinde oyuncağa dönüştü. Kimi zaman Vietnam Savaşı için "savaş sermayesi", kimi zaman uydu devletlerde darbe yapabilmek için siyasi tehdit olarak kullanıldı.

Ancak bu durum sürdürülebilir değildi. Zira **Triffin İkilemi** olarak bilinen finansal çelişki ortaya çıktı: Küresel ticaret büyüdükçe, dünya daha fazla dolara ihtiyaç duyuyor, ABD ise bu talebi karşılamak için sürekli dolar basmak ve dış açık vermek zorunda kalıyordu. Ne var ki piyasadaki dolar miktarı, ABD'nin kasasındaki altın miktarını aştıkça, doların altına dönüştürülebilirliğine olan güven azalmaya başladı. Avrupalı ve diğer merkez bankaları, ellerindeki fazla dolarları altına çevirmeye başladılar. Altın rezervlerinin hızla eridiğini gören ABD Başkanı Richard Nixon, 15 Ağustos 1971'de doların altına dönüştürülebilirliğini tek taraflı olarak kaldırdığını açıkladı. Artık dolar altına endekli değil, kendi başına **itibari** bir para hâline gelmişti. Böylece **dalgalı kur sistemine** geçildi ve devletler, iktisadî yapılarında bu yeni rejimin etkilerinden korunmak için çeşitli önlemler almak zorunda kaldılar.

İşte tam bu noktadan itibaren, işçinin, emekçinin, yatırımcının ve hizmetlinin kazancı dolara endeksli hâle geldi. Dövizin yükselişi, aynı ücreti almakta devam eden bir işçi için fakirleşme demektir. Maalesef bu tablo, elli yılı aşkın süredir değişmedi. Döviz zenginleri sermayelerini katladıkça yerel enflasyon yukarı çıkıyor, buna mukabil yerel para birimi ile maaş alan memur ve işçilerin geçim sıkıntısı derinleştikçe derinleşiyordu. Cebine giren para nominal olarak artsa da **reel ücret** azaldı, alım gücü zayıfladı. Kapitalist siyaset yapımcılar, sınıflar arası farkın oluştu-racağı toplumsal tepkileri yatıştırmak amacıyla **sendikaları** devreye soktular. “İşçi, memur, emekli haklarını koruma” söylemiyle kurulan bu yapılar, zamanla sistemin emniyet supabına dönüştü. Gerçekte ise tek dertleri sınıfsal farklılıkları olağan, meşru ve doğal bir toplumsal olgu hâline getirmekti. Sonuçta sendikalar, emeğin sömürsünü yasallaştıran birer araç haline geldi.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Küresel Ücret Raporu’na göre, birçok ekonomide gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH) içindeki **sermayenin payı artarken**, çalışanların geliri olan **emeğin payı azalmaktadır**. Bazı ülkelerde GSYH’nin %42’si sermayeye, %37’si emeğe gitmektedir. TÜİK 2024 verilerine göre, Türkiye’de en yoksul %20’lik grup, en zengin %20’lik grubun elde ettiği gelirin 9 kat daha azını kazanmaktadır (P80/P20 Oranı).

UBS Küresel Servet Raporu’na göre, servet dağılımındaki eşitsizliği ölçen **Gini katsayısı** birçok ülkede (Türkiye dâhil olmak üzere 0,73 gibi yüksek bir oranla) **dünyanın en eşitsiz gelir dağılımlarından biri** hâline gelmiştir. Dünya Ticaret Örgütü’nün raporuna göre ise küresel gelir eşitsizliği, mutlak anlamda **110 yıl önceki (1910)** kadar yüksek seviyededir.

4- Emek ve Sömürüyü Çoğunluğa Razı Ettirmek

Sosyalizm, işçiyi devlet için çalışmaya mecbur kıldı ve özel mülkiyeti sınırlandırdı. Bu sebeple emeğin miktarı ne kadar artarsa artsın fertlerin sahip olduğu mülkiyet artmıyordu. Sınıf farklılığını kaldırma arzusu, kişisel çaba ve gelişim süreçlerini baltalıyor, insana ait olan mülk edinme ve sahip olma gibi fitri istekler, bastırılıyordu. Kapitalizm bu sorunu çözmeyi vadetti ve işçi sınıfına sözleşme yoluyla emeğini satmasını teklif etti. Kötü tatbikler ve fitrata aykırı kanunlardan sonra “emek-maaş

sözleşmesi” işçiler için karşı konulamaz bir teklifti. Üstelik aylık ücretlerin fazla mesai ile artıyor olması, yıllık belli oranlarda yükselmesi emeği anlamlı hale getiriyordu. Sonuç olarak işçiler ve emekçiler, yapılan sözleşmelere rıza gösterip iş akdi gereği çalışmaya devam ettiler.

Üretimi tekelinde bulduran sermaye sahipleri zenginliklerini katlarken işçiler en temel yaşam şartlarına sahip olmakla yetiniyor. Üstelik ülkelerin iktisadi kırılğanlıkları, oluşan ekonomik krizler, yüksek enflasyon sebebiyle işçilere reva görülen ücretler temel ihtiyaçların karşılanmasında bile aciz kalıyor.

2025 yılı Türk-İş verilerine göre, açlık sınırı 28.412 TL, bekar birinin yaşama maliyeti 36.984 TL, yoksulluk sınırı ise 92.547 TL olmasına rağmen reva görülen asgari ücret sadece 22.104 TL’dir. Bu istatistikleri paylaşan sendikalar, asgari ücret belirleme komisyonlarında işveren ve hükümet yetkililerini memnun ederek masadan kalkmaktadırlar. İşte halka dayatılan ve sözleşmeler ile meşrulaştıran **“zorunlu rıza”** budur. İkiyüzlü sendikalar ise bu **“rıza”**nın şahidi, teminatıdır.

Bu şekilde, emek sömürsü kurumsal bir meşruiyet kazanmış, adaletsizlik olağanlaştırılmıştır.

5- Bir Çıkış Yolu ve Servetin Adil Dolaşması

إِنَّمَا لِكُلِّ شَيْءٍ أَجْرٌ وَإِنَّمَا لِكُلِّ شَيْءٍ أَجْرٌ
“İçinizden yalnızca zenginler arasında dönüp dolaşan bir servet olmasın.”³

Kapitalist ekonomi; serveti biriktirir, hazineye toplanan milli geliri çoğaltır. Fakat buna mukabil İslâm; serveti dolaştırır, adil bir paylaşım sunar. İslâm’a göre devlet, fertlerden her bir kimsenin temel ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlüdür. İster çalışsın ister çalışmasın, yaşamak için gerekli olan bütün haklar devletin güvencesi altındadır. Hatta temel ihtiyaçlar karşılandıktan sonra gücü yettiğince lüks ihtiyaçları da temin eder. Bu konuda kapitalizmin **“Sosyal Sigortalar”** ve **“Sosyal Adalet”** gibi içi boş kavramları ile İslâm’ın **“Temel Hakları Güvence Altına Alma”** ideali asla karıştırılmamalıdır.⁴ Zira kapitalizmde sigorta için emeğin zorunlu olduğu ve kişinin kendi güvencesini kendi yatırımı ile sağladığı bir işleyiş söz konusudur. Avrupa’daki örneklerde ise bu haklar potansiyel insan gücü vasfından dolayı verilir. Ama hepsinde insan, sis-

3 - Haşr Suresi 7

4 - Abdurrahman el-Mâlikî, *İdeal Ekonomi Politikası*, Ankara: Köklü Değişim Yayınları

Doymak bilmez kapitalistler; yaşadıkları ekonomi sorunsalını tıpkı kendileri gibi ihtiyaçların sınırsız olmasına bağladılar. İnsanların sınırsız isteklerine karşılık kaynakların kıt olduğu üzerinden tarif getirdiler. Halbuki karşılanması zorunlu ihtiyaçlar, insan olması hasebiyle fertlerin temel ihtiyaçlarıdır. Bunlar Allah Subhanehu ve Teâlâ tarafından dünya nimetleri olarak bahşedilmiştir. Yapılması gereken tek şey, bu nimetlere adil bir şekilde ulaşmaktır. O yüzden Rabbimizin bizlere sunduğu helal nimetlere ulaşmak, İslâmi Hilafet Devleti'nin sorumluluğundadır. Kapitalist devletler ise bu nimetlere ulaşmayı engellemek ve bunu sermayeye çevirmek için ellerinden geleni yapar.

temin işlerliğini sağlayan çarkın dışıdır. İşlerliğini yitirdiğinde yaşam hakkı elinden alınır ve çevresindeki yardımseverlerin insafına terk edilir.

İslâm ise 3 temel hususu canlı tutarak adil gelir dağılımını engelleyen faktörleri izale eder.

a) Zekât: Zekât, serveti tabana indirir, toplumsal dayanışmayı iktisadi alana yayar. Burada vicdani

sorumluluk değil bizzat devletin kontrolü esastır. Öyle ki Ebubekir *RadiyAllahu Anh* zekât vermeyenlerle savaştı⁵. Onun bu savaş kararı, sosyal adaletin bozulmasını engellemek, adil gelir dağılımı konusunda hassasiyetini göstermektedir.⁶

b) Faiz yasağı: Faiz (riba), sermayenin risksiz ve karşılıksız gelir elde etmesidir. Zaten zengin olanları, önceden belirlenmiş kazançlarla daha da zengin etmenin en kolay yoludur. Faiz, finansal spekülasyonu teşvik eder; üretimi ve reel ekonomiyi durdurur. Sonuçta piyasada para dolaşımı azalır, üretim ve istihdam düşer, yatırımlar durur, enflasyon artar. [الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ] **“Faiz yiyenler, şeytan çarpmış kimsenin kalktığı gibi kalkarlar... Allah ve Rasulü'ne karşı savaş açtıklarını bilin.”**⁷ Faiz yasağı, spekülasyona değil, üretime yöneltilir; zengini tembelleştirmez, emeği yüceltir.

c) İnfak ve sadaka: Gelir adaletini gönüllü değil, vicdani bir sorumluluk haline getirir. Bu şekilde hem ihtiyaç sahibinin temel ihtiyaçları karşılanmış olur hem de piyasada para dolaşır. Kardeşlik bağları güçlenir, sosyal adaletin ve yardımlaşmanın bereketi tüm toplumu refaha kavuşturur. Kapitalizmin vahşi yüzü olan bencillik ve menfaat gibi kötü alışkanlıklar, insanların zihninden uzaklaşır. Zayıflar, güçlüler tarafından ezilmekten, sömürülmekten kurtulur. Kazanma hırsı yerine paylaşma ve dayanışma temelleri atılmış olur.

İşte İslâm toplumlarında, iktisadî sistemin derinlerine inmeden dahi yalnızca bu üç esas bile birçok sorunu çözmeye yeterlidir.

O halde özetleyecek olursak;

Kapitalist iktisadi sistemde, sermaye sahiplerinin yegâne hedefi, daha fazla kâr elde etmektir. Bu hedefe ulaşmak için her şeyden önce parayı elde tutmak, daha fazlasını kazanmak için kredi, spekülasyon, faiz gelirleri, suni rekabetler, küçük esnafın bitirilmesi, piyasayı tekelleştirmek ve işgücünü değersizleştirmek dahil olmak üzere bütün yolları meşru görürler.

Devleti kendi çıkarlarına hizmetkâr kılmak için vergi politikaları, teşvikler, özelleştirmeler, lobcilik ve tehditlerle örülü bir sömürü düzeni kurarlar. Hatta uluslararası kurumlar, serbest ticari

5 - *Ridde Savaşları*

6 - *İbn Sa'd, Tabakât, Cilt 3*

7 - *Bakara Suresi 275-279*

anlaşmalar ve borç mekanizmaları gibi kozlarını kullanan finans baronları, kendi devletlerini küresel çetelere boyun büktürürler.

Menfaatçiliğe kurumsal kimlik kazandıran kapitalist siyasetçiler, bürokraside ve kadrolaşmada “altın memur” kavramını icat ettiler. “Devletin malı deniz, yemeyen keriz.”, “Yemeyenin malını yerler.”, “Benim memurum işini bilir.” gibi söylemler, halkın ağzına sakız oldu. Menfaat ve rant elde etmek, artık birer ticari argüman değil aynı zamanda ah-laksızlık, sınır tanımazlık, hırsızlık ve yolsuzluk gibi iğrenç vasıfları üretti. Halk içinde haram mefhumu sıradan bir hal aldıysa, iltimas ve rüşvet karşısında duyarsızlık oluştuysa bunun birincil müsebbibi, işte bu kapitalist siyasetçiler ve onlara çanak tutan memurlardır.

Fakirin hükmü geçmez, işi görülmez oldu. Sorunları çözülmez, derdi dinlenmez oldu. Çünkü kapitalizm insana sahip olduğu servet üzerinden bakar ve ona göre muamele edilmesini öğütler. Halbuki İslâm’a göre insan, bütün finansal süreçlerin en başında yer alır. İnsan odaklıdır, onun yaşam standartları üzerinden gelişme ve büyüme ölçümü yapar. Servetin üretimden emeğe, sermayeden topluma doğru dengeli dolaşımını destekler. İslâm iktisadı düşünürlerinden M. Umer Chapra, “İslâmi iktisat sistemi ne kapitalizmin bireyci çıkarıcılığını ne de sosyalizmin mülkiyet fobisinden doğan eşitlikçiliğini benimser; o, adalet merkezli bir denge sistemidir.”⁸ der. Bu denge, sadece ekonomik büyümeyi değil, mutlu bir toplumu da (Asrısaadet örneğinde olduğu gibi) beraberinde getirir.

Doymak bilmez kapitalistler, yaşadıkları ekonomi sorunsalını tıpkı kendileri gibi ihtiyaçların sınırsız olmasına bağladılar. İnsanların sınırsız isteklerine karşılık kaynakların kıt olduğu üzerinden tarif getirdiler.⁹ Halbuki karşılanması zorunlu ihtiyaçlar, insan olması hasebiyle fertlerin temel ihtiyaçlarıdır. Bunlar Allah *Subhanehu ve Teâlâ* tarafından dünya nimetleri olarak bahşedilmiştir. Yapılması gereken tek şey, bu nimetlere adil bir şekilde ulaşmaktır.¹⁰ O yüzden Rabbimizin bizlere sunduğu helal nimetlere ulaşmak, İslâmi Hilafet Devleti’nin sorumluluğundadır. Kapitalist devletler ise bu nimetlere ulaşmayı engellemek ve bunu sermayeye çevirmek için ellerinden geleni yapar.

Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*, bir hadislerinde şöyle buyurmuştur:

﴿مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدَيْهِ﴾ **“Hiçbiriniz, elinin emeğinden daha hayırlı bir şey yememiştir.”**¹¹ Bir başka hadisinde ise şöyle buyurmuştur:

﴿مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا حَالًا لَا تَعْفُؤًا عَنِ الْمَسْأَلَةِ، وَسَعْيًا عَلَىٰ أَهْلِهِ، وَتَعَطُّقًا عَلَىٰ جَارِهِ، لَعْنًا﴾ [اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَوَجْهُهُ مِثْلُ الْقَمَرِ لَبِئْسَ النَّبِذُ] **“Kim başkalarına el açmamak, ailesine bakmak ve komşusuna iyilik etmek için helal yoldan mal kazanırsa, kıyamet günü yüzü dolunay gibi parlak bir halde Allah’ın huzuruna çıkar. Kim de malı çoğaltmak, böbürlenmek ve gösteriş için isterse, Allah’ın gazabına uğrayarak huzura çıkar.”**¹²

İşte böylece emeğin hem maddi hem de Allah katındaki değeri açıklığa kavuşmuş oldu. Emeğin karşılığı olan ücret, mal ve hizmete biçilecek paha sadece Allah *Azze ve Celle* katındadır. Onun hükmüyledir ve onun adaletinin tecelli ettiği bir toplum-kıtlık dahi olsa- asla daimi yoksulluk yaşamaz, sefalet ve mahrumiyet görmez. Halbuki Allah’ın hükümlerinin çiğnendiği kapitalist toplumlarda -bolluk dahi olsa- insanlar -bir grup zümre dışında- refah yüzü görmezler. O yüzden Rabbimiz iktisadın temel ilkelerini oluştururken Müslümana dünya ve ahireti için dengeyi korumasını emretmiş, onu isyandan ve haddi aşmaktan menetmiştir.

﴿وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنَ كَمَا﴾ [أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ] **“Allah’ın sana verdiği (nimet) ile ahiret yurdunu gözet. Dünyadan da nasibini unutma. Allah’ın sana ihsan ettiği gibi sen de (insanlara) iyilikte bulun. Yeryüzünde fesadı arzu etme.”**¹³

8 - M. Umer Chapra, *Islam and the Economic Challenge*, Herndon: The Islamic Foundation, 1992

9 - William A. McEachern, *Ekonomi: Çağdaş Bir Giriş*

10 - Abdurrahman el-Mâlikî, *aynı eser*

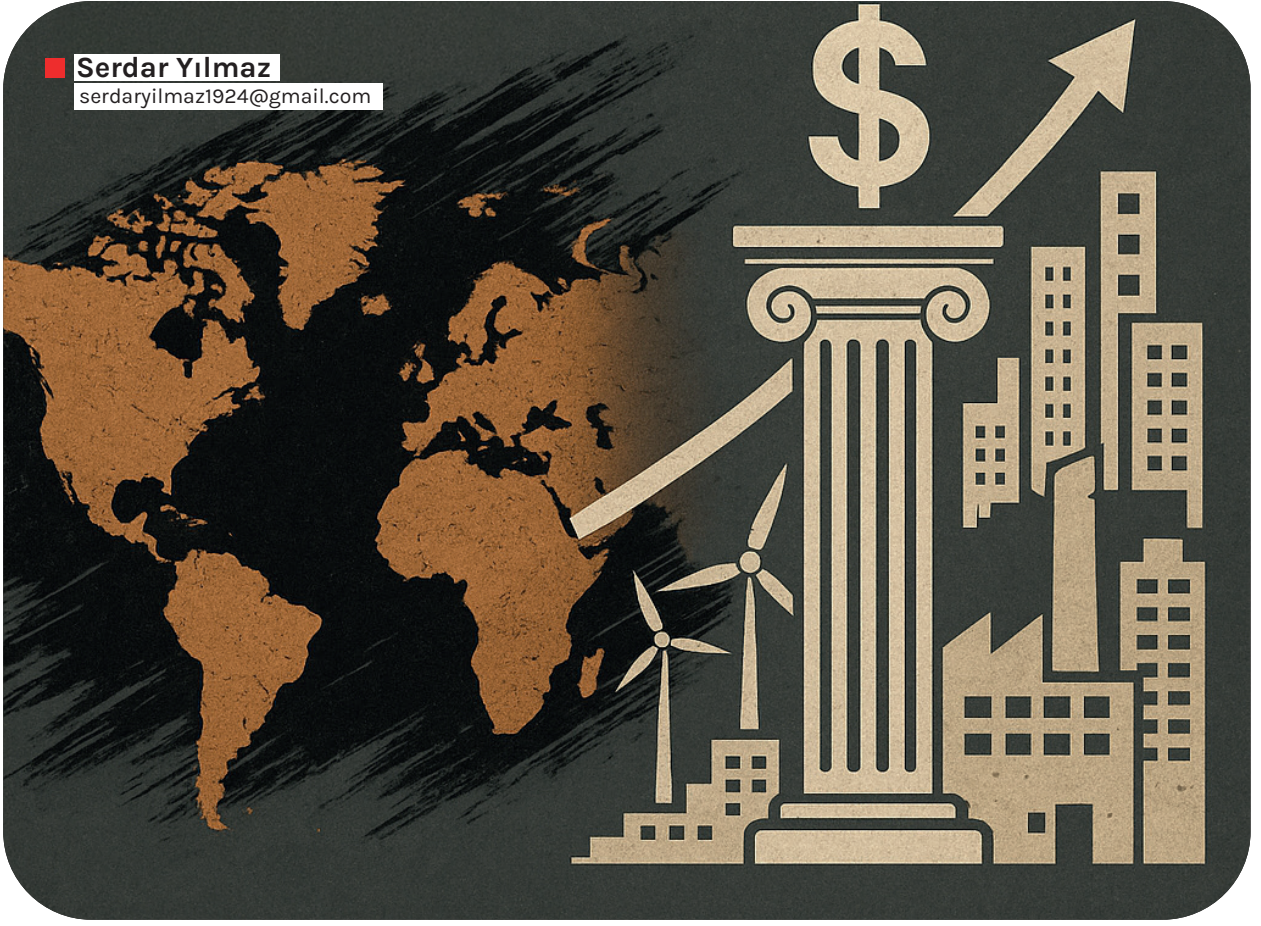
11 - Buhari, *Kitabü'l-Buyû*, H.No 1966

12 - Musannef İbn Şeybe, *Kitabü'l-Buyû*

13 - Kasas Suresi 77

Serdar Yılmaz

serdaryilmaz1924@gmail.com

“KALKINMA” MİTİ!

BATI MODELİNİN DAYATILMASI

Tüm insanların dünyadaki gayelerinden en önemlisi; bu hayatta daha iyi bir yaşam sürmek, ilerlemek, yükselmek ve seçkin bir konuma gelmektir. Hiçbir insan düşük ve geri kalmış bir şekilde yaşamak istemez. Aksine ileri ve yüksek bir seviyeye çıkmak, seçkin ve izzetli bir hayatı yaşamak ister. İşte insanın bu arzusu, aslında kalkınma arzusudur.

Tabi “kalkınma” kavramını toplumumuzda kullandığımızda bu kavramı duyanlar, bunun iktisadi konularla ilgili bir kavram olduğunu zannedebilir. Çünkü her birimiz bu kavramı, günlük yaşantımızda, eğitim hayatımızda ya da medyada

duyduğumuzda hep ekonomiye ilişkin bağlamlarda duymuşuzdur: “Kalkınmış ve kalkınmakta olan ülkeler”, “kalkınma politikaları”, “kalkınma bütçesi”, “ekonomik kalkınma hızı” ve “kalkınma modeli” gibi...

“Kalkınma” kavramının bu şekilde hep ekonomik bağlamda kullanılması, doğal olarak bunun ekonomiye ilişkin bir kavram olduğu izlenimini oluşturabilir. Oysaki bu durum, kapitalist Batılı devletlerin kendi ideolojileri çerçevesinde bu kavramı, “maddi ve ekonomik yükseliş” olarak tanımlamalarının ve bu kalkınma mitini tüm insanlığa dayatmalarının neticesinde oluşan bir durumdur.

Sömürgeci ve kapitalist Batılılar, “kalkınma” kavramını, maddi ve ekonomik yükseliş olarak tanımlayarak ve bu tanımla da tedavüle sokarak, dünyadaki tüm insanlar ve toplumlar için büyük bir tuzak kurdular. Ve maalesef bu tuzaklarına da günümüz insanlığını düşürebilmişlerdir. Yukarıda zikrettiğim kalkınma arzusu içinde olan insanların önüne, yanlış bir kalkınma tanımı ve bozuk bir kalkınma modeli koymuşlardır.

Batı'nın ortaya koymuş olduğu bu kalkınma modeline göre; insanoğlunun bu hayatta geri kalmışlık ve düşüklükten kurtulup ilerlemesi, yükselmesi ve kalkınması ancak maddi ve ekonomik bir yükseliş ile mümkün olur. Kalkınmayı “maddi yükseliş” olarak tanımlayan bu anlayışa göre; insanın hayattaki amacı, zengin olmak, maddi imkânlarını olabildiğince genişletmek ve böylece kalkınmış ve ilerlemiş bir insan olarak bu hayatı yaşamaktır. Aynı şekilde toplumların amacı da kalkınmak için sürekli maddi ve ekonomik değerler üretmek, sanayi ve teknoloji alanında ilerleme kaydetmek, gayrisafi milli hasılayı ve kişi başına düşen milli geliri artırmaktan ibarettir.

Batılı Filozoflara Göre Kalkınma Miti:

Batılı filozofların birçoğu temel meselenin, insanoğlunun kullanacağı hürriyetler noktasında odaklandığını düşündüler. Onlara göre: “*İnsan hür olduğu oranda üretebilir, yeni fırsatlar açabilir ve bu da kesinlikle onun gelişme ve kalkınmasını sağlayacaktır. Tersine bir vaziyet yani insanın kayıt altına alınması, bir şekilde boyun eğmesi onu kısır döngü içerisine alacak, kudretlerini törpüleyecek ve üretken olmasına mâni olacak, böylece insan kesin olarak geri kalıp çöküşe sürüklenecektir.*

Bu noktada onlar, “*insan ile üretme arasında yer alan unsuru, algılanabilir olmayan ruhani hayat şeklinde tarif edilen gaybi mitolojilere olan bağlılığı*” olarak gördüler. Onlara göre; “*dinî düşünme, hayata, devlete ve topluma ruhi yön hâkim olduğunda o toplumun algılanabilir olan vakıa ile akli bağı kesilir. Madde, kâinat ve hayatın ardına hapsolür ve hareket, üretme ve kudretlerini ortaya koyup fırsatlar açmasının önünde duran mitoloji ve dinî mefhumlara esir olur. Böylece bu hâl onu hayatın vakiasına, hakikat yönüne ehemmiyet vermemeye ve dolayısıyla geri kalmaya iter.*”

Çağdaş Batılı filozoflar, söz konusu bu teorilerine şahit olarak Orta Çağ Avrupa tarihini gösterdiler ve dediler ki: “*Orta Çağ ruhani ve dinî*

devirlerdi ve teokratik nizam hüküm sürmekteydi. Mütedeyyin bir Avrupalı kalkınma ve din arasında, başka bir ifadeyle madde ve ruh arasında bir çatışma gördüğünde geri kalmaya paralel olarak dinî tutuculuğu, küfür ve sapık bir yaşam tarzına paralel kalkınmaya tercih ediyordu.”

Çağdaş Batılı filozoflar, bu görüşlerini, “*insanın ruh ve maddeden müteşekkil olduğu*” şeklindeki felsefeye dayandırıyorlardı. Onlara göre; “*İnsanda bir ruhi yön bir de maddi yön vardır. İnsanın fıtratındaki bu iki kutup birbirlerine zıtlık göstermektedir. Nitekim onlardan biri ancak biri hesabına, diğerini ihmal ederek doyuma ulaştırılabilir. Şayet insan, arınmak ve melekler sınıfına katılmak istiyorsa ruhunu bedenine galip kılmalıdır. Bunu ise dünya nimetlerinden, meşgalelerinden sıyrılıp kendini ibadete ve bedene eziyete yoğunlaştırmak, metafizik ile meşgul olmak ve ruhaniyete sığınmakla başarabilir. Ancak insan, dünyayı ve nimetlerini ister, onun imar ve güzelliğine kapılırsa bu vaziyette bedenini ruhuna galip getirmiş ve ruh-tan, ruhani hayattan, ardından da nefsî arınmadan, melekler mertebesine yükselmekten uzaklaşmaya karar vermiştir. Böylece gaybî hayata boş vermiş, ahireti hüsrana uğramıştır.*”

Will Durant, Orta Çağ toplumunda, mütedeyyinlerin davranışlarını şu şekilde vasıflandırıyor: “*Hıristiyanların çoğu, tüm dikkatlerini kirlerden arınmış bir şekilde o korkunç hesap gününü karşılamaya yönelik gayret göstermeye kilitlemişlerdi. Bundan dolayı hissî zevklerden herhangi birisini şeytanın tuzaklarından bir tuzak olarak görüyorlardı. Bu itibarla dünyevi, bedenî ihtiyaçlarını sindirmeye yöneliyor, oruç gibi birçok işkence çeşitleri ile şehvetlerini bastırmaya yönelik gayret sarf ediyorlardı. Dolayısıyla müzik, beyaz ekmek, pahalı şarap, sıcak hamam ve sakal kesmeyi endişe ile karşılıyorlardı. Bu tür davranışları, açık olarak Allah'ın iradesine karşı çıkmaya yorumluyorlardı.*”

Bu sebeple, kendini diğer yaratıklardan farklılaştıran insan, hayat ve kâinatın hakikatlerini tanımasını sağlayan akli, din adamları tarafından “din ve akide karşıtı olduğu” şeklinde birçok aşağılanma ve dışlanmaya maruz kalmıştır. Genel olarak Avrupalılar -Durant'ın ifade ettiği gibi-; din adamlarının, endişelerini gideren cevaplarına inanma ihtiyacı hissediyorlardı. Kilise kimi zaman doğru kimi zaman hata yapabileceğini itiraf etseydi ona olan itimatlarını kaybederlerdi. Bu sebeple Orta Çağ'da zaman ve

şartların çoğunda akıl, inanca teslim olmuştu. Bugünün insanı bilim ve devlete nasıl itimat ediyorsa Orta Çağ insanı da itimadını kilise ve Tanrı'ya bağlamıştı.

Böylece çağdaş Batılı filozoflar, sanki bütün tarih onların tarihiymiş gibi, Avrupa tarihini ele alıyor, kendilerince dine karşı tutumlarında deliller aramaya devam ediyor ve onların ifadesi ile; -on beşinci asırla başlayan- "Yeni Çağ"a kadar ulaşıyorlardı. Söz konusu asırda, kalkınma hamleleri ile topluma tamamen kendi şahsiyetini yansıtmaya yönelik baskı kuran kilise ile bu baskıya karşı cephe alan devrimci ve ıslahatçılar arasında bir ilişki kuruyorlardı.

Bunun yanında, gerek dini kökten inkâr eden fikirler gerekse dinin devlet, toplum ve hayattan ayrılması ve onun kiliseye, eve hapsedilmesi talebinde bulunan; kilisenin hâkimiyetine ve mitolojilerine karşı tavır alan filozoflar ortaya çıktı. Beraberinde, üretken olabilmesi, kudretlerini ortaya koyabilmesi ve kendini tarif edebilecek davranışlarda bulunabilmesi için insanın hür kılınmasının icap ettiğini; herhangi bir toplumda kalkınmayı getiren esas unsurun "hürriyetler fikri" olduğunu söylüyorlardı.

Meşhur İtalyan mütefekkir Niccolò Machiavelli (ö. 1527), Hıristiyanlığın en parlak devirlerinde insanı tahkir eden faziletleri nasihat ettiğine inanıyordu. Ona göre bu nasihatler; beden yok sayılması, aşağılanması, boyun eğdirilmesi ve lokmanın küçük bir parçasının sunulması, daha sonra da insanın hedefini ölüm sonrasındaki saadet ve rahatlıkla sınırlandırmasıydı. Machiavelli'nin erdemlilik fikri, Hıristiyanlığı temsil edenlerin erdemlilik fikirlerinin zıddıydı. O, insanın saadetini ve iyi yaşamını yeryüzü merkezli buluyor; bunun da nefsin aşağılanması değil, onurlandırılması ve büyüklenmesi ile gerçekleşeceğine inanıyordu. Çağdaşlarıyla karşılaştırıldığında Machiavelli'ye göre din ve dünyanın birbirine karıştırılması asla kabul edilemezdi.

On altıncı asırda, İtalya'da kilise için yeni bir devrin kapıları açılmaktaydı. Kiliseyi dünyevi hayattan koparıp onu sadece "diyanet işleri" olarak ayırdıktan sonra, cumhuriyet tarzı ile eski Roma'nın ruhu üzerinde yeni ve asıl vazifesi, hisleri canlı tutacak ve vatani üstünlükleri sunacak "zamane diyanet" teşkilatları meydana getirme hedefi bayraklaştırılıyordu. Aynı devirde Fransız

yazarlarının tümü de benzer şekillerde Orta Çağ kültürüne karşı çıkmışlardır.

Daha sonra on yedinci asırda, Avrupalı filozof ve yazarlarda insan ve kâinatın tabiatının akılla aydınlatılabileceği fikri filiz verdi. Aynı zamanda mukaddes kitapların yorumlanması ve dinlerin mukayese edilmesine gösterilen ilgi, resmî din anlayışının tesirini zayıflattı. Bu bilim devri, mucize ve ilahî vahyi inkâra götürdü. Şahsın akidesini başka birine ve topluma dayatmasının makul olmadığı fikri, aydınlanmacı (dine karşı cephe alan) mütefekkirlerin düşüncelerindeki özelliklerden biriydi. Böylece bütün gayretleri, dinleri ortak bir noktada bütünleştirmeye dönüştü. En sonunda bu gayretleri, varlığın kaynağı olması bakımından Tanrı'ya ve Tanrı'nın dünyayı yarattığı hakikatine inanmanın haricinde, dünyanın dinin gidişatını ve kaidelerini terk ettiği akidesi hâlini aldı.

On sekizinci asırda ise aydınlanmacı filozoflar, dinin devlet, toplum ve hayattan ayrılması esasına dayanan laiklik fikrini kökleştirmek üzere yoğunlaştılar. İşte bunlardan Charles-Louis de Secondat Montesquieu (ö. 1755) ateist olmasa da kilise ve din adamlarına kin kusuyordu. Aynı şekilde tarihî eserlerinde İncil ve Hıristiyanlığa yaklaşımı eleştiren ve insanlık tarihi noktasında genel hatlar çizen François Marie Arduet Voltaire'in (ö. 1778) felsefe tarihi; toplumların Tanrı iradesinden bağımsızlaştıkça göreceli olarak gelişme ve ilerleme kazandığı esasına dayanmaktaydı. Kendi tarifıyla dinî ütopya ve mitolojilere karşı mücadele veren Voltaire'e göre, gelişme önünde duran en çetin engel olarak hedef seçtiği başlıca unsur, Katolik Kilisesi ve Hıristiyanlıktı.

Yine Fransız İhtilali'nin bel kemiği ve ihtilalden sonra da Fransız toplumunun İncil'i pozisyonunu kazanan *Toplum Sözleşmesi* kitabının yazarı Jean Jacques Rousseau (ö. 1778), Tanrı'ya inanmaya fakat vahyi inkâra daha sonra da dinin hayattan ayrılmasına çağırıyordu. Ona göre, kanunları koyanlar ve daha sonra yönetimi elde tutan kral ve yöneticiler, kanunları toplumu karşı çıkmaktan alıkoysun ve bağlayıcılık kazansın diye Tanrı'ya dayandırıyorlardı. Rousseau bu hususu şöyle ifade etmektedir: "*Yasa yapanın kuvvet kullanma imkânı bulamayınca kendisine bu imkânı sağlayacak başka bir otoriteye yönelmesi gerekiyordu. İşte bu sebeptendir ki bütün zamanlarda toplumun boyun eğmesi için yöneticiler, Tanrı'ya ve göğün kudretlerine sığınmışlardır.*"

Son olarak 1789 Fransız İhtilali hasıl oldu ve kiliseyi devlet, toplum ve hayattan nihai olarak uzaklaştırdı. Durant diyor ki: “*Daha evvelki ihtilaller ya devlet ya da kiliseye karşı yapılıyordu. Her ikisine birden karşı tutum almak çok nadir görülmüştür. Fakat Fransız İhtilali, krallara ve kiliseye karşı ortak tavır almıştır.*”

Bu şekilde Batılı çağdaş mütefekkir ve tarihçiler, söz konusu şartları canlı delil olarak kabul etmektedirler. Nitekim genel olarak toplum hayatında dinin ve dolayısıyla kilisenin nüfuzunun kırıldığı oranda Avrupa’da büyük kalkınmanın yavaş yavaş sağlandığı inancını taşımaktadırlar. Sonunda onların teorilerini doğrulayan Fransız İhtilali meydana geldi, kilisenin hâkimiyeti ortadan kaldırıldı ve “Tanrı adına yönetim” fikri yıkılarak toplum genel hürriyetlere kavuşturuldu. Böylece Avrupa, kalkınma yolundaki hazırlıklarını tamamlamış oldu ve Batılıların bugüne kadar övündükleri mahsullerini vermeye başladı.

İşte Batılı filozoflarca, Batı’nın çağdaş tarihin başlamasından bu yana benimsediği fikirlerin kaidesi hâline getirdiği, toplumuna fikrî önderlik olarak takdim ettiği akli akidenin ortaya çıkmasının altında yatan hadarat teorisi; “dinin hayattan ayrılması fikri” yani “laiklik”tir.

Zira onlara göre; insan ve hayat, maddi ve ruhi yönden oluşur. Din, ruhi yönü temsil eder. Dinin öğretileri diğer hayata yöneliktir. İnsanlar, toplum ve devlet, ruhi yöne yönelince, maddi yön hep geride kalır. Dolayısıyla ruhi yön, maddi yükselişin önünde engeldir ve toplum ile devlet hayatından uzaklaştırılması gerekir.

Yani aslında onlar “*maddi yükseliş*” derken öncelikle ruhun karşısında maddi yükselişi kastettiler. İşte “*Din tekamülün önündeki engeldir*” anlayışının da kaynağı budur.

Batı’nın ortaya koyduğu bu tanım ile gerek insanın gerekse de toplumların kalkınmasının ancak maddi yükseliş ile gerçekleşeceği görüşü, günümüzde genel kabul gören bir görüştür. Maalesef kalkınmanın hatalı ve yanlış biçimde “maddi yükseliş” olarak tanımlanması ile kabul edilmesinin, günümüz insanları ve toplumları üzerinde yol açtığı tahribat çok büyüktür. Müslümanların bir türlü kalkınamamasının en büyük sebeplerinden birisi bu tanımdır. Beldelerimizin ve tüm kaynaklarımızın Batılılar tarafından sömürülmesinin sebeplerinden birisi bu tanımdır.

Batılı yaşam tarzının ve Batılı kanunların Müslümanlar üzerinde tahakküm etmesinin en büyük sebeplerinden birisi de bu tanımdır. İnsanları hiçbir değer ve kıymet tanımaksızın sadece maddeye ve maddi kıymetlere yönelten, “insan insanın kurdudur” diyecek kadar insanları vahşileştiren ve her türlü çürümüşlüğü, bozukluğu ve ahlaksızlığın kapılarını ardına kadar açan yine bu tanımdır. Çünkü Batı ve Batı düşüncesi, maddi yükseliş tanımının üzerine öyle şeyler bina etti ki nesilleri, ekinleri, değerleri ve kısacası hayatı baştan sona ifsat ettiler. İnsanlar ve toplumlar sadece maddiyat peşinde koşan, ilerlemeyi ve seçkinliği yalnızca maddede arayan, mal ve servet sahibi olmak için her şeyi feda eden mahluklar hâline döndüler.

Kalkınmayı Batılıların tanımladığı bu içerik ve mefhumla kabul eden ve sürekli Batı’yı taklit eden Müslümanların yaşadığı beldelerdeki yöneticiler, aydınlar ve kanaat önderleri de toplumlarının her yönden geri kalmışlığını ve çöküntü içerisinde oluşlarını görmezden gelerek sadece milli gelir hesaplamalarına ve kalkınma bütçesi saçmalıklarına yoğunlaşmaktadırlar. Kalkınmanın hakikatini ve vakiasını anlayamadıklarından dolayı da toplumlarını kalkındırmak bir yana her geçen gün daha da çöküşe sürüklemektedirler.

Batılı kalkınma mitinin dayatılması sonucunda hayatı, tarihi ve insanı yalnızca Batı’nın verdiği bakış açısıyla okuyan ve aydınlığı yine Batı’nın izinde arayan sözde aydınlarımız ile mütefekkirlerimizin; bir müddettir bulutlar arasında kalmış güneşi görmezden gelip ellerindeki fenerle dünyayı aydınlattıklarını sanma gafletinden uyanıp, insanlığı karanlıklardan aydınlığa çıkaracak vahiy temelli kalkınma mefkuresine sarılmaları duası ve ümidiyle...

Mehmet Çetinbudak
cetinbudak@hotmail.com

KAPİTALİZMİN KÜLTÜREL BEDELİ: İNSANİ DEĞERLERİN EROZYONU

Kapitalizm yalnızca bir ekonomik sistem değildir; insanın dünyayı, hayatı ve kendisini algılama biçimini dönüştüren bir yaşam tarzıdır. Bu sistem zamanla üretim ilişkilerinden çıkıp bir kültür haline gelmiş; düşünceyi, ahlakı, değer yargılarını ve toplumsal ilişkileri derinden sarsmıştır. Kapitalizme göre bugün insanın değerini ne imanı ne ahlâkı belirliyor; cebindeki para, üretkenliği veya tüketme gücü belirliyor. Bu sistem, insanı bir “üretim aracı”na; toplumu ise birbirine rakip bireylerin savaş alanına dönüştürmüştür.

Kapitalist sistemde insan, insan olarak değil, ekonomik bir unsur olarak anlam bulur. Onun kıymeti, üretim verimliliği ve tüketim kapasitesiyle ölçülür. Kapitalist kültür, “ne kadar harcıyorsan o kadar varsın” anlayışını zihinlere kazımıştır. Böylece insanın iç dünyası boşaltılmış, ruhî ihtiyaçları yok sayılmış, kalbin huzuru yerine banka hesabındaki rakamlar mutluluğun göstergesi yapılmıştır.

Bu kültürde birey, sürekli daha fazla kazanmak ve daha çok tüketmek zorunda hisseder. Artık insanın hedefi “yaşamak” değil “yarışmak”

olmuştur. Bu yarışta kazanan yoktur; çünkü sistem insanın arzusunu hiç doymayacak bir açlığa dönüştürmüştür. Allah Teâlâ'nın اَلْمَالُ وَالْبَنُونَ رِبْيَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَنَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ كَوَافًا وَخَيْرٌ أَمَّا **“Mallar ve oğullar dünya hayatının süsüdür. Baki kalacak olan salih ameller ise Rabbinin katında sevapça da ümit bakımından da daha hayırlıdır.”**¹ buyruğu, aslında kapitalizmin inşa ettiği bu geçici ve sahte mutluluğu reddeder.

Kapitalist anlayışta mutluluk, “sahip olmak”la eşdeğerdir. İnsan ne kadar mala, markaya, tüketim erişirse o kadar mutlu olacağına inanır. Ancak bu, içi boş bir mutluluktur. Çünkü sahip olunan her şey, kısa sürede değerini yitirir; insan bir üst seviyeyi arzulamaya başlar. Bu kısır döngü, ruhu yoran, kalbi karartan bir arayışa dönüşür.

İslâm ise mutluluğu “Allah’ın rızası” ve “kalbin tatmini” ile tanımlar. Kur’an-ı Kerim’de اَلَا يَذْكُرُ اللهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ **“Dikkat edin! Kalpler ancak Allah’ı zikretmekle huzur bulur.”**² buyurularak, hakiki mutluluğun dünyevi değil, manevi olduğu vurgulanır. Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* ise bu hakikati, şöyle ifade etmiştir:

“Gerçek zenginlik, mal çokluğu değil; nefis tokluğudur.”³ Bu bakış açısında insanın değeri sahip olduklarında değil, Allah’a karşı duyduğu teslimiyet ve kulluğundadır.

Kapitalizmin en güçlü silahı, hazcılıktır. Modern insanın “iyi” ve “kötü” anlayışı, “zevk veren” ve “acı veren” kavramlarına indirgenmiştir. Bu anlayış, insanı anlık tatminlerin kölesi haline getirir. Reklamlar, filmler, sosyal medya içerikleri sürekli aynı mesajı verir: *“Daha çok tüket, daha çok hisset, daha çok eğlen.”* Ancak bu sonsuz haz arayışı, ruhî boşluğu büyütmekten başka bir işe yaramaz.

Hazcılık, insanı maneviyattan koparır, toplumları ahlaki temellerinden uzaklaştırır. Bugün ailelerin dağılması, dostlukların menfaatle ölçülmesi, toplumsal güvenin yok olması hep bu kültürün ürünüdür. Nitekim Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurmuştur:

“Nefsinin arzusuna uyan, Allah’ın emrine muhalefet eden helâk olur.”⁴ Kapitalist kültür, tam da bu helâki sistemleştirmiştir.

Kapitalizmin en güçlü silahı, hazcılıktır. Modern insanın “iyi” ve “kötü” anlayışı, “zevk veren” ve “acı veren” kavramlarına indirgenmiştir.

Bu anlayış, insanı anlık tatminlerin kölesi haline getirir. Reklamlar, filmler, sosyal medya içerikleri sürekli aynı mesajı verir: “Daha çok tüket, daha çok hisset, daha çok eğlen.” Ancak bu sonsuz haz arayışı, ruhî boşluğu büyütmekten başka bir işe yaramaz. Hazcılık, insanı maneviyattan koparır, toplumları ahlaki temellerinden uzaklaştırır. Bugün ailelerin dağılması, dostlukların menfaatle ölçülmesi, toplumsal güvenin yok olması hep bu kültürün ürünüdür.

Kapitalizmin vaadi “özgürlük”tü, fakat gerçekte insanı kendi nefsinin esiri haline getirdi. Herkesin herkesle rekabet ettiği bir düzen kurdu. Bu düzenin insana öğrettiği tek şey, “kazanmak için ezmek”tir. Patron işçisini, tüccar rakibini, insan komşusunu bir tehdit olarak görür. Kapitalizmin “bireycilik” dediği şey, aslında “bencilliğin” meşrulaştırılmış halidir.

Oysa İslâm, insanı insan yapanın “yardımlaşma” ve “merhamet” olduğunu öğretir. Kur’an’da اِنَّمَا اَلْمُؤْمِنُونَ **“Müminler ancak kardeşlerdir.”**⁵ buyrulurak rekabetin değil dayanışmanın, kinin değil sevginin esas olduğu vurgulanır. Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* de لَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَنَابَرُوا، وَلَا تَدَابَرُوا،

5 - Hucurât Suresi 10

1 - Kehf Suresi 46

2 - Ra'd Suresi 28

3 - Buhârî, Rikâk, 15; Müslim, Zühd, 3

4 - İbn Mâce, Zühd 29

Kapitalizm, insana sahip olmayı öğretti ama paylaşmayı unutturdu. Rekabeti öğretti ama merhameti sildi. Bencilliği öğretti ama kardeşliği yok etti. Sonuçta ortaya çıkan toplumlar, ekonomik olarak güçlü; fakat ruhen yoksul, ahlaken çökmüş, manen boş insan yığınları oldu. İslâm, bu yıkımı onaracak tek nizamdır. Çünkü İslâm 'da insan, yaratılış gayesini bilen, Allah'a kulluk bilinciyle yaşayan, kardeşine karşı merhametli, topluma karşı sorumluluk sahibi bir varlıktır. Kapitalizmin kararttığı kalpleri, ancak Kur'an'ın nuru aydınlatabilir.

اَوْكُوتُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا **"Birbirinizi kıskanmayın, alışverişte birbirinizin önüne geçmeyin, birbirinize buğz etmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun."**⁶ buyurarak kapitalist ahlakın tam karşısında bir toplumsal bilinç inşa etmiştir.

Kapitalist kültür insanı rızık kaynağını unutmaya zorlar. İnsan, kazandığını kendi yeteneği ve emeğiyle elde ettiğine inanır. Bu inanç, onu hem kibirli hem de cimri yapar. Oysa Kur'an'da Allah Teâlâ, اَوْسَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا, **"Yeryüzünde rızıkını**

sağlayan Allah'tır."⁷ buyurur. Mümin bilir ki rızık, Allah'tandır; bu bilinç, insanın elindekini paylaşmasını kolaylaştırır.

İslâm, zengin ile fakir arasında bir sınıf savaşı değil, bir yardımlaşma köprüsü kurar. "Zekât", "infak", "sadaka" gibi kavramlar, toplumsal adaleti tesis eden ilahî mekanizmalardır. Kapitalizmin "biriktir" dediği yerde İslâm "ver" der; kapitalizmin "benim" dediği yerde İslâm "bizim" der. İşte bu fark, iki sistemin insan anlayışını kökten ayırır.

Bugün Batı toplumları, ekonomik refahın zirvesindeyken manevî çöküşün dibindedir. Yalnızlık, depresyon, intihar, aile dağınıklığı, kimlik bunalımları ve ruhî tatminsizlik her geçen gün artmaktadır. Çünkü kapitalizm insanın ruhunu doyuramaz; sadece bedenini oyalayabilir. Bu sistemin "mutlu" bireyleri aslında tüketim zincirinin köleleridir.

7 - Hüd Suresi 6

6 - Müslim, Birr 32

İslâm ise insanı özgürleştirir. Çünkü insanı Allah'a kul yapar; eşyaya, paraya, makama değil. Kul, Rabbine teslim olduğunda ne yoksulluk onu zillete düşürür ne zenginlik onu azdırır. Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurmuştur:

﴿كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ﴾ **“Dünyada garip bir yolcu gibi ol.”** Bu hadis, insanın dünyaya ait değil, ahirete hazırlanan bir misafir olduğunu hatırlatır. Kapitalizm bu hakikati unutturmuştur; İslâm ise yeniden hatırlatır.

Bu hakikati bugün en derinden yaşayanlar, kuşkusuz Gazze'deki müminlerdir. Kapitalizmin hüküm sürdüğü ülkelerde insanlar, konforlarını kaybetme korkusuyla yaşarken; Gazzeli Müslümanlar, ölümün bile bir kurtuluş olduğunu bile rek Rablerine teslim oldular. Dünya, onların özgür olduğunu, geriye kalanların ise aslında kendi nefislerinin, çıkarlarının ve korkularının esiri olduğunu gördü. Üzerlerine yağdırılan bombalar, evlerini, çocuklarını, sevdiklerini alıp götürdü; fakat imanlarını söküp atamadı. Çünkü onlar biliyorlardı ki Allah'a kavuşmak, bir son değil, ebedî saadetin başlangıcıdır. Bu yüzden sabrettiler, şehadeti bir lütuf, musibeti bir imtihan bildiler. Dilleri ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ **“Hasbunallahu ve ni'mel vekil (Allah bize yeter, O ne güzel vekildir).”**⁸ ve “Elhamdulillah” sözleriyle ıslandı. Dünyanın dört bir yanındaki insanlar, bu teslimiyeti, bu vakarı, bu özgürlüğü hayretle izledi. Çünkü kapitalist dünyanın “özgür” insanı, aslında kendi nefesine köleydi; ama Gazzeli Müslüman, Allah'a kul olarak gerçek özgürlüğe ermişti. Onların direnişi, yalnızca işgale değil, insanın ruhunu esir alan kapitalist zihniyete karşı da bir direnişti. Nice gayrimüslim bu manzaradan etkilenerek Kur'an'a yöneldi, İslâm'ı araştırdı ve kalplerinde hakikatin nurunu buldu. Böylece Gazze, yeryüzünün en dar köşesinde bile imanın insanı nasıl özgürleştirdiğinin canlı şahidi oldu.

Kapitalizm, insana sahip olmayı öğretti ama paylaşmayı unutturdu. Rekabeti öğretti ama merhameti sildi. Bencilliği öğretti ama kardeşliği yok etti. Sonuçta ortaya çıkan toplumlar, ekonomik olarak güçlü; fakat ruhen yoksul, ahlaken çökmüş, manen boş insan yığınları oldu.

İslâm, bu yıkımı onaracak tek nizamdır. Çünkü İslâm'da insan, yaratılış gayesini bilen, Allah'a kulluk bilinciyle yaşayan, kardeşine karşı merhametli, topluma karşı sorumluluk sahibi bir varlıktır. Kapitalizmin kararttığı kalpleri, ancak Kur'an'ın nuru aydınlatabilir.

Gerçek kurtuluş, insanı insanlıktan çıkararak bu sistemin reddinde ve Allah'ın indirdiği nizamın yeniden hâkim kılınmasındadır. Zira Rabbimiz buyurur:

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾ **“Kim Benim zikrimden yüz çevirirse, ona sıkıntılı bir hayat vardır.”**⁹

İşte kapitalizmin kültürel bedeli budur: Allah'tan uzak, huzursuz, yalnız ve değersiz bir insan. Ve İslâm'ın vaadi şudur: Allah'a yakın, huzurlu, kardeşçe ve erdemli bir toplum.

8 - Âli İmrân Suresi 173

9 - Tâhâ Suresi 124

■ Dr. Abdurrahim Şen
abdurrahimsen@hotmail.com

İSLÂM'DA DEVLETLER ARASI İLİŞKİLER: BARIŞTA ADALET, SAVAŞTA ÖLÇÜ

Son birkaç yılda sadece birkaç bölgede yaşananlar, geçen yüzyıl boyunca hissettirdiğinden daha fazla bir biçimde dünyanın gittikçe güvensizleştiğini hissettiriyor. **Ukrayna-Rus** savaşı, **Sudan** Ordu-HDK çatışması, Yahudi varlığının **Gazze** soykırımı... Küresel kapitalist sistemin kaptan köşkünde oturan ve devletlerarası ilişkilere yön veren **Amerika**'nın, mevcut konumunu bir sonraki yüzyıla taşımak adına dünyanın çeşitli noktalarında sebep olduğu gerilimler ve savaşlar, açlık ve sefalet devletlerarası düzenin sürdürülebilirliğini imkansızlaştırıyor.

Bu durum aslında beklenmedik değildir. Dünyanın içine sürüklendiği düzensizlik, kaos ve krizler; kapitalizmin sömürgeci doğasıyla, ruhî, ahlakî ve insanî hiçbir değere sahip olmamasıyla, yalnızca maddî çıkarı esas almasıyla doğrudan ilişkilidir. Kapitalizmin gelişmesine paralel olarak bir devlet tipi ve devletlerarası ilişkiler biçimi ortaya çıkmıştır. **1648 Vestfalya Anlaşması** ile temelleri atılan ulus-devlet sistemi ve devletlerarası ilişkiler düzeni, **Avrupa** sömürgeciliğinin ürünüdür.

İbtidaen, ittifaklar ve konferanslar aracılığıyla devletlerarası düzenin denge-kontrolünü sağ-

layan Avrupa, **Birinci Dünya Savaşı** sonrasında **Milletler Cemiyeti**'nin kurulmasıyla (1920) devletlerarası düzeni uluslar üstü bir kurum aracılığıyla kontrol etme imkanına erişti. Amacı, savaş esnasında bozulan dünya düzenini sağlamak olan Millet Cemiyeti birkaç on yıl sonra **İkinci Dünya Savaşı**'na dahi mâni olamadı ve savaş sonrasında yerini **Birleşmiş Milletler**'e bıraktı. 1945'ten bugüne **BM**'nin kontrolünde olan devletler arası durum, öylesine gerilimler yüklü ki, yeni bir dünya savaşının her an patlak vereceğine ilişkin ürkütücü senaryolar havada uçuşuyor.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında galip devletler tarafından kurulan uluslararası sistem, dünyaya düzen vermek değil, uluslar üstü kurumlarıyla dünyayı sömürmek için kuruldu. Geçen yüzyıldan itibaren siyasi sahneye çıkan her ulus devlet, ihtiyaç duyduğu "meşruiyet" payesini böyle bir uluslararası sisteme entegre olmakla elde edebiliyordu. **Çin, Fransa, Sovyetler Birliği, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri** liderliğinde kurulan Birleşmiş Milletler'in bugün üye ülke sayısı 193. Milletler Cemiyeti veya Birleşmiş Milletler'in kurulumu sonrasında kurulan devletler, **Batı**'nın akreditasyonundan geçtikten sonra şartlı bağımsızlık verilmesiyle tanındılar. Dolayısıyla Batı dışı dünyada, özellikle **İslâm** dünyasında kurulan bu devletler, egemenlik niteliğinden yoksun "niteliksiz devlet"lerdir.

Gerçek egemen devletlerin -ki bunlar "ideolojik devlet" ve "büyük devlet" kategorisinde olan Avrupa, ABD gibi devletlerdi- işleyişini belirlediği uluslararası sistemde meşruiyet, tanınma ve uluslararası topluma kabul edilmenin standartları vardı. Birincil standart hem laik hem de ulus devlet niteliğine sahip olmaktı. Bu, Batı'nın "**laik ulus devlet**" modelinin Batılı olmayan dünyaya transferi anlamına geliyordu.

Laik ulus devlet modeli, bir tür "taşıyıcı annelik" görevini üstlenerek kapitalist sömürü ideolojisini tüm dünyaya, özelde İslâm dünyasına taşıdı. Tamamen Avrupa sömürge mühendisliğinin ürünü olan ulus devlet aygıtı, *de-monte* bir yapı olarak İslâm coğrafyasına kuruldu. Bu sebeple Birinci Dünya Savaşı sonrası **Hilâfet**'in enkazı üzerinde kurulan devletlerin tümünün patenti Avrupa'ya aittir.

İdeolojileri, hukuk ve yönetim sistemleri tümünden Avrupa'dan alınmıştır. O sebeple meşruiyetlerini halklarından değil, patentini aldıkları Batılı devletlerden ve devletler üstü kurumlarından

almışlardır. Ancak bu meşruiyet alımı, egemenlik niteliklerinden BM gibi devletler üstü kurumlar lehine ödün verme koşuluyla gerçekleşmiş bir alımdı.

Bu durum, **gerçek egemenlik niteliğine sahip olmayan "devletimsi" yapıları doğurdu**. İslâm dünyasında son yüzyılda yaşananlar ve özellikle Gazze soykırımı karşısında "57 devlet" in hiçbir somut adım atmaması, bu yapıların egemenlik vasfından yoksun, "devlet" denemeyecek yapılar olduklarını ifşa etmiştir.

Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in "veh-hen" hadisini bu bağlamda yeniden düşünmek gerekir. Aynı anda ayaklarını yere vursalar zelzele meydana getirebilecek sayıya sahip bir ümmetin yönetimleri, egemenliklerini uluslararası kurumlara; İngiltere ya da Amerika gibi uydusu oldukları devletlere teslim ettikleri için siyasî irade ortaya koyamamakta, çerçöp misali büyük devletlerin yürüngesinde sürüklenmektedirler. Devletimsi yapılar çöplüğü!

Çünkü bu devletler siyasi sahnede var olmalarını ve tanınmalarını sömürgeci devletlere borçludurlar. Sömürgeci Batılı devletler ise Batı dışındaki dünyanın insanlarını "halk" olarak gördükleri için "kendi kaderlerini belirleme hakkı" nı onlara layık görmemektedirler. Laik-ulus olmadan "halk" olunmaz. Batılı standartlara uymayan, "halk" olarak tanınmayı hak etmez. **Kimin halk tanımı içine dahil olduğuna karar veren egemen devletler, kimin self-determinasyon hakkına sahip olduğuna da karar vermiş oluyorlar. O yüzden ülkelere "demokrasi götürüyorlar!" Çünkü o ülkelerin insanları henüz "halk" kategorisine terfi etmemişlerdir. "Laik ulus devlet" oluncaya kadar halk olmaya terfi ettirilmeyecek, kendilerine cehennem seçenekleri sunulacaktır!**

İşte bu uluslararası sistem, Batı'nın meşruiyet çerçevesine uymayan ve laik ulus devlet konseptine uygun olmayan halkların kendi kaderlerini belirleme haklarını daha baştan ellerinden almaktadır. 2010 yılındaki Ortadoğu ayaklanmalarında "Halk rejimi devirmek istiyor!" sloganıyla ortaya çıkan kader belirleme iradesini; konvansiyonel ve hatta kimyasal silahlarla bastıran, halkların İslâmi taleplerini kanla ve katliamla cezalandıran yine bu uluslararası sistemdi. Aynı sisteme öncülük eden Amerika, kendi kaderini belirleme eğilimleri gösteren her halkın yurtlarını cehenneme çevirmektedir. Keza Yahudi varlığını coğrafyanın merkezinde

bir savaş makinesi olarak kuran; halkların kendi kaderlerini, dinleri ve siyasal sistemleri doğrultusunda belirleme eğilimlerine karşı yürüttüğü savaşta onu askerî üssü olarak konumlandıran da bu uluslararası sistemdir. Amerika'nın, sömürge ikizi İngiltere'yle nüfuz mücadelesi uğruna Sudan'ı cehenneme çevirdiği uluslararası sistem... Bu sistem, bırakın kendi kaderini belirleme hakkını, Müslüman halklara yaşam hakkını dahi tanınamakta; emperyal emelleri uğruna milyonlarcasını öldürmekte, açıklık ve sefaletle mahkûm etmektedir.

İşte böyle bir uluslararası sistemin –adeta kapanın– içinde, herhangi bir ulus devletin laik kimliğini koruyarak devletlerarası ilişkilere müdahil olması bir yana; kendi ülkesine yönelik müdahaleleri engellemesi dahi mümkün değildir. Vesfalyan devlet ve devletlerarası sistem paradigması çökmüştür. Bu sistem Müslümanlar için değildir. Bu sebeple Müslümanların devletlerarası ilişkiler paradigmasını köklü bir şekilde değiştirmeleri, tarihî bir zorunluluk olduğu kadar stratejik ve şer'i bir sorumluluktur.

Yeni Bir “Devletlerarası İlişkiler” Tasarımı Olarak “Dâru'l-İslâm ve Dâru'l-Küfür”

İslâm, dünyayı ikili bir taksime tabi tutar: Dâru'l-İslâm ve Dâru'l-Küfür. İslâm ahkâmının uygulandığı ve uygulanmadığı ülke/ler.

İslâm, kişinin kendisi ile, kişinin Rabbi ile ve kişinin diğerleri ile ilişkilerini düzenleyen kapsamlı bir kurallar bütünüdür. Bu bağlamda İslâm, iktisadi, içtimai, siyasi vb. devletin otoritesi altında yaşayan insanların tüm ilişkilerini düzenlediği gibi devletlerarası ilişkileri de düzenleyen kurallar manzumesidir.

Verilen söze sadık kalmak, karşılıklı güveni zedeleyecek tutumlardan uzak durmak, insanlar arasında ayırım yapmamak, aleyhine bile olsa adaletten sapmamak, düşman dahi olsa haddi aşmamak ve haksızlığa tevessül etmemek gibi İslâm'ın genel prensipleri; devletlerarası ilişkilerde ve farklı milletlerle temaslarda da gözetilmesi gereken esaslardır. İslâm, evrensel bir dindir ve Müslümanlara İslâm'ın mesajını âleme taşıma misyonu yüklemiştir. Bu ise Müslümanların diğer toplumlarla ilişki kurmalarını zaruri kılar.

Keza yeryüzünde bozgunculuk, kriz ve kaos çıkartılmasına mâni olmak, fitneyi izale ederek din (dünyanın düzeni) yalnız Allah'ın oluncaya;

dünyada istikrar ve güven ortamı sağlanıncaya kadar cihat etmek, kulluğun/İslâm'ın zirvesi telakki edilmektedir. İslâm böylece barışta adaletin, savaşta ölçünün gözetildiği ideal bir devletlerarası düzeni kurmaya namzet yegane düzendir.

Bu kurallar, asırlar boyunca İslâm'ı uygulayan devletleri dünyanın birinci devleti konumuna taşımış; devletlerarası ilişkilerde adaletin ve düzenin güvencesi hâline getirmiştir. Zira İslâm, ruhi, ahlaki ve insani değerleri maddi değerlerin ve kaynakların üzerine yerleştirmiştir. Nitekim Semerkant ahalisinin şikâyeti üzerine Halife Ömer b. Abdülaziz, Orta Asya fatihi Kuteybe b. Müslim'i yargılatmış; İslâm teklifinde bulunmadan fetih gerçekleştirdiği için hukuka aykırı davrandığı tespit edilmiş ve Semerkant'tan garnizonu, valisi ve tüm devlet kurumlarıyla birlikte çekilmesi yönünde hüküm verilmiştir. Bu ve benzeri örnekler, İslâm'ın devletlerarası ilişkilerde adaleti gözettiğini; hukuku maddi kazanımların üzerinde tuttuğunu göstermektedir. Fiilen savaşa katılmamış olanlara, kadın, çocuk ve yaşlılara dokunulmaması; meskûn mahallerin, mabetlerin, ağaçların ve çevrenin hedef alınmaması prensipleri de Müslümanların, düşmanlarına karşı dahi ölçüyü muhafaza ettiklerini ortaya koymaktadır.

Dünyayı güçlünün zayıfı ezdiği bir vahşi ormana dönüştüren; gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelerin kaynaklarını sömürdüğü; milyonlarca insanın ölümüne ve milyarlarcasının açıklık ile kötü yaşam koşullarına mahkûm edilmesine sebep olan mevcut devletlerarası düzene alternatif olabilecek yegâne sistem İslâm nizamıdır. Ancak bu nizamın siyasi sahneye çıkması, devlet dinamiklerine sahip bir ülkede yönetime taşınmasıyla mümkündür. İslâm beldelerini Vesfalyan ulus devlet kafesinden ve mevcut devletlerarası düzen kapanından kurtaracak tek seçenek de budur.

İslâm dünyasında devlet dinamiklerine sahip bir beldenin İslâm'a yurt (Dâru'l-İslâm) olması, Vesfalyan tipi devletin laik ve ulus kısıkaçlarından kurtulmasının ön adımıdır. Zira İslâmî yönetimde egemenliğin Şârî'ye (Allah'a) ait olması, kapitalist sistem ve politikalarıyla devletleri egemenlikleri altına alan sömürgecilerin tasallutundan kurtarıcı bir unsurdur. Keza İslâmî yönetimde otoritenin (iktidarı belirleme hakkı ve denetleme görevi vb.) ümmete ait olması, ümmet tanımı içine girmeyen unsurların ve devletler üstü kurumların vesaletinden kurtarıcı bir unsurdur. İslâm, “**Kâfirle-**

rin, müminler üzerinde herhangi bir yol (otorite) kurmalarına Allah asla izin vermemiştir.”¹ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ “Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin velisidir...”²

Velâyet, tasarruf yetkisidir; dolayısıyla kâfirler müminler üzerinde tasarruf yetkisine sahip değildir. Fakihlerin Dâru'l-İslâm tanımını yaparken aradıkları iki nitelik –İslâm ahkâmının uygulanması ve emanın/otoritenin Müslümanların elinde olması– gerçek bir egemenliğe, gerçek bir devlet niteliğine kavuşmanın; böylece Vesfalya'dan bu yana sömürgecilerin kurduğu devletlerarası düzen kapanından kurtulmanın yegâne yoludur.

Büyük devletlerin dahi ittifaklar kurduğu ve bloklaşmaya gittiği bir dünyada Müslümanların ekonomik, coğrafi, siyasi ve askerî imkânlarını birleştirmemeleri stratejik bir intihardır. Mevcut uluslararası sistemin bir parçası olarak kaldıkları sürece, bu sistemi kuran ve işleten devletler bu imkânları sömürmeye devam edeceklerdir. Böyle bir koalisyon içinde yer almak hem ümmete ihanet hem de ağır bir günahdır. Çünkü bu koalisyon ve kurumlar; küfrü hâkim kılmak, fesadı yaygınlaştırmak, toplumlara tasallut etmek, toprakları işgal etmek ve kaynakları sömürmek için kurulmuştur. Kurdukları bu düzeni tehdit ettiğini düşündükleri için de İslâm'ı terörize edip Müslümanları katletmektedirler.

Cahiliye döneminde Arap kabileleri, bir kabileye savaş açmak ve ona tasallut etmek için aralarında koalisyon kurarlardı. Allah Rasulü *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* böyle bir koalisyona katılmayı yasaklamıştır:

[لا حِلْفَ فِي الْإِسْلَامِ] **“İslâm'da koalisyon yoktur.”³**

Allah'a ve Rasulü'ne iman eden hiçbir toplum ve hiçbir yönetici, sömürgeci devletlerin koalisyonlarına katılamaz, BM, IMF, Dünya Bankası, NATO gibi kurumlara üye olamaz ve kafirlerin belirlediği uluslararası sistemin bir parçası olarak kalamaz.

İşte İslâm'ın hayat veren bu fikirleri; sömürgecilerin kurduğu mevcut devletlerarası düzeni bozma ve insanlık için bir Selamet Yurdu (Dâru's-Selam) olacak yeni bir devletlerarası düzen kurma potansiyeline sahip, güçlü ve gerçekçi fikirlendir.

Dâru'l-İslâm olan herhangi bir devlet, sömürgecilerin çizdiği sınırları tanımaz; Fas'tan Endonezya'ya ümmeti tek bir siyasi liderlik etrafında birleştirecek politikalar izler. Zira İslâm, tek bir halifenin/devletin varlığını zorunlu kılmış, ikincisinin dahi varlığına izin vermemiştir ki elli yedincisi meşru olsun!? Rabbimizin [وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً] **“Sizin bu ümmetiniz tek bir ümmettir.”⁴** buyruğu, Rasulümüzün [الْمُؤْمِنُونَ كَجَسَدٍ وَاحِدٍ] **“Müminler bir beden gibidir...”⁵** benzetmesi, Allah'ın ipine (vahye) toptan sarılmayı emreden ve ayrılmayı yasaklayan ayet ve hadislerin tümü; Müslümanların ulus devletler olarak 57 parça hâlinde yaşamasının meşru olmadığını göstermektedir.

Bu hükümler siyasi fikirdir. Tüm açılımlarıyla birlikte bu fikirlerle ümmet kamuoyu lebalep doldurulduğunda, Fas'tan Endonezya'ya İslâm eski hinterlandına yeniden dönecektir.

O vakit dünya, sömürgecilik öncesi döneme dönecek; devletlerarası ilişkilere yeni bir düzen getirilecektir. Bu düzende hak ile batıl, kapitalizm ile İslâm arasında –İslâm'ın üstünlüğüyle sonuçlanacak– gerçekçi bir hesaplaşma yaşanacaktır. Kapitalist devletlerin sömürmek için gittiği coğrafyalara İslâm, rahmet ve adalet getirmek için gidecek; maddi kaynakları sömürmek amacıyla üretilmiş yapay krizleri, ruhi, insani ve ahlaki değerleri esas alan politikalarla aşacak; coğrafyalardan önce gönülleri fethedecek; fitne ve sömürge savaşlarını sonlandırıp dünyada barış ve güven ortamını yeniden tesis edecektir.

[وَيَوْمَئِذٍ يُفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ] **“O gün Allah'ın yardımıyla inananlar (ve onların kuracağı devletlerarası düzende tüm insanlar) sevineceklerdir (mutlu, mesut ve güven içinde yaşayacaklardır).”⁶**

1 - Nisa Suresi 141

2 - Tevbe Suresi 71

3 - Buhari

4 - Muminun Suresi 52

5 - Buhârî, Edeb 27

6 - Rum Suresi 4

■ Abdullah İmamoğlu

abdullahimamoglu06@gmail.com

İKİNCİ YILINDA AKSA TUFANI VE BÖLGEYE YANSIMALARI

“Efsane”; anlatılagelen, genellikle olağanüstü olayları ve kahramanları konu alan, bir kişiye, olaya veya yere dayanan, gerçeğe dayanmayıp hayalî kurgulardır. Başka bir ifadeyle; gerçeklikle ilgisi olmayan, asılsız, uydurma hikâyeler için “efsane” kelimesi kullanılır.

Batı'nın medya ve siyasi söylemler aracılığıyla inşa ettiği; gasıp Yahudi varlığının yenilmezlik, askeri ve istihbari üstünlüğe sahip olduğu hikâyeleri de Müslümanların zihinlerine salınan bir efsanedir.

İşgalci varlığın yenilmezlik efsanesi, özellikle 1948 Bağımsızlık(!) Savaşı ve 1967 Altı Gün Savaşı gibi iyi kurgulanmış Arap-İsrail savaşlarındaki hızlı zaferlerin ardından oluşan bir algıdan besleniyordu. Bu algı, söz konusu ordunun bölgedeki Arap rejimlerine, ordularına karşı askeri, istihbarat ve teknolojik üstünlüğünün sarsılmaz olduğu inancına dayanıyordu.

Söz konusu işgalci varlık olunca efsanenin biri bin olur: “Siyonist varlığa karşı asla konulamaz...

Demir Kubbe'si asla aşamaz... İstihbarat ağı her şeyi bilir... Karşınızda karşı konulamaz devasa bir ordu(!)."

7 Ekim 2023'te Kassam Tugayları'nın başlattığı "**Aksa Tufanı Operasyonu**", bu efsaneye en büyük darbesini aldırان olaydır. Bu harekât, yıllarca inşa edilen askerî ve istihbari güç algısını sarsan kritik bir dönüm noktasıdır. Saldırının büyüklüğü, eşzamanlılığı ve ayrıntılı planlaması; bölgenin en gelişmiş; "her şeyi gören(!)" ve "her şeyi bilen(!)" istihbarat teşkilatı MOSSAD'ın ileri teknolojisinin ve Demir Kubbe'nin de bir efsane olduğunu açığa çıkardı.

En önemli hususlardan biri şudur: Aksa Tufanı, devlet dışı bir oluşumun/mücahitler topluluğunun büyük fedakârlıklarla gerçekleştirdiği bir mücadele örneğidir; karşısında, en küçük saldırıya bile orantısız ve ağır karşılık vermeye programlı bir varlık bulunuyordu. Bu harekât, yenilmezlik doktrinini yerle bir etmiştir.

Aksa Tufanı, yıllarca allanıp pullanarak anlatılan bir efsanenin iflasıdır. Bu iflas, Orta Doğu'daki siyasi ve askeri dengeler açısından uzun vadeli sonuçlar doğurması muhtemel bir travmadır.

Aksa Tufanı, yıllarca allanıp pullanarak anlatılan bir efsanenin iflasıdır. Bu iflas, Orta Doğu'daki siyasi ve askeri dengeler açısından uzun vadeli sonuçlar doğurması muhtemel bir travmadır.

Öğrenilmiş çaresizlik (learned helplessness) psikolojisi, bireyin veya bir toplumun tekrarlanan olumsuz deneyimler karşısında "bu durumu değiştirmek için hiçbir çabanın sonuç veremeyeceği" inancını geliştirmesidir. Aksa Tufanı ile birlikte bu duruş tersine dönmüştür: işgalci varlığın yenilmezlik efsanesi ve mazlum halklar için empoze edilen "öğrenilmiş çaresizlik" kuramı çökmüştür.

Hatta, işgalci varlık büyük konvansiyonel tehditleri (ör. Arap orduları) yendiğini sanırken; mücahitlerin başlattığı Aksa Tufanı; roket atışları, bilinmez tünel operasyonları ve saha saldırıları ile Siyonist varlığa çaresizlik hissi yaşatmıştır. İki yıllık süreçte ise işgalci varlık Gazze'ye yönelik fütursuz saldırılarla mücahitlerin direncini kırmayı hedeflemiş; fakat mücahitler bir süre sonra toparlanıp saldırı düzenlemeye devam etmişlerdir. Bu döngü, işgalcide "ne kadar acımasızca saldırırsak saldırılım, dirençlerini, mücadele ruhlarını kırma-

mıyoruz" inancını pekiştirmiş ve "güvende değiliz" psikolojisini doğurmuştur.

Kısacası Aksa Tufanı; Müslümanların zihin kodlarında yer eden "öğrenilmiş çaresizlik" kuramının güncellenmesini sağladı; devasa teknolojik ve istihbari güce rağmen güvenlik bariyerlerinin, savunma sistemlerinin kırılabileceğini gösterdi; aynı zamanda düşmanın "mutlak güvenlik" hayaline ağır bir darbe vurdu. Şimdi "öğrenilmiş çaresizlik" ile mücadele etme sırası efsanenin(!) kahramanı gasıp Yahudi varlığındadır. Bu çaresizliğin onlarda -Kur'an'ın tabiriyle- "ru'b"a yani panikatağa dönüşmesi ve böylelikle Müslümanların da elleriyle kendi sonlarını getirmeleri, Rabbimizden niyazımızdır.

Aksa Tufanı'nın sadece bölge halkları değil tüm Müslümanlar açısından oluşturduğu etkiye dair de şunları söylemek mümkün:

7 Ekim Aksa Tufanı harekâtı ile birlikte başlayan ve Hak-batıl arasında cereyan eden büyük bir mücadeleye dönüşen savaş sürecinde doğusundan batısına dünyanın her yerinde Müslümanlar Gazze için meydanlara akın ettiler. Aralarında sömürgeci kâfirlerin masa başında ördüğü Sykes-Picot meşum sınırlar olmasına rağmen, sınırları aşırıp seslerini ve onların dertleriyle dertlenişlerini Gazze'deki kardeşlerine ulaştırdılar. Kardeşlerine bir nefes olabilmek için; vahdetin önünde engel olarak örülmüş sınır duvarlarına gedikler açtılar. Gazze için somut adım atmayan ulusal kafeslerin bekçileri yöneticilere; "*Ya Filistin'e yardım edin ya da yol açın!*" diyerek Gazze için yola revan olmaya hazır olduklarını, Filistin topraklarını savunmanın ulus anlayışı ile sınırlı tutulmayacak kadar ulvi ve İslâmi bir mesele olduğunu tüm dünyaya gösterdiler.

İslâm ümmeti, Gazze'yi ve oradaki mezalime maruz kalan Müslümanları acılarıyla, dertleriyle baş başa bırakmadı. Gazzeli kardeşlerimizi kendi gözyaşlarında boğulmaya terk etmedi. Bu süreçte yer-gök İslâm ümmetinin kıyamına, Gazze için canlarını feda kılmaya hazır olduklarına şahitlik etti. Hadiste de betimlendiği üzere İslâm ümmeti, tıpkı bir vücut gibi refleks gösterdi. Zira Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurmuşlardır:

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ، مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ
إِتَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى "**Müminler birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet etmede ve birbirlerine şefkat göstermede bir beden gibidirler. Vücudun bir**

Aksa Tufanı harekâtı özellikle yansımaları itibarıyla yöneticilerin gerçek kimliklerini ve yüzlerini ortaya koydu. Peki ne yaptılar o yöneticiler? İcraattan ve somut adımdan yoksun hamasetle yetindiler; sözlerle iktifa ettiler. Gazze'ye bir yudum suyu, bir kuru ekmeği ulaştırmaktan aciz kaldılar; BM gibi şer kurumlarından medet umdular. Siyonist varlığın işgalinin onaylanması anlamına gelen iki devletli çözümü canhıraş savundular. Sahip oldukları devasa güce ve ordulara rağmen Gazze'ye yardım etmeyerek mücahitleri silah bırakmaya ve antlaşma yapmaya zorladılar. Filistin'in bağına saplanmış zehirli hançeri o topraklardan sökiüp atmak yerine, işgalci varlığın akreditasyonu anlamına gelen Şarm el-Şeyh'teki antlaşmayı zafer addettiler.

uzvu rahatsızlandığında, diğer organlar da uykusuzluk ve ateşle ona iştirak eder.”¹

Aksa Tufanı'nın Müslümanlar üzerindeki zihinsel ve düşünsel etkileri arasında şunlar sayılabilir:

Silah ve imkân bakımından Batı ne kadar güçlü olursa olsun, yardımcısı Allah olanlar mağlup olmazlar: **إِنَّ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ؟** **“Allah size yardım ederse artık sizi yenecek kimse yoktur; O sizi yardımsız bırakırsa O'ndan sonra kim yardım eder? Müminler yalnız Allah'a güvenip tevekkül etsinler.”²**

Tüm dünya bir araya gelse de Allah yardımcı olarak yeter. Allah'a dayanıp güvenenlere ne ABD ne Batı ne de sömürgeci kâfirler; vekil olarak Allah yeter: **الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا: [حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ] “Birtakım insanlar onlara, ‘İnsanlar size karşı asker toplamışlar, onlardan korkun’ dediler de bu, onların imanlarını arttırdı ve ‘Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!’ diye cevap verdiler.”³**

Batı sayısal ve teçhizat bakımından üstün gibi görünse de Allah diledikten sonra azlar çoklara galip gelmektedir: **قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ: [يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللَّهِ كَمَا مِنْ فِتْنَةٍ قَبْلَئِهِ غَلَبَتْ فِتْنَةٌ كَثِيرَةٌ يَأِذِنُ اللَّهُ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ] “Bugün Câlût'a ve askerlerine karşı bizim gücümüz yok.” dediler. Allah'a kavuşacaklarını umanlar ise, ‘Nice az bir topluluk vardır ki, Allah'ın izniyle çok topluluğa galip gelmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir.’ dediler.”⁴**

Yukarıda mücahitlerin sınırlı imkânlarla rağmen kahramanca savaşıp gasıp Yahudi varlığına ciddi bir bozgun yaşattıklarından ve dolayısıyla taktire şayan bir başarı ve zafer elde ettiklerinden bahsetmiştik. Ancak bunu, halkları Müslüman olan ülkelerin yöneticileri için söylemek mümkün değildir. Yöneticilerin Gazze'yi sahipsiz bırakmış olmaları, bu süreçte somut tek bir adım atmamış olmaları; üstüne üstlük kirlili ticaretlerini direkt ya da endirekt şekilde sürdürmeleri, yöneticiler bağlamında halklarda düşünsel değişim meydana getirmiştir. “Kudüs kırmızı çizgimizdir” edebiyatı yapan, Gazze'nin “abisi ve hamisi” olduğunu söyleyen; beylik laflar eden yöneticilerin, maskelerin ardında gizlenen hakiki yüzleri ifşa olmuştur.

1 - Buhari, Edeb 27; Müslim, Birr 66

2 - Âli İmran 160

3 - Âli İmran Suresi 173

4 - Bakara Suresi 249

Aksa Tufanı ve Gazze’de iki yıldır yaşananlar; ordu sayıları milyonları bulan, ancak Gazze için tek bir somut adım dahi atmayan İslâm ülkeleri liderlerinin yaptıklarının, sadece algıda kahramanlık olduğunu ayan etmiştir.

Kâfirlerin oluşturduğu sözde barış masasına oturan, Şarm el-Şeyh’te meşum barış antlaşması etrafında birleşen ve dahası Filistin’in geleceğini kâfirlere terk eden yöneticilerin durumunun ucuz kahramanlık olduğunu göstermiştir.

Ben bu satırları kaleme alırken işgalci varlık, Şarm el-Şeyh’te yapılan sözde barış antlaşmasını, alışıldığı üzere yine ihlal etti; Gazze sınırında masum insanları hedef alan bombardımanlar gerçekleştirdi ve sözde barışın sözde garantörleri bu ihlale karşı tepki göstermeye dahi aciz kaldılar.

Aksa Tufanı harekâtı özellikle yansımaları itibarıyla yöneticilerin gerçek kimliklerini ve yüzlerini ortaya koydu. Peki ne yaptılar o yöneticiler?

İcraattan ve somut adımdan yoksun hama-setle yetindiler; sözlerle iktifa ettiler. Gazze’ye bir yudum suyu, bir kuru ekmeği ulaştırmaktan aciz kaldılar; BM gibi şer kurumlarından medet umdular. Siyonist varlığın işgalinin onaylanması anlamına gelen iki devletli çözümü canhıraş savundular. Sahip oldukları devasa güce ve ordulara rağmen Gazze’ye yardım etmeyerek mücahitleri silah bırakmaya ve antlaşma yapmaya zorladılar. Filistin’in bağına saplanmış zehirli hançeri o topraklardan söküp atmak yerine, işgalci varlığın akreditasyonu anlamına gelen Şarm el-Şeyh’teki antlaşmayı zafer addettiler.

Aksa Tufanı’nın öğrettiği en temel gerçeklerden biri de, asıl işgalci varlığı koruyan “demir kubbe”nin çoğu zaman İslâm ülkeleri yöneticileri; özelde ise bölge rejimleri olduğudur.

Yahudi varlığının zayıflığı ve istihbarat zafiyeti ile birlikte, bölgedeki Müslüman halkların Gazze lehine gerçekleştirdiği büyük halk hareketleri, sömürgeci Batı dünyasında ciddi bir endişe yarattı. Bu endişe gecikmeden ABD’yi Doğu Akdeniz’e uçak ve destek gemileri göndermeye sevk etti. O dönemde ABD Başkanı Joe Biden, THAAD bataryalarının gasıp “İsrail’i savunmak” için bölgeye konuşlandırılacağını açıklamıştı.

Mühimmat ve maddi desteğin yanı sıra ABD, Fransa ve İngiltere gibi bazı devletlerin liderleri bizzat bölgeye gelerek işgalci varlık lideriyle görüştü ve ona desteklerini ilan ettiler.

Diğer yandan ise Filistin’e destek veren; Yahudi varlığını lanetleyen, Filistin’in kurtarılmasını talep eden ve Müslüman orduların Filistin’e gönderilmesini isteyen büyük halk hareketlerinin yaşandığı bazı Arap rejimleri ve bölgedeki diğer Müslüman ülkelerin yöneticileri somut bir adım atmaktan kaçındılar. Gazze’nin yararına olabilecek tek bir somut girişim dahi sergilemediler.

Bugüne kadar işgalci varlığa katliam yapma cesaretini veren asıl azmettirici güç kuşkusuz Amerika ve Batı’dır; bu melun varlığın ayakta kalması onların önceliklerindedir. Bölge rejimleri ve diğer halkı Müslüman ülke liderlerinin yaptıklarıyla yapmadıkları incelendiğinde, gasıp Yahudi varlığının bekası için hizmet ettikleri söylenebilir. Takiyuddîn en-Nebhânî’nin, “*İsrail’ Arap rejimlerinin gölgesidir; o rejimleri kaldırdığın an gölge gider!*” sözü, bu gerçeği ne kadar isabetli tarif ediyor.

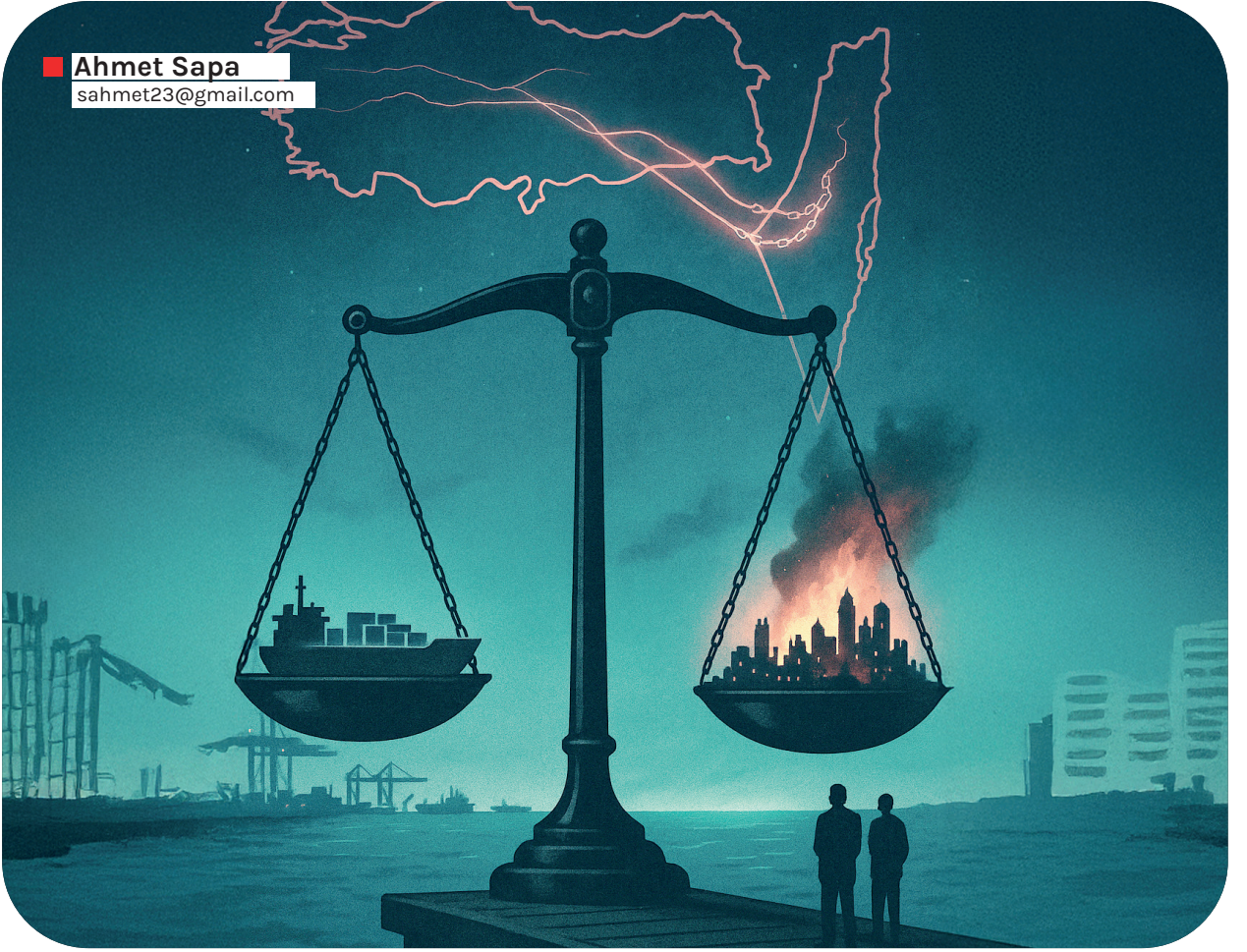
Netice itibarıyla, işgalci varlığa yönelik asıl kalkan, Batı’dan çok bölge rejimleri ve işbirlikçi yöneticilerdir.

Aksa Tufanı ile birlikte Yahudi varlığının “Demir Kubbe” efsanesi çöktü; mücahitlerin imanı, direnci, direnişi ve gayretleriyle o algı parçalandı. Şimdi asıl hedefimiz; parçalamamız gereken şey, Müslümanları ulus kafeslerine hapsedip vahdetlerine engel olan bölge rejimleri ve onların demir kubbeleridir.

Ulus sınırları ve bu sınırların teminatı olan demir kubbelerden/yöneticilerden kurtulduğumuz anda, Müslümanların tek devlet, tek ümmet olmasının önünde hiçbir engel kalmayacaktır. İşte o zaman, başta Filistin olmak üzere işgale ve istilaya maruz kalan topraklarımız kurtulacaktır.

Ahmet Sapa

sahmet23@gmail.com

T Ü M Y Ö N L E R İ Y L E T Ü R K İ Y E ' N İ N G A Z Z E P O L İ T İ K A S I

Gazze meselesi yalnızca Gazze veya Filistin halkının davası değil, topyekûn ümmetin ortak davası ve mücadelesidir. Fakat bu dava ve mücadele, ulus devlet sınırlarına hapsedilmiş ümmeti bölge rejimleri ve yöneticiler aracılığıyla etkisiz hâle getirmiştir. Türkiye'nin Gazze ile ilgili dış politika manzarasına göz attığımızda kırık, menfi ve aldatıcı bir görüntüyle karşılaşırız. Bir taraftan sesi yüksek beyanatlar, açıklamalar, kınamalar ve sembolik yardımlar; gerçekte ise sahada büyük bir sessizlik ve tutarsızlık hüküm sürmektedir. Türkiye'nin özellikle son dönem Gazze politikası niyette direnişçi, söylemde hamasi, eylemde ise

diplomatik dengesi bir çizgiye sıkışmıştır. Bu sıkışmanın en önemli sebebi, dış politikada uydusu olduğu ABD'nin çizdiği hatlar olsa da, iç politikada iktidarını koruma refleksi, ekonomideki kırılmalık ve meseleye çıkar temelli bakış büyük bir iradesizliği ortaya koymuştur.

Diplomatik tepkilerin dilini ve sınırını ekonomik çıkarlar ile konjonktürün belirlediği Türk siyasetinde, gasıp Yahudi varlığı ile tarihin hiçbir döneminde tam anlamıyla ticari ya da diplomatik kopuş yaşanmamıştır; mevcut kısıtlamalar ise sembolik düzeyde kalmıştır. Bu gasıp varlığın

kuruluşundan günümüze kadar gerçekleştirdiği soykırım ve işgallere rağmen -Mavi Marmara katliamı dâhil-, diplomatik ve ekonomik ilişkiler sıfırlanmamıştır. 2010 Mavi Marmara hadisesiyle diplomatik alanda yaşanan gerilim, ticari iştahla dengelenmiştir. 2022'de Türkiye-Yahudi varlığı diplomatik ve ekonomik ilişkileri adeta bahar havası estirenken, Filistin ve Gazze için bu durum, kara kışın habercisiydi.

7 Ekim'den önce Türkiye-Yahudi varlığı ilişkilerindeki belirgin "normalleşme", her alanda güçlü bir şekilde hissediliyordu. Elçiliklerin yeniden açılması, karşılıklı ziyaretler, Yahudi varlığı Cumhurbaşkanı Herzog'un Mart 2022'de Türkiye'yi ziyareti, bu normalleşmenin işaretlerindendi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Eylül 2023'te New York'ta gasıp varlığın Başbakanı Netanyahu ile yüz yüze iki kez görüşmesi, Erdoğan'ın Nahcivan dönüşünde "Netanyahu'nun Türkiye'ye ziyaretinin yakın olduğu" ifadeleri, sinsi normalleşmenin boyutunu göstermekteydi. Yine ticaretin artarak sürmesi ve dahası... Oysa bu dönem, Gazze'de kuşatmanın en sert biçimde derinleştiği yıllardı.

Resmî verilere göre; Türkiye'nin gasıp Yahudi varlığı ile ticaret hacmi, 2022'de 9 milyar dolara yaklaşmış, stratejik nitelikli lojistik ve enerji yatırımları hız kesmeden devam etmişti. Doğalgaz boru hattı projeleri ve enerji iş birliği çalışmaları ile ticaret hacminin çok daha büyümesi hedeflenmişti. Tüm bunlar yaşanırken aynı dönemde işgalci varlık, Gazze'ye yakıt ve gıda girişini engelliyor; Türkiye limanlarından ise Yahudi varlığına tonlarca inşaat, kimyevi malzeme, sanayi ve tarım ürünü akıyordu. Ankara, Filistin'i her konuşmada "kardeş" hatta "kırmızı çizgi" olarak anarken; Tel Aviv'le ekonomik ve siyasi entegrasyonu reel politik, çıkar mantığıyla normalleştiriyordu. Bu çelişki, ümmetin hafızasında ve vicdanında derin yaralar açsa da bu, yöneticilerin umurunda değildi. Bunun en somut örneğini, 7 Ekim sonrasındaki tutumda görmek mümkündür. Yahudi varlığı, Gazze'de terör estirip on binlerce Müslümanı katletmesine rağmen diplomatik ve ekonomik ilişkiler hiçbir şey olmamış gibi devam etti. Ümmetin evlatları gasıp

Diplomatik tepkilerin dilini ve sınırını ekonomik çıkarlar ile konjonktürün belirlediği Türk siyasetinde, gasıp Yahudi varlığı ile tarihin hiçbir döneminde tam anlamıyla ticari ya da diplomatik kopuş yaşanmamıştır; mevcut kısıtlamalar ise sembolik düzeyde kalmıştır. Bu gasıp varlığın kuruluşundan günümüze kadar gerçekleştirdiği soykırım ve işgallere rağmen -Mavi Marmara katliamı dâhil-, diplomatik ve ekonomik ilişkiler sıfırlanmamıştır.

varlığın mallarını boykot ederken limanlardan hâlâ gemiler işliyordu. Vicdanını yitirmiş kiralık trol ve yazarlar bu durumu normalleştirmeye çalıştı. Halkın tepkisi yönetilemez hâle gelince aylar sonra belli kalemlerde malların Yahudi varlığına yasaklandığı söylendi. Gerçekte ise ümmet, bırakın belirli kalemlerin yasaklanmasını, tek bir kibrit çöpünün dahi bu varlığa ulaşmasından rahatsızdı. Tepkiler artınca 8 ayın sonunda ticaretin tamamen durdurulduğu ifade edildi. İfade edildi, fakat herkes biliyordu ki kibleleri Batı'ya, dolara endeksli siyasilerin arka kapılardan tamahkârlıkları devam edecekti ve öyle de oldu maalesef. Arkadan dolanma kurnazlığı ile üçüncü ülkeler üzerinden gemilerle ticaret sürdü. Gasıp Yahudi varlığının ihtiyaç duyduğu toplam petrolün üçte ikisi Kazak ve Azeri petrolü olup Türkiye üzerinden bu lanetli varlığa aktı ve hâlâ akmaya devam etmektedir.

*Gerçek çözüme cesaret
edilemeyince gasıp
varlığa karşı geriye
kalan hiçbir yaptırımın
bir anlamı kalmadı.
Diplomatik ilişkilerin
devam etmesi, Yahudi
varlığının büyükelçisinin
dahi kovulmayıp
bazı şer yuvalarının
kapatılmamış olması,
onları cesaretlendiren başka
bir gelişme oldu. Ticari
ilişkilerde bitmeyen iştah
ve oburluk; yüz bin Gazzeli
Müslümanın kanı petrole ve
ticarete kurban edilmesine
rağmen devam etti. Belki
de bu, gasıp varlığın lehine
atılmış en somut adımdı.*

İslâm'ın nuru ile meseleyi görenler fark edecektir ki siyasi irade, iki yıl boyunca ticari ilişkiler üzerinden halkın bütün odağını bu alana çekip Yahudi varlığının soykırımına son verecek gerçek çözüm olan askerî harekâtı gözlerden ve zihinlerden uzak tutmaya çalıştı. Bu hususta kısmen de başarılı oldu.

Gazze, Türkiye'nin yalnızca sözle değil fiilen de yanında olmasını bekliyordu. Oysa yaşananlar, diplomatik açıklama ve hamasi söylemlerden ibaret bir vitrinin ötesine geçemedi. Türkiye'nin politikası, Gazze'yi savunur gibi yaparken gasıp varlıkla ilişkileri koruma dengesine oturtuldu; hal böyle olunca, Gazze lehine kayda değer somut bir adım atılmazken gasıp varlığın lehine sayısız adımlar atıldığı görüldü. Ne diyelim; soykırım karşısında en çok konuşup en az adım atan ülke yöneticileri, ümmetin boynunu bükmüş; Gazze'yi katil gasıp varlığın insafına terk etmiştir. Halbuki Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*, bir hadiste şöyle buyurmaktadır:

مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيَمَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ،
[وَذَلِكَ أضعف الإيمان] **“Sizden kim bir kötülük görürse onu eliyle düzeltsin; buna gücü yetmezse diliyle düzeltsin; buna da gücü yetmezse kalbiyle buğz etsin, bu ise imanın en zayıfıdır.”**

İş bu kadar ciddi iken, Türkiye'nin Gazze politikası –elinde devasa bir ordu ve imkânlar bulunmasına rağmen– kalben buğz etme noktasında bile tereddütlü bir hâl almıştır.

Soykırımın yaşandığı Gazze'de iki yıl boyunca Türkiye'nin attığı somut adımlar nelerdi? Gazze'ye izin verildiği ölçüde sivil toplum kuruluşlarının (STK) gıda yardımları; özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çağrısıyla düzenlenen mitingler; İslâm İşbirliği Teşkilatı'nı toplantıya çağırma girişimleri ve her defasında yapılan kınama mesajları; ABD'den savaşın durdurulmasını isteme; saldırıların arttığı dönemlerde Netanyahu'ya yönelik sert ifadeler; soykırımın üzerinden sekiz ay geçtikten sonra ticaretin sıfırlandığı iddiası; ateşkesten sonra başlatılan enkaz kaldırma çalışmaları ve medyada yapılmayı yapılmış gibi gösteren şişirme haberler... Türkiye'de yıllarca iç siyaset malzemesi olarak kullanılan Filistin ve Gazze meselesi, iktidarın bu konudaki en “somut” adımları olarak sahneye sürülmüştür.

Olması gereken neydi? Fakatsız, amasız, lainsiz; lafı uzatmadan, eğip bükmeden atılması gereken en etkili ve çözüm odaklı adım askeri harekâtı. Nasıl ki kâfirler gasıp varlığın yanında saf tuttuysa, Türkiye'ye düşen tarihî, insanî ve İslâmî görev de Gazze'nin yanında ordularıyla saf tutmak-

tı. Bu, bunca katliamın önüne geçecek ve bu terör varlığına hak ettiği cevabı verecek yegâne yoldu.

Gerçek çözüme cesaret edilemeyince gasıp varlığına karşı geriye kalan hiçbir yaptırımın bir anlamı kalmadı. Diplomatik ilişkilerin devam etmesi, Yahudi varlığının büyükelçisinin dahi kovulmayıp bazı şer yuvalarının kapatılmamış olması, onları cesaretlendiren başka bir gelişme oldu. Ticari ilişkilerde bitmeyen iştah ve oburluk; yüz bin Gazzeli Müslümanın kanı petrole ve ticarete kurban edilmesine rağmen devam etti. Belki de bu, gasıp varlığının lehine atılmış en somut adımdı.

Ayrıca Türkiye vatandaşı olup gasıp Yahudi varlığının saflarında Gazzeli kardeşlerimizi katleden yüzlerce, belki binlerce katil hakkında tek bir ciddi soruşturma açılmamış; mal varlıklarıyla ilgili herhangi bir karar alınmamıştır. Bu da bu katilleri daha da cesaretlendirmiştir.

ABD ile ilişkilerin hiçbir şey olmamış gibi sürmesi; bu ülkenin gasıp varlığına her türlü askerî, ekonomik, siyasî ve istihbarî desteği açıkça vermesi; medya aracılığıyla pompalanan "stratejik ortaklık" avantajları ve siyasî kalpazanlıklar... Tüm bunlar, katilleri gün be gün daha da cesaretlendirmiştir.

Şimdi akıl ve insaf sahibi herkes bu tabloya baktığında kimin nereye yakın olduğunu rahatlıkla görebilir: Bir tarafta sadece lafta "Gazze'nin yanındayız" diyenler; diğer tarafta ise sözde karşı oldukları gasıp varlıkla her türlü işi tutup ilişkilerine devam edenler...

İnsanın, "Böyle dostlar düşman başına; böyle düşmanlık da dostlar başına!" diyesi geliyor.

Rabbimiz Kur'ân-ı Kerîm'de buyurur:

اَوْ لَا تَرَ كُنُوزًا اِلَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا فَتَمَسُّكُمْ النَّارُ **"Zulmedenlere mey-
letmeyin; yoksa size ateş dokunur."**¹

Maalesef başımızdaki yöneticiler, bu ayetin muhatabı olabilecek bir çizgiye yaklaştıklarının farkına dahi belki de varamadılar. Zulmedenlerle aynı masada oturup onların çarkına payanda olanlar, aynı ticaret hesaplarını yapar hâle geldiler.

İrade kaybı, direnişi masada boğma anlaşmasıydı. Trump'ın ateşkes planı Gazze'yi "yeniden inşa" adı altında bir vesayet bölgesi hâline getirmeyi; direnişi "terör" ve "aşırıılık" başlıklarıyla

bastırmayı ve güdümlü bölgesel aktörleri ABD'nin kontrol ettiği bir güvenlik çemberine dâhil etmeyi hedefliyordu. Bu planla amaçlanan, Gazze'nin sesini ve nefesini kesmek için ambargoyu "güvenlik" gerekçesiyle kalıcılaştırmaktı. Direniş silahsızlandırılacak, meşruiyetini kaybedecekti; bölge ülkeleri ise barış elçileri gibi sunularak ekonomik yardım ve yatırım ile ödüllendirilecekti.

Trump planının hayata geçirilmesi için Türkiye, Mısır ve Katar; direnişi masaya çekmek adına tüm maharetlerini gösterdiler. Öyle ki iki yıl boyunca yaşanan soykırım karşısında somut tek bir adım atmayan bu ülkeler, Trump'ın talebi olunca adeta altın kâsede direnişe zehir ikram etmekten çekinmediler. Akıl sahibi herkes bilir ki bu anlaşma, Gazze'yi teslim etme anlaşmasıdır.

Türkiye'nin "kalıcı barış olursa ticaret tekrar devam eder" açıklamaları, gerçekte iradeleri ipotek altındaki tüm bölge ülkelerinin 7 Ekim önce-sindeki ortama dönme arzu ve isteklerinin açık göstergesidir. Sözde garantör ülke pozisyonunda olan Türkiye ve diğerleri, gasıp varlığının adet hâline getirdiği anlaşmalara asla sadık kalmadığını defalarca görmüştü. Yüzlerce Müslümanı katletmelerine rağmen kafalarını kuma gömen yöneticiler, ümmete utanç üzerine utanç yaşatmaya devam ettiler.

"Yeter ki kan dursun" cümlesi, her siyasi beceriksizliğe bir örtü hâline getirildi. Halbuki olması gereken, Gazze'nin kanının sadece durdurulması değil; verilen yüz binlerce canın hesabının sorulmasıyla dinecek bir acıydı. İnsani yardım anlayışı, askerî ve siyasi eylemlerin yerini aldı. Siyasi söylem yüksek ancak pratikte uyumlu, bağımlı çizgiden dışarı çıkmayı göze almayan bir anlayış, baştan beri Türkiye'nin Gazze politikası oldu.

Ateşkes başlamış olsa da gasıp varlığının gölgesinde zulüm, yıkım ve katliam devam ediyor. Ticari dengeler İslâmî, insanî ve ahlaki dengelerin önüne geçmiş durumda... Bu, kimin umurunda? Direnişe açıkça destek olmak yerine diplomatik dengeyi tercih eden anlayış, ümmetin sahipsizliğinin çığılığı gibidir. Mazlumun yanında saf tutmayan yöneticiler, mazluma uzaktan acıyarak ve birkaç damla gözyaşı dökerek kararmış vicdanlarını rahatlatmaya çalıştılar.

Bir yandan “Gazze bizim kırmızı çizgimizdir” söylemiyle halkın öfkesine hitap eden bir dil üretildi; diğer yandan diplomatik ve ticari ilişkiler “denge” adı altında meşrulaştırıldı. Sözü muhatabına söylemeyi ilke edinen hareketler, Gazze konusunda somut adım atması gereken merciin hükümet olduğunu açıkça ifade ediyordu. Bu çağrılar yapan Müslümanların sesi kısıldı, eylemleri engellendi. Bu engellemelere dolaylı destek veren STK’lar ise hükümetin günahlarını örtmekle meşgul oldu.

Tüm bu gelişmeler bize gösterdi ki direnişi bu anlaşmaya ikna edenler, hem 7 Ekim öncesi ilişkilere dönmek hem de direnişin ölüm fermanını “kardeş” görülenlerin elleriyle imzalatmak istediler. Şimdilik bu hesaplarında başarılı gibi görünmektedirler.

Hükümet – STK İlişkileri

Türkiye’de 7 Ekim sonrası dönemde gerçekleştirilen Gazze eylemleri bize bir hakikati daha gösterdi: Toplum, bu sarsıntı karşısında derin bir vicdanî ve ahlakî refleks ortaya koyarak duygusal bir kırılma yaşadı. Ancak iktidar, bu refleks kontrolsüz biçimde nereye savrulacağı belirsiz bir enerji olarak gördü ve yönlendirilmesi gereken bir kalabalık hareketi gibi değerlendirdi; buna uygun

aparatusları da sahaya sürdü. Özellikle son yıllarda büyük kısmı iktidar yürüncesinde hareket eden yarı resmî STK’lar, kontrol dışına çıkabilecek bu enerjinin paratoneri olarak öne çıkarıldılar.

Bir yandan “Gazze bizim kırmızı çizgimizdir” söylemiyle halkın öfkesine hitap eden bir dil üretildi; diğer yandan diplomatik ve ticari ilişkiler “denge” adı altında meşrulaştırıldı. Sözü muhatabına söylemeyi ilke edinen hareketler, Gazze konusunda somut adım atması gereken merciin hükümet olduğunu açıkça ifade ediyordu. Bu çağrılar yapan Müslümanların sesi kısıldı, eylemleri engellendi. Bu engellemelere dolaylı destek veren STK’lar ise hükümetin günahlarını örtmekle meşgul oldu. Bu tutum, iktidarın Gazze hassasiyetini yalnızca kendi kontrolündeki platformlarda tolere ettiğini gösterdi. Sonuç olarak Gazze’ye destek söylemi, fiilen rejimle uyumlu bir sadakat gösterisine dönüştü.

Son iki yıldır Gazze’de yaşanan soykırıma karşı bu yarı resmî STK’lar, iktidarın yürüncesinde hareket etmek yerine hakkı söyleme; yöneticilere, sorumluluklarını yerine getirme çağrısını İslâm’ın emrettiği şekilde haykırma cesaret ve ferasetini gösterebilseydi, iktidarın somut adımlar hususunda bu kadar ayak diremesi mümkün olmayacaktı.

Evet, siyaset toplumun işlerini bir fikre göre yürütme sanatıdır. Lakin bugün siyaset, yöneticilerin iktidarda kalma sanatına dönüşmüştür. Toplumun öfkelerini ve duygularını boş cephelere kanalize edenler, bu günahın ortakları oldular. Bunlar olmasaydı, toplumun öfkesi iktidarlarını sağlama almaya çalışan yöneticileri somut adımlar atmaya zorlayabilirdi. Fakat bırakın ülke içinde toplumu vicdanî ve aklıyla baş başa bırakmayı; hükümet aleyhine doğabilecek en küçük meselede bile bir takım medyatik şahısları devreye sokarak PR yapmaktan geri durmadılar.

Öyle ki filoya katılanların gasıp varlığın eline esir düşüp işkence görmeleri göz ardı edildi. Türkiye vatandaşlarının deport edilip THY uçağıyla yurda getirilmeleri, savaş kazanmış bir ülke ve hükümet görüntüsü verilerek takdim edilecek kadar utanmazca bir tutum sergilendi; bu utanç ümmetin gözüne sokuldu.

Sonuç

Gazze meselesi, özelde Türkiye’de; genelde ise tüm İslâm coğrafyasında ABD’nin çizdiği hatlar doğrultusunda şekillenmiş, denge – menfaat ekseninde başlayıp aynı eksende son bulan bir politika ile karşılanmıştır. Bölgede devasa ordu ve imkânlarla sahip yöneticilerin iradeleri, bağlı oldukları Batılı güçlerin ipoteği altındadır. Bu rezil tabloyu gizlemek için halka hamasi söylemler sunulmakta; bu kirli çarka su taşıyan STK, vakıf, dernek, cemaat, parti ve medya hem halka hem de hakka ihanet etmektedir. Türkiye ve bölge rejimleri, 7 Ekim öncesi sürece dönebilmek için direnişin cellatlığına dahi soyunmaktan çekinmemiştir. Ekonomik ve diplomatik ilişkiler İslâm akidesiyle değil reel politik hesaplarla yürütüldüğü sürece, ümmet başlarına musallat olmuş bu yönetim ve yöneticilerden beratinı sağlayamayacaktır.

Gazze, bize çok net bir hakikati yeniden hatırlatmıştır: **Bu ümmete, ümmetin akidesinden çıkan Hilâfet yönetiminden başka hiçbir sistem sahip çıkmayacaktır; değerlerimizi koruyacak yegâne nizam budur.** Azgın kâfirlere hak ettiği karşılığı verecek, ümmeti yeniden yeryüzünün yıldızı ve kutbu yapacak yegâne sistem Hilâfet’tir. Artık bu şerefli nizamı hayata taşımak için adımları hızlandırma vaktidir.

Kaynakça:

- [1] İsrail-Türkiye ilişkileri, Wikipedi
- [2] Türkiye-İsrail ilişkilerinin kronolojisi: Son 1 yılda neler yaşandı?, voaturkce.com
- [3] İnişler ve çıkışlar: 1949’dan 7 Ekim’e Türkiye-İsrail ilişkilerinin... haksozhaber.net
- [4] T.C. Dışişleri Bakanlığı, Türkiye-İsrail İlişkileri Ülke Sayfası (2024)
- [5] Anadolu Ajansı, “Gazze’ye Ulaşan Türkiye Yardımları 30 Bin Tonu Aştı” (2024)
- [6] Türkiye-İsrail Ticaretinde Düşüş (2025), BloombergHT
- [7] TÜİK & Ticaret Bakanlığı, İhracat-İthalat İstatistikleri (2022-2025)

Ibrahim Er

ibrahim.er4177@gmail.com

ASIRLIK DİRENİŞİ KIRMA HAMLESİ: İKİNCİ MANDA YÖNETİMİ

Manda yönetimi; I. Dünya Savaşı'ndan sonra oluşturulan "Ulus Devlet Sistemi" ile uluslararası siyasette ortaya çıkan, savaşın kaybeden tarafı olan Osmanlı Devleti ve Alman İmparatorluğu toprakları üzerinde -güya bağımsızlık elde edecek- yeni ulusal yapılar için uygun görülen bir vesayet yönetimidir. Buna göre bu yönetim sistemi; az gelişmiş ve kendilerini yönetmeye muktedir olmadığı kabul edilen bazı yeni ulus devletleri, kendi kendilerini yönetecek bir düzeye erişirip bağımsızlığa kavuşturuncaya kadar, Milletler Cemiyeti adına yönetmek için büyük devletlerin yetkili kılınmasıdır.

Fransızca "mandat" (yetki, görev) sözcüğünden gelen "manda" terimi ve onun ifade ettiği yönetim

biçimi, 1919 Paris Barış Konferansı'nın ardından 10 Ocak 1920'de kurulan Milletler Cemiyeti'nin 22. maddesiyle hukuki çerçeveye oturtulmuştur. Bu hukuki çerçeveye göre manda yönetimi; yönetme yetkilerinin, savaştan sonra kendini yönetme yeteneğine sahip olmayan halkların refahı ve gelişimi adına bir "medeniyet görevi(!)" olarak, gelişmiş devletlere yani dönemin devletlerarası durumunun birinci devleti İngiltere ile onunla bu konuda mücadele halinde olan Fransa'ya verilmesi anlamına geliyordu.

Bu rejim; teoride, içerisinde insancıl ifadeler barındırıp medeni hedefleri işaret etse de esasında, klasik sömürgecilik yöntemlerinin isim değiştirmiş hâlidir. Manda yönetimi hakkındaki

tanım, uygulamalar ve bu kategorideki devletlerin tasnifi, boşlukta kalmış bölgeler üzerinde sömürü nüfuzu kurmanın yeni bir biçimi olduğunu açıkça göstermektedir. Yönetimden hizmetlere, ekonomik gelişmelerden alt yapı yatırımlarına kadar manda yönetimlerinin yaptığı bütün icraatlar, bölgeye kendi nüfuzlarını yerleştirmek ve sömürü zincirlerine yeni bir halka daha ekleyerek çıkar alanlarını genişletmek içindir. Mesela, İngiltere'nin Irak Mandası altında yaptığı demiryolları, bölgenin petrolünü en kısa yoldan Basra Körfezi'ne taşımaya yönelikti.

Manda yönetimi modelinin yürürlüğe girmesinin ardından eski Alman sömürleri olan Kamerun, Tanganika ve Ruanda-Urundi, sırasıyla Fransa, İngiltere ve Belçika'ya; Okyanusya'daki Alman nüfuzunun bulunduğu bazı adalar da (Mariana, Marshall, Samoa) Japonya'nın manda yönetimine bırakılmıştır. Manda yönetimleri açısından bizim araştırmamıza konu olan ve asıl üzerine odaklanacağımız bölgeler ise Osmanlı Hilâfeti'nin ilgasının ardından bu yönetimlerin tasallutuna maruz kalan -başta Filistin olmak üzere- bizim topraklarımızdır.

Savaşın galip tarafı olan sömürgeci kâfir devletlerden İngiltere ve Fransa, Hilâfet topraklarını paylaşmak için 1920 San Remo Konferansı kararlarıyla topraklarımız üzerinde üç bölgede manda yönetimlerini uygulamaya koydular:

Irak Mandası: Irak topraklarında 1920'den 1932'ye kadar İngiliz mandası olarak devam etti. Bu dönemde Birleşik Krallık, Irak'ta bir Haşimi Krallığı kurarak Faysal bin Hüseyin'i kral olarak tahta çıkardı. 1930'da İngiliz-İrak Antlaşması ile Irak'ın tam bağımsızlığını destekleyen İngiltere, 1932'de Irak'ın Milletler Cemiyeti'ne üye olarak bağımsızlığını kazanmasını sağladı. Elbette ki bu manda yönetiminde İngiltere'nin amacı Irak petrolüydü; bunu elde etmeyi sağlayacak siyasi ve teknik altyapıyı tamamladıktan sonra da Irak'ın "tam bağımsızlığını(!)" destekleyerek manda yönetimine son verdi.

Suriye ve Lübnan Mandası: Fransa'nın 1920'de işgal ettiği bölge, 1923-1946 yılları arasında Fransız manda yönetimi altında kalmıştır. Milletler Cemiyeti tarafından atanan bu manda yönetimi bölgesine, günümüz Suriye, Lübnan ve Hatay bölgesi dâhildi. Bölge, İskenderun Körfezi gibi önemli ve stratejik bir limanı ve Suriye petrolünü bünyesinde barındırması açısından önemliydi. Nitekim

Manda yönetimi hakkındaki tanım, uygulamalar ve bu kategorideki devletlerin tasnifi, boşlukta kalmış bölgeler üzerinde sömürü nüfuzu kurmanın yeni bir biçimi olduğunu açıkça göstermektedir. Yönetimden hizmetlere, ekonomik gelişmelerden alt yapı yatırımlarına kadar manda yönetimlerinin yaptığı bütün icraatlar, bölgeye kendi nüfuzlarını yerleştirmek ve sömürü zincirlerine yeni bir halka daha ekleyerek çıkar alanlarını genişletmek içindir. Mesela, İngiltere'nin Irak Mandası altında yaptığı demiryolları, bölgenin petrolünü en kısa yoldan Basra Körfezi'ne taşımaya yönelikti.

manda yönetimi döneminde Fransız şirketlerinin Suriye'deki petrol sahalarına yatırımları özellikle köklü enerji şirketi Compagnie Française Des Pétroles (CFP) üzerinden yoğunlaşmıştır. Bugün "Total" ismiyle tanınan bu şirket, Suriye'de petrol arama ve üretim çalışmalarına 20. yüzyılın başlarında başlamış ve uzun yıllar önemli petrol sahalarında faaliyet göstermiştir.

Filistin Mandası: İngiltere yönetiminde kalan ve 1948'de Yahudi varlığının, dönemin bütün sömürgeci devletlerinin ittifakıyla devlet olarak

1947’de İngiltere bölgeyi Birleşmiş Milletler’e havale etti. 29 Kasım 1947’de BM Genel Kurulu, Filistin’i Yahudi ve Müslüman bölgeleri arasında bölen 181 sayılı Taksim Planı’nı kabul etti. Filistin’in %56’sı Yahudilere, %43’ü Müslümanlara, Kudüs ise uluslararası bölgeye ayrıldı. 14 Mayıs 1948’de çatışmaların arttığı ve manda yönetiminin sürdürülemez hale geldiği gerekçesiyle İngilizler, Filistin’den çekildi ve aynı gün Yahudiler, “İsrail Devleti”ni ilan ettiler. Böylelikle İngiliz manda yönetimi, Filistin’de görevini yerine getirmiş, bir Yahudi devletinin kurulmasını sağlamış ve çekilerek kendi varlığını sonlandırmıştır.

ilan edilmesine kadar İngiliz manda yönetiminde kalan Filistin’e gelince;

Filistin üzerine 1920’de egemen olan İngiliz manda yönetiminin görevi ve amacı, bölgeyi Yahudilere bir yurt haline getirecek işgal planının temellerini oluşturmaktı. Bu dönem; İngilizlerin sinsi siyasetinin bir sonucu olarak bölgenin Yahudi işgaline açılmasıyla birlikte, Müslümanların katliam, tecavüz, yağma ve tehcir gibi her türlü

zillete maruz bırakıldıkları bir dönemin başlatılması açısından, Ortadoğu tarihinin dönüm noktalarından biridir. Bu gelişme, sadece siyasi bir statü değişikliğinin değil, aynı zamanda 20. yüzyılın en uzun süreli çatışmasının -Filistinlilerin işgalci Yahudi varlığına yem edilip topraklarının peşkeş çekilmesinin- temelini atan süreçtir.

İngilizler, Filistin’in işgal planı doğrultusunda harekete geçmeden önce, işlerini kolaylaştıracak ve zaten sıkıntılı bir dönemde olan Osmanlı Devleti’ni daha da zora sokacak bazı diplomatik girişimler ve vaatlerle bölgede karmaşa oluşturmayı başarmıştır:

Bunların ilki; İngiltere’nin Mısır Valisi Henry McMahon ile Hicaz Emiri Şerif Hüseyin bin Ali arasındaki (1915–1916) yazışmalarıdır. İngilizlerin bağımsız bir Arap devleti vaadine karşılık Araplar, Haziran 1916’da Şerif Hüseyin bin Ali liderliğinde Osmanlı Devleti’ne karşı silahlı bir ayaklanma başlatmışlardır.

İkincisi; 1916 yılında imzalanan Sykes-Picot Anlaşmasıdır. Bu anlaşma, Birleşik Krallık ile Fransa arasında Osmanlı Devleti’nin Orta Doğu’daki topraklarının paylaşılması amacıyla yapılan gizli bir anlaşmadır. Diğer İtilaf Devletleri olan Rusya ve İtalya’nın da anlaşmayı onaylamasıyla, Osmanlı toprakları, savaş sonrası İngiliz ve Fransız etki alanları olarak bölünmüştür.

Üçüncüsü; İngilizler Filistin’i işgal etmeden hemen önce, 2 Kasım 1917 tarihinde İngiltere Dışişleri Bakanı Arthur Balfour tarafından Siyonist liderlerden Lord Rothschild’e gönderilen ve adına “Balfour Deklarasyonu” denilen mektuptur. Bu deklarasyon vasıtasıyla İngiliz hükümeti, Filistin topraklarında Yahudiler için bir “ulusal anayurt” kurulmasını destekleyeceğini resmî olarak ilan etmiştir.

11 Aralık 1917’de General Edmund Allenby komutasındaki İngiliz ordusu Kudüs’ü işgal ederek Osmanlı yönetimine fiilen son vermiş oldu. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, o sırada Filistin’deki 7. Ordu Komutanı Mustafa Kemal (Atatürk) ve 3. Kolordu Komutanı Albay İsmet Bey’in (İnönü); İngilizlerin güçlü taarruzları, Osmanlı ordusunun kaynaklarının tükenmesi ve Arap isyanının yayılması gerekçeleriyle 20-21 Eylül 1918’de Nablus’u tahliye ederek birliklerini Halep ve Şam bölgelerine çekmeleridir. Üstelik Mustafa Kemal bu kararı, Sina-Filistin Cephesi’nde Yıldırım Ordular

Grubu'nun Başkomutanı ve Başkomutanlık Kurmay Başkanı olan Liman von Sanders'in savunmaya devam edilmesi emrine karşı çıkararak vermiştir. Bu ihanet çekilmesinin ardından bölge tamamen savunmasız kalmış, İngiliz işgali pekişmiş ve Filistin üzerinde uygulanacak işgal planı için uygun ortam oluşturulmuştur.

I. Dünya Savaşı sona erip Hilâfet Devleti ilga edildikten sonra galip devletler, İngiltere'nin Yahudilere vaadi olan Balfour Deklarasyonu'nu hayata geçirmek için Cemiyet-i Akvâm'ı (Milletler Cemiyeti) kurdular. Milletler Cemiyeti, 24 Temmuz 1922'de Filistin Mandası'nı resmen onayladı ve İngiltere "mandater güç" sıfatıyla bölgenin yönetimini üstlendi.

İngiliz manda yönetimi, vakit kaybetmeden bölgeye Yahudi göçünü gerçekleştirmek için harekete geçti. Bunun için Herbert Samuel gibi Yahudi lobileri üzerinde nüfuz sahibi olan Yahudilere yönetim içinde yetkiler vererek göç için teşvik projeleri oluşturdu. Daha sonra Filistin'de Yahudi yerleşimlerini düzenleyen resmî Siyonist organ haline gelen "Yahudi Ajansı"nı kurdu. Bu yönetim, Filistinli Müslümanlar üzerinde baskı oluşturup yönetsel zorbalıklar ve ödenmesi mümkün olmayan vergiler vasıtasıyla onları toprak satışına zorladı. Bu yöntemle Yahudi fonlarına büyük ölçekli toprak devri gerçekleşti. Bu stratejiler sonucunda sadece 1920-1925 yılları arasında Filistin'e 80.000'den fazla Yahudi göç etti ve nüfus oranı hızla değişti. İngilizler göç eden Yahudilere güvenlik ve barınma gibi imkânları sağlarken, aynı zamanda onları silahlandırıp eğitti.

Bu süreçte Müslümanlar İngiliz işgaline, İngiliz Mandasının politikalarına ve Yahudi göçüne karşı direnç göstermeye çalıştılar. 1920 Nablus Ayaklanması, direniş sürecini başlattı ve 20 Kasım 1935'te direnişin öncülerinden olan İzzeddin el-Kassam'ın İngilizler tarafından şehit edilmesinin ardından, 1936'da büyük bir halk kıyamına dönüştü. 1936-1939 yılları arasında en güçlü dönemine ulaşan direniş bastırmak için İngiliz mandası, olağanüstü yetkilere sahip cezai yasalara dayanarak taarruza başladı ve yaklaşık 10.000 Filistinli Müslümanı katletti. Bu saldırılarda on binlerce Müslüman yaralandı, binlercesi de tutuklandı veya sürgün edildi. İngilizler bu büyük kıyama ancak Yahudi işgalcilerle güvenlik iş birliği yaparak ve onların da desteğini alarak

bastırabildi. Daha sonra bölgede, Siyonist milisler etkili hale getirildi ve 1940'lardan itibaren silahlı güç dengesi Yahudiler lehine değişti.

1947'de İngiltere bölgeyi Birleşmiş Milletler'e havale etti. 29 Kasım 1947'de BM Genel Kurulu, Filistin'i Yahudi ve Müslüman bölgeleri arasında bölen 181 sayılı Taksim Planı'nı kabul etti. Filistin'in %56'sı Yahudilere, %43'ü Müslümanlara, Kudüs ise uluslararası bölgeye ayrıldı. 14 Mayıs 1948'de çatışmaların arttığı ve manda yönetiminin sürdürülemez hale geldiği gerekçesiyle İngilizler, Filistin'den çekildi ve aynı gün Yahudiler, "İsrail Devleti"ni ilan ettiler. Böylelikle İngiliz manda yönetimi, Filistin'de görevini yerine getirmiş, bir Yahudi devletinin kurulmasını sağlamış ve çekilerek kendi varlığını sonlandırmıştır.

Bundan sonraki süreçte; 1948 Arap-İsrail Savaşı ise yalnızca Yahudi varlığının bölgedeki işgalinin askerî olarak da tescillenmesine yardımcı ve Filistin'in büyük bölümünün işgal edilmesine zemin hazırlamıştır. Yahudilerin devlet ilan etmesi ve sonrasında, yaklaşık 1.000.000 Müslüman'a uygulanan zorunlu göç, katliamlar ve toprakların işgali ile ortaya çıkan bu hazin tabloya Müslümanlar, "Nekbe" (Büyük Felaket) adını vermişlerdir.

ABD, SSCB, İngiltere ve Fransa gibi önde gelen sömürgeci kâfir devletler, kurdukları ve anında tanıdıkları bu habis varlığın devlet hali üzerinden şu hususları hedeflediler:

1. Müslümanların birbirlerine kavuşmalarını engelleyecek ve birlikteliklerinden uzaklaştıracak şekilde bölgedeki Müslümanlar arasına yabancı bir cisim yerleştirdiler.

2. Bölgeyi, Yahudi karşıtı çatışmalarla meşgul ederek asıl çatışmalarının Hilâfet'i ortadan kaldıran kâfir Batı ile olması gerektiğini Müslümanlara unutturmayı amaçladılar. Zira bölgede Yahudiler için bir devlet oluşturmadan önce çatışma, Müslümanlar ile kâfir Batı arasında idi. Yahudilerin Filistin'i işgal etmeleriyle bu gasıp varlık ile yapılan mücadele, merkezî bir konum aldı ve onu kuranlar ile mücadele ikinci plana itildi.

3. Onlar bu hamle ile kendi ülkelerindeki Yahudi problemlerinden kurtulmuş oldular. Çünkü Yahudiler, tarih boyunca yaşadıkları toplumlarda çıkardıkları fitneler, fesatlar ve ifsatlarla meşhurdular.

Gazze'ye İçin Yeni Nesil Manda Yönetimi:

Gazze Barış Planı'nın teorik olarak ABD ve garantör ülkeler tarafından kabul edilmesinin ardından oluşturulacak yönetim modelinin ve güvenlik sisteminin dinamiklerine baktığımızda, aslında bir asır öncesinin İngiliz manda yönetimi ile arasında bir fark olmadığını görebiliyoruz. Hem planın taslağında hem yapılan görüşmelerde ve alınan kararlarda ortaya çıkan sonuç, Gazze'nin kendi dinamiklerinin bir yönetim oluşturmaya elverişli olmadığı ve bir geçiş yönetiminin kurulmasına ihtiyaç olduğu yönündedir. Bu konudaki gerekçeler, bir asır önce işgal edilen Filistin üzerinde İngiliz mandasını oluşturulmasına sunulan gerekçelerle aynıdır. Aradaki tek fark; o günün Filistin'inin bugün artık Gazze'ye indirgenmiş olması, Yahudi işgali ve Müslümanların tehciri sebebiyle neredeyse "Filistin" diye bir bölge kalmamasıdır.

Buna sebep, elbette ki sömürgeci kâfirlerin, kendi bekarları açısından bir öncü karakol niteliğinde olan Yahudi varlığının Filistin topraklarında güvenlik içinde varlığını sürdürmesine ilişkin projelerini kararlıkla yürütmeleridir. Bu perspektiften baktığımızda; iki manda yönetimi arasındaki farklardan birisi de şudur: Bir asır önceki İngiliz manda yönetimi; bölgeye Yahudileri yerleştirip bir devlet haline getirme görevini üstlenmişken, bugünkü yeni nesil manda yönetimi ise artık bölgeyi tamamen Yahudilere teslim etmeye ilişkin süreci yürütecektir.

Trump'ın "Gazze Barış Planı" olarak adlandırılan ve Şarm El-Şeyh'te ABD, Mısır, Katar ve Türkiye'nin imza koyduğu planın yönetimle ilgili ilk aşamasında geçen "teknokratik apolitik bir Filistin Komitesi tarafından yönetilecek" ifadesi incelendiğinde, yönetimin değil esasen işlerin yürütülmesinin yani hizmetlerin kastedildiği görülecektir. Buna göre komite, kamu hizmetlerinin ve belediyelerin günlük işlerinin yerine getirilmesinden sorumlu olacaktır. Yönetim işi ise başkanlığını ABD Başkanı Trump'ın yapacağı, Irak işgalinin ve 1.000.000 Müslümanın katledilmesinin baş sorumluları arasında olan Tony Blair'in de içerisinde bulunacağı ve bazı devlet başkanlarının dâhil edileceği bir "Barış Kurulu" tarafından yürütülecektir.

Hizmetlerden sorumlu olan Filistin Komitesi de bu kurulun denetimine tabi olacaktır. Bu yönetimin ve Gazze halkının güvenliği ise Trump yönetiminin açıklamasına göre; "uluslararası sivil

ve askerî bir görev gücü" tarafından sağlanacaktır. Bu güç, Uluslararası İstikrar Gücü (ISF) adıyla anılmakta olup ABD koordinasyonunda Türkiye, Mısır, Ürdün ve gasip varlık "İsrail" in dâhil olacağı çok uluslu bir yapı olarak tanımlanmıştır. Yine Trump'ın açıklamasına göre nihai hedef, Gazze'nin "yerel halkın yönetimine devredilmesiyle" sürecin sonlanmasıdır.

Yetki devri konusu da manda sisteminde olduğu gibidir. Manda sisteminde, Milletler Cemiyeti, zayıf milletleri "bağımsızlığa hazırlamak üzere" gelişmiş devletlere bırakıyordu. Trump planında da Gazze'nin yönetimi, "demokratikleşmeye hazırlanacak" söylemiyle uluslararası güçlere devredilmektedir. Her iki sistem de insani ve barışçıl bir gerekçe ile sunulmaktadır. 1920'de "medeniyet görevi" vurgusu yapılırken, 2025'te "insani misyon ve güvenlik garantisi" söylemi kullanılmaktadır. Manda yönetimleri gibi bu planda da yerel halkın, dayatmaya çalıştıkları demokrasi sürecinde bile doğrudan siyasi katılımına izin verilmemekte; yönetim tamamen dış gücün denetimine bırakılmaktadır.

Sözde barış planı çerçevesinde Gazze için uygun görülen yönetim biçimi yukarıdaki değerlendirmelerden de anlaşılacağı üzere kesinlikle bir manda sistemidir. Bu manda sisteminin amacı, Gazze'deki direnişi kırmak ve bölgeyi Yahudi varlığına teslim etmektir. Bu konuda birçok uluslararası hukuk uzmanı, Trump'ın planını "de facto manda" olarak tanımlamaktadır. Hatta Washington merkezli Brookings Institution, ISF yapısının BM Vesayet Konseyi'ne benzer bir model sunduğunu; kullanılan terminolojinin ("rehabilitasyon", "uluslararası istikrar", "geçici gözetim") manda dilinin modernleştirilmiş biçimleri olduğunu vurgulamıştır.

Sonuç olarak; barış planı ile öngörülen, geçiş yönetimi ile Gazze'nin "kendini yönetmeye elverişli hale geldiğinde" yönetimin devredilmesi meselesi, bir asır önce I. Dünya Savaşı'ndan sonra bu topraklara musallat olan manda yönetimlerinin tıpatıp aynısıdır. Bir asır önce olduğu gibi bir asır sonra da manda yönetiminin dünya literatüründe ve bu toprakların hafızasında bir tek anlamı vardır ki o da; Müslümanlara reva görülen katliam, tecavüz, yağma ve tehcir üzerine kurulmuş bir sömürü yöntemi olmasıdır.

Ayrıca bu yönetimin görevleri arasında; Gazze'deki direnişi kırıp Hamas ve diğer grupları

tasfiye etmenin yanında, Müslümanların tabi tutulacağı dinler arası diyalog ve kültürel yozlaşma projeleriyle Yahudi yönetimi altında birlikte yaşamaya hazırlanması da vardır.

Dünyada çok küçük bir azınlık dışında bütün insanlık, kapitalist sömürü düzeninin çarkları arasında ezilmeye devam etmektedir. Yeraltı ve yerüstü zenginlikleri ile stratejik önemi açısından İslâm coğrafyası, dünya üzerinde kapitalist istilaya en çok maruz kalan bölgedir. Başını ABD'nin çektiği kapitalist ideolojinin sömürgeci çeteleri ve onların, kendilerine “yönetici” denilen yerel işbirlikçi ajanları, şu anda bütün Ortadoğu’da olduğu gibi Gazze’de de nüfuzlarını güçlendirecek ve çıkarlarını arttıracak projeleri hayata geçirmekle meşguldürler. Onlar; ismi ister barış planı, isterse medeniyet görevi olsun, hangi isimle Müslümanlar üzerine bir proje üretirlerse üretsinler, ortaya koydukları her proje kesinlikle Müslümanların aleyhinedir. Çünkü onlar Müslümanların apaçık düşmanlarıdır ve kendi çıkarlarına uygun düşmediği sürece Müslümanların lehine hiçbir icraatta bulunmazlar.

“İman edenlere düşmanlık etmede insanların en şiddetlisinin kesinlikle Yahudiler ile Allah’a ortak koşanlar olduğunu görürsün.”¹

Sömürgeci kâfirler, oluşturdukları algılarla; Gazze’yi yerle bir eden, çoğu kadın ve çocuk yüz binlerce Müslümanı katleden ve açlığı bir silah olarak kullanan soykırımcı Yahudi varlığını mağdur olarak gösterebilecek kadar seviyesiz bir kişiliğe sahiptirler. Bugün “Filistin sorunu” diye bahsedilen meselenin aslı, esasında “işgalci Yahudi varlığı sorunu”dur. Onlar ve işbirlikçi yöneticiler bu meseleyi bile adlandırırken kelime oyunları ile insanların kafasını karıştırmaya çalışmaktadırlar.

Bir İslâm toprağı olan Filistin bölgesindeki sorun, işgalci gasp Yahudi varlığının sömürgeci güçlerin desteğiyle bölgeye çöreklenmesi sorunu- dur. Dolayısıyla bu meselenin gerçek çözümü, bu habis varlığın işgal ettiği topraklarımızdan acilen ve şiddetle sökülüp atılmasıdır. Bunu gerçekleştirecek olan ise Gazze’de yaşanan soykırımla birlikte bütün İslâm ümmetinin artık üzerinde ittifak ettiği ve acilen kurulması gerektiği hususunda hemfikir olduğu İslâmi bir otorite, yani ikinci Râşidî Hilâfet

Trump’ın “Gazze Barış Planı” olarak adlandırılan ve Şarm El-Şeyh’te ABD, Mısır, Katar ve Türkiye’nin imza koyduğu planın yönetimle ilgili ilk aşamasında geçen “teknokratik apolitik bir Filistin Komitesi tarafından yönetilecek” ifadesi incelendiğinde, yönetimin değil esasen işlerin yürütülmesinin yani hizmetlerin kastedildiği görülecektir. Buna göre komite, kamu hizmetlerinin ve belediyelerin günlük işlerinin yerine getirilmesinden sorumlu olacaktır.

Devleti’dir. Bunun dışında bir çözüm aramak; hele bunu sömürgeci kâfirler ve onların yerli işbirlikçi ajanlarından beklemek, abesle iştigal etmek ve tüm İslâm coğrafyasında Müslümanların maruz kaldığı zulümlerin devamını sağlamak demektir.

Çünkü onların hak ettiği muamele, silaha karşı silahtır. Kısacası İslâm Devleti, Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*’in bu azgın Yahudilerin atalarına Medine’de uyguladığı muamelenin aynısını uygulayacaktır biiznillâh!

Allah *Subhanehu ve Teâlâ* şöyle buyuruyor:

“Onları (size karşı savaşanları) yakaladığınız yerde öldürün. Sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın.”²

1 - Mâide Suresi 82

2 - Bakara Suresi 191

■ Muhammed Emin Yıldırım
m.eminyildirim80@gmail.com

SİLAHSIZLANDIRMA, NORMALLEŞME VE ORTADOĞU'NUN GELECEĞİ

Ortadoğu, bir asırdan fazla bir süredir, özellikle de İkinci Dünya Savaşı sonrası dünya siyasetinde her zaman sıcak bir mesele olarak yer tutmuş olup bugün de aynı özelliğini korumaktadır. Aslında “Ortadoğu” denildiğinde, onun hakikatini anlayabilmek için çok daha geriye giderek Muhammed *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*’in öncülüğünde gerçekleşen, yeryüzünün en büyük devrimi olan İslâm’ın indiği topraklardan düşünmeye başlamak gerekir. Zira insanlığı

karanlıklardan aydınlığa çıkaran nur burada doğmuş, hak batıla burada galip gelmiş ve asırlar boyu dünyaya güzide bir örneklik sunan dört başı mamur yönetim nizamı bu topraklarda hüküm sürerek yeryüzüne yayılmıştır. Kur’an-ı Kerim’in Mekke hakkında “Ummu’l-Kurâ” yani “şehirlerin anası” betimlemesini de dikkate alarak Ortadoğu için “dünyanın kalbi” ifadesini kullanmak abartılı olmayacaktır.

Ortadoğu, yalnızca coğrafi bir bölge değil; aynı zamanda din, tarih, strateji ve çıkar mücadelelerinin kesişim noktasını temsil eder. İslâm ve İslâm'ın Batı için tehlikesi, stratejik konumu, Avrupa, Afrika ve Asya bağlantı noktalarını kontrol etmesi, Yahudi varlığı ve Batılı çıkarların ön savunma hattı olması, sömürgecilik, maddi menfaatler özellikle de petrol ile alakalı bir meseledir. Dolayısıyla İslâm'la, stratejik konumuyla, Yahudi devletiyle, sömürgecilikle ve enerjiyle ilgili bir meselenin sadece bölge halkı ve Müslümanlar açısından değil, tüm dünya açısından önemli bir mesele olduğunda şüphe yoktur.

Nitekim İslâm ile küfür arasında, Haçlı seferlerinden günümüze dek devam eden fikrî ve siyasî mücadele, Ortadoğu'nun bu tarihî hakikatini doğrulamaktadır. Diyebiliriz ki, Ortadoğu meselesi, kendi tabiatına uygun, esaslı ve kalıcı bir çözüme kavuşturulmadığı sürece çatışma ve kriz bölgesi olarak kalmaya devam edecektir.

Ortadoğu'nun Sömürgeleştirilmesi

Ortadoğu, 18. yüzyılın ortalarına kadar İslâmî Devlet'in hükmü ve nüfuzu altındaydı. Ancak Berlin Konferansı'ndan, yani 18. yüzyılın sonlarından itibaren Avrupalı büyük devletler bölgeye yönelik saldırı girişimlerine başladı. Bu süreçte Fransa, İngiltere ve İtalya gibi güçler, farklı yollarla Ortadoğu'ya müdahale etti.

Yazımızın da başlığında yer alan, ABD'nin Ortadoğu'da uygulamaya çalıştığı "**silahsızlanma ve normalleşme projesi**", söz konusu saldırı ve çözüm arayışının en güncel halini teşkil etmektedir. ABD'nin bu projesinin uzun yıllara dayanan tarihî bir geçmişi bulunmaktadır ki temel motivasyonu, ABD politikalarını İngiliz politikasından ayırma anlayışına dayanmaktadır.

İngiltere, sömürgeci planlarının önündeki en büyük engel olan Halife Abdulhamid'in tahttan indirilmesini sağlayıp Filistin-Suriye cephesini Mustafa Kemal'in geri çekilerek hediye etmesiyle teslim aldıktan sonra 1917'de **Balfour Deklarasyonu**'nu yayınlarak bölgenin kalbine bir hançer gibi saplanacak olan "Yahudi devleti"nin kuruluşunun zeminini hazırladı. Aynı aktörlerin yardımıyla Osmanlı Hilâfeti'ni yıktıktan sonra Ortadoğu'yu tamamen kontrol altına aldı.

Onlar nezdinde Ortadoğu'yu kontrol etmek, Batı sömürgeciliğinin korunması için hayat-memat meselesi olmuştur. 1905-1907 yılları arasında

İngiltere, sömürgeci planlarının önündeki en büyük engel olan Halife Abdulhamid'in tahttan indirilmesini sağlayıp Filistin-Suriye cephesini Mustafa Kemal'in geri çekilerek hediye etmesiyle teslim aldıktan sonra 1917'de Balfour Deklarasyonu'nu yayınlarak bölgenin kalbine bir hançer gibi saplanacak olan "Yahudi devleti"nin kuruluşunun zeminini hazırladı. Aynı aktörlerin yardımıyla Osmanlı Hilâfeti'ni yıktıktan sonra Ortadoğu'yu tamamen kontrol altına aldı.

Londra'da yapılan ve adını İngiliz başbakanı Campbell-Bannerman'dan alan "Ortadoğu" konulu gizli "Campell Konferansı"nın raporlarında kayıtlara şu şekilde geçmiştir:

"Batı sömürgeciliği için en tehlikeli bölge, Atlas Okyanusu ile Arap Körfezi arasındaki bölgedir. Çünkü bu bölgede, aynı dili konuşan, aynı unsurlara mensup ve büyük çoğunluğu aynı dine mensup tek bir halk yaşamaktadır. Bu bölgenin insanları tek bir milletin özelliklerine sahiptir. En büyük tehlike, bu bölge halkının bu gerçeği fark edip dünyanın bu hayati bölgesinde yaşayan birleşik bir devlet kurmaya çalışmasıdır."¹

1 - al-waie.org

ABD, her ne kadar askerî güç ve uluslararası sistem üzerinden bölgenin genel anlamda kontrolünü sağlasa da, halklarla işbirliğini, iki devletli çözümü ve normalleşmeyi amaçlayan planını uzun süre gerçekleştirememiştir. Bunun sebebi, bölgedeki birçok Arap devletinin hatta Türkiye'nin İngiltere yörüngesinde hareket ederek ABD'nin politikalarını akamete uğratmış olmalarıdır. Bu durum İngilizlerin bölgeye ilişkin koyduğu çatışmaya dayalı dengenin yer yer devam etmesine neden olmuştur. Ayrıca ABD'nin İslâm'la mücadelesi ve bölgenin kaynaklarına yönelik tamahkarlığı, çatışma politikasına besleyici bir unsur olmuştur. Bu da ABD'yi, Ortadoğu'ya yönelik politikasında çeşitli çıkarları cem eden yeni bir revizyona götürmüştür.

ABD ile İngiliz Politikalarının Ayrışması

İngiltere, hedeflerini gerçekleştirdikten sonra işgalci Yahudi varlığı ile işbirlikçi ulus devletler üzerinden bölgede çatışmaya dayalı bir denge kurarak İkinci Dünya Savaşı sonuna kadar Ortadoğu'da nüfuzunu devam ettirmiştir. Ancak 1950 yılından sonra durum farklılaşmış ve köklü bir şekilde değişmiştir. İngiltere ile yüz küsur yıldır izlediği uzlet politikasından çıkmayı kararlaştıran Amerika arasında, savaflara, darbelere, manevralara ve komplolara sahne olan sömürgecilik çatışması ortaya çıkmıştır.

O zamana kadar Ortadoğu meselesi hakkındaki Amerikan ve İngiliz politikaları, ortak bir zeminde yürütülüyor; iki devlet, politikaları hakkında görüşüyor, aralarında planlar ve üsluplar hazırlıyorlardı. İngiltere, özellikle Arap Yarımadası petrolü olmak üzere Amerika'nın bazı menfaatlerde aslan payını almasına izin vermesine ve bazen onunla hareket etmesine rağmen çıkarlarına zarar verici olarak gördüğü hususlarda onun karşısında duruyordu.

İki devlet arasındaki mevcut gizli çatışmanın yarı açık çatışmaya dönüşmesinden sonra Amerika'nın Ortadoğu'daki diplomatik temsilcileri, Amerika'nın bölgedeki askerî ve ekonomik çıkarlarının tehdit edildiğini gördüler. Böylece Amerikan politikasının İngiliz politikası ile yan yana durmasının, Amerika'nın İkinci Dünya Savaşı öncesinde olduğu gibi bölgeyi savunması için küçük bir yem vermekle yetindiği; bölgenin tüm servetlerinin ise İngiltere'ye bırakılması anlamına geldiğini fark ettiler. Bu durum, hem ABD-İngiltere ilişkilerinde hem de Ortadoğu siyasetinde bir kırılma noktası teşkil etmiştir.

Bu minvalde, Arap toplumu nezdinde güvenilir kabul edilen Amerikalı diplomatlar, Washington yönetiminin Ortadoğu politikasında bazı temel değişikliklerin yapılmasının artık kaçınılmaz olduğu kanaatine vardılar. Özellikle de gasıp varlık "İsrail" in kurulması ve Müslümanların bu devlete karşı besledikleri derin kin ve nefret duygularının, bölge siyasetinde ciddi bir sorun oluşturduğunu tespit ettiler. Bu nedenle, bölgeyi bir İngiliz üssünden Amerikan üssüne dönüştürmeden önce, bölge halkıyla iş birliğini esas alan bir politika benimsemenin zorunlu olduğu sonucuna ulaştılar.

Bu doğrultuda, Kasım 1950'de İstanbul'da, ABD Dışişleri Bakanlığı Orta Doğu ve Kuzey Afrika

İşlerinden Sorumlu Bakan Yardımcısı George Maggi'nin başkanlık ettiği beş gün süren gizli bir konferans düzenlendi. Derin ve kapsamlı müzakerelerin ardından konferans, tüm katılımcıların ortak mutabakatıyla hazırlanan dört temel öneri ile sona erdi:

Birincisi: İngiltere ile Arap dünyası arasında ele alınan ilgili meselelerin tamamında İngiliz politikasından ayrılmak.

İkincisi: Arap milliyetçiliği taleplerinin desteğini Ortadoğu'daki Amerikan politikasına temel yapmak.

Üçüncüsü: Mısır'ı, İngiltere'den talepleri noktasında desteklemek ve Irak'ta da bu tür bir hareketin gelişmesine teşvik etmek.

Dördüncüsü: "İsrail"i diplomatik ve ekonomik olarak desteklemekten vazgeçmek; Birleşmiş Milletler'i ise Filistin'in Araplar ve Yahudiler arasında iki ayrı devlete bölünmesi projesini hayata geçirmeye teşvik etmek. Ayrıca Güvenlik Konseyi'nin, Arap mülteciler meselesinin çözümüne ilişkin aldığı –mültecilerin yurtlarına geri dönmeleri ve geri dönmek istemeyenlere tazminat ödenmesi– esasına dayalı kararların uygulanmasını desteklemek.

ABD'nin söz konusu politik değişikliği uygulamaya çalışmasıyla birlikte bazen şiddetlenen bazen dinen çatışmalar, Amerika'nın Ortadoğu'da dizginleri ele geçirmesine kadar devam etmiştir.²

ABD, her ne kadar askerî güç ve uluslararası sistem üzerinden bölgenin genel anlamda kontrolünü sağlasa da, halklarla işbirliğini, iki devletli çözümü ve normalleşmeyi amaçlayan planını uzun süre gerçekleştirememiştir. Bunun sebebi, bölgedeki birçok Arap devletinin hatta Türkiye'nin İngiltere yörüngesinde hareket ederek ABD'nin politikalarını akamete uğratmış olmalarıdır. Bu durum İngilizlerin bölgeye ilişkin koyduğu çatışmaya dayalı dengenin yer yer devam etmesine neden olmuştur. Ayrıca ABD'nin İslâm'la mücadelesi ve bölgenin kaynaklarına yönelik tamahkarlığı, çatışma politikasına besleyici bir unsur olmuştur. Bu da ABD'yi, Ortadoğu'ya yönelik politikasında çeşitli çıkarları cem eden yeni bir revizyona götürmüştür.

Böylece ABD, Fas'tan Pakistan'a kadar 24 ülkeyi kapsadığı kabul edilen "Ortadoğu ve Kuzey Afrika

Projesi"ni hazırlayarak 2004 yılında İzlanda'da yapılan G8 zirvesinde dünyaya sunmuştur.

Bugün, ikinci Trump döneminde "koşulsuz itaat" ve "güç yoluyla barış" sloganı altında ABD'nin bölge halklarıyla iş birliğini önceleyen mezkur politikası, bölgeye dayatılmaya çalışılmaktadır. Şüphe yok ki ABD'yi "Ortadoğu Barışı" adını verdiği bu projeyi uygulamaya sevk eden etkenler, 1950'li yıllarda belirlenen temel motivasyonunun yanı sıra, son dönemde ortaya çıkan küresel ve bölgesel gelişmelerdir.

Özellikle Irak ve Afganistan işgallerinde yaşanan askerî fiyasko ve büyük ekonomik maliyet sonrasında 2010 yılında yorgun ve hazırlıksız şekilde yakalanılan Arap Baharı devrimleri ve en son 7 Ekim 2023'teki Aksa Tufanı hareketinin sarıncı etkileri, ABD için normalleşmenin aciliyetini ortaya çıkarmıştır. Diğer taraftan aynı derecede önemli sayılan, Çin'in engellenemeyen ekonomik yükselişi ve Putin liderliğinde yeniden canlanan Rusya'nın yayılmacı emelleri, ABD'nin elini çabuk tutmaya iten diğer faktörler olmuştur. Nitekim 2021 yılında Brüksel'de yapılan NATO zirvesinde Rusya ve Çin açık bir şekilde düşman devletler olarak NATO'nun 2030 vizyon belgesine girmiştir. Trump Amerikası'nı teşvik eden üçüncü unsur ise bölgedeki rejimlerin ekonomik, siyasi ve askerî anlamda kul köle olacak kadar Trump'ın emrine amade olmaları ve ne isterse yerine getirmeye hazır bulunmalarıdır.

Şimdi konuyu biraz daha detaylandırarak Ortadoğu'yu nasıl bir geleceğin beklediğini yorumlamaya çalışalım.

Amerika'nın İslâm Dünyasındaki Stratejisi ve Etkileri

Tıpkı İngiltere gibi Amerika'nın İslâm dünyasındaki stratejisi de uzantıları olmakla birlikte üç temel üzerine kuruludur. İlki; sömürgecilik ve zenginliklerin yağmalanması, ikincisi; Yahudi varlığının korunması, üçüncüsü ise; İslâm'a karşı savaş. Aralarındaki fark, bunların ne tür plan ve üsluplar ile hayata geçirileceğidir. Trump yönetiminde, Amerika'nın bu üç temel yaklaşıma bakışında köklü değişiklik olacağına dair herhangi bir işaret yoktur.

Amerika, özel olarak küstah Trump ve ekibi, İslâm beldelerindeki ekonomik faydaların esas mücevheri olarak petrolü ve enerji kaynaklarını

2- *Hizb-ut Tahrir'in Siyasi Mefhumları, Ortadoğu Meselesi, sf.143*

görmektedir. Ancak Trump yönetimi, halihazırda bu kaynaklar üzerindeki Amerika hakimiyetinin, Suudi Arabistan'ın filî yöneticisi aracılığıyla kolayca sağlandığını düşünmektedir. Prens Selman yönetimi, ülkesinin petrol gelirlerinin çoğunu Amerika'ya yönlendirmektedir. Körfez'deki İngiliz yanlısı küçük ajan yönetimler de petrol ve gaz gelirlerini, Amerika'ya Trump'ın kabul edilebilir gördüğü oranlarda aktarmaktadır. Dolayısıyla bu mesele üzerinde kayda değer anlamda bir sömürgecilik çatışması yaşanmamaktadır.

İkinci olarak, Yahudi varlığının korunması meselesi, projenin en önemli ve en kritik yönünü oluşturmaktadır. Zira Aksa Tufanı Harekâtı ile "yenilmezlik" algısı sarsılan Yahudi varlığı "İsrail", Gazze'de yürüttüğü soykırım nedeniyle tüm dünyada nefretin odağı hâline gelmiş ve giderek "yok edilmesi gereken bir hedef" olarak görülmeye başlanmıştır.

Dolayısıyla, normalleşme anlaşmaları üzerinden işgalci "İsrail'in" korunması; ABD, Batı ve onların bölgedeki uydu devletleri açısından artık bir zorunluluk hâline gelmiştir. Çünkü işgalci varlığın yıkılması demek, onu koruyan ihanet rejimlerinin de yıkılması ve akabinde sömürgeci kâfir Batı ile doğrudan bir hesaplaşma sürecinin başlaması anlamına gelecektir.

Bu nedenle Trump yönetimi, "Abraham Anlaşmaları" adı verilen planla bu yıkım sürecinin önüne geçmeye çalışmaktadır. Bu kapsamda, öncelikle İran devre dışı bırakılarak etkisizleştirilmiştir. İran önce Suriye'den çıkarılmış, ardından onun Lübnan'daki uzantısı olan Hizbullah, Yahudi varlığının yıkıcı saldırıları sonucunda lider kadrosuyla birlikte büyük ölçüde tasfiye edilmiştir. Aynı şekilde Irak'ta da İran yanlısı milis gruplar birer birer devre dışı bırakılmaktadır.

İran için en sarsıcı darbe ise, ABD'nin himayesinde Yahudi varlığı tarafından kendi topraklarında gerçekleştirilen saldırılar sonucu üst düzey askerî kurmaylarını kaybetmesi olmuştur. Tüm bu gelişmeler, büyük olasılıkla İran'ın "direniş eksenini"nden "normalleşme eksenine"ne sürüklenmesini kaçınılmaz kılacaktır. Zira İran'ı, bölgede bir mezhep savaşı oyuncusu olarak bu denli etkin hâle getiren ABD için, onun gücünü sınırlamak zor bir mesele değildir. Nihayetinde İran, ABD ile yaptığı bu dolaylı iş birliğinin aşağılayıcı faturasıyla yüzleşmek durumunda kalmıştır.

Yahudi varlığının korunması konusunda diğer önemli bir cephe olan Suriye ise Ahmet Şara yönetiminin teslimiyetiyle tehdit olmaktan çıkarılma yolundadır. Suriye'nin sözde istikrarı ve kalkınması adına ülkenin güneybatısı adeta Yahudi varlığının kontrolüne bırakılmıştır. Şam yönetimi ile işgalci varlık arasında sınırda üç tampon bölge var olacak şekilde tamamen Siyonist şebeke lehine bir güvenlik anlaşması imzalanmıştır ve bunu normalleşme anlaşmasının takip etmesi beklenmektedir. Suriye'de Müslümanlardan oluşan ordu Yahudi varlığı lehine silahsızlandırılırken, ABD destekli PYD ise 100 binden fazla milis ve 30 bin tır silahlık donanımıyla Suriye ordusuna entegre edilerek ordunun belkemiği olmaya hazırlanmaktadır.

Yahudi varlığının diğer sınırları olan Mısır, Ürdün ve Lübnan, zaten işgalci varlığı korumak üzere başa getirilen rejimler tarafından yönetilmektedir ki Mısır 1978'de Camp David Anlaşması, Ürdün ise 1994'te Vadi Araba Anlaşması ile normalleşmeyi yıllar önce tamamlamışlardır. Lübnan'da ise ülkedeki Filistinli gruplar dahil tüm milislerin silahsızlandırılması çalışmaları halihazırda devam etmekte olup süreç, ete kemiğe büründüğünde normalleşmeye dahil edilecektir. Daha sonra 2020 yılında Trump'ın ilk döneminde "Yüzyılın Anlaşması" kapsamında BAE ve Bahreyn, ardından Fas ve Sudan bu ihanet kervanına katılmıştır.

Geriye, bölgenin büyük ekonomik devleti Suudi Arabistan kalıyor. Trump'ın hatta öncesinde Biden'ın yaklaşımı, onun işgalci "İsrail"le normalleşmesi üzerine kurgulanmıştır. Eğer Aksa Tufanı yaşanmamış olsaydı, Suudi Arabistan Yahudi varlığı ile normalleşmeye başlamış olacaktı. Ancak Aksa intifadası, tüm sarsıcı etkisine rağmen süreci sadece askıya alabildi. Zira hem Biden yönetimi, hem Trump yönetimi hem de Selman yönetimi olumlu açıklamalarına her zaman devam ettiler. Sadece Selman yönetimi, normalleşmeyi sözde Filistin devletinin kuruluşuna bağladı ki böylece Müslüman halkların, Gazze ve Filistin direnişinin gözlerini boyayabilsin.

Görünüşe göre Trump Amerikası, Gazze'deki ateşkes sürecinin Hamas'ın silahsızlanması suretiyle Yahudi varlığının zaferi ve hedeflerine ulaşmasıyla sona ereceğini, bunun da Trump'ın dediği gibi zorla barış dayatılmasıyla gerçekleşeceğini düşünmektedir. ABD Başkanı Trump konuya ilişkin şunları söylemiştir:

“Orta Doğu Özel Elçisi Steve Witkoff’un çabalarıyla Ulusal Güvenlik ekibim, Gazze’nin bir daha asla teröristlerin güvenli sığınağı olmaması için ‘İsrail’ ve müttefiklerimizle yakın çalışmaya devam edecek. Ayrıca Gazze’de sağlanan ateşkes yeni İbrahim Anlaşmalarında değerlendirilecektir.”³

Bölge Ülkelerinin Rolü ve Ortadoğu’nun Geleceği

Elbette ki bu durum, başta Suudi Arabistan, Katar, BAE, Ürdün ve Türkiye gibi ülkeler olmak üzere bölge devletlerinin harekete geçmesini gerektirmektedir. Bu da söz konusu devletlerin liderlerinin önce New York’ta Trump’ın masasında boy göstermeleri, daha sonra Mısır’ın Şarm eş-Şeyh kentindeki zirvede Trump arkasında ve önünde hizalanarak Gazze ihanet planını imzalamaları ile gerçekleşmiştir.

Bu noktada kukla lidere biçilen rol, insani yardım ve yeniden inşa yoluyla Yahudi hedeflerini gerçekleştirmek, Amerikan efendisinin istediği gibi “gönüllü” tehcire yardımcı olmak ve çatışmayı sona erdirmeye çabalamaktır. ABD’den beklenen eylem ise; yerleşimlerin ilhakını tanımak, Filistinlilerin yaşamını sözde iyileştirmek ve Gazze’yi yeniden inşa etmek, ardından da cihadı ve Yahudilerin “aşırılık” ile “terörizm” diye etiketlediği ideolojiyi ortadan kaldırarak, barış ve “İbrahim dini” adı altında bir teslimiyet kültürü yerleştirmek suretiyle Filistin meselesini tamamen tasfiye edecek siyasi süreci başlatmaktır.

Diğer taraftan Türkiye’de “Terörsüz Türkiye” adı altında yürütülen ve Irak ile Suriye’yi de kapsayan PKK’nın silahsızlandırılması ve tasfiye süreci, yine ABD’nin Ortadoğu planlarıyla ilgilidir. ABD, Çin’e rahatça odaklanabilmek için bölgede kontrolün tamamen kendi kuklası olan rejimlere ait olduğu bir istikrar ve sükûnet ortamı yaratmak istemektedir. Türkiye ve diğer İslâm beldesi yöneticilerinin ABD’yle iş birliğinden elde edecekleri tek kazanç, kullanılıp atılincaya kadar bir süre daha koltuklarında kalmaktır; tabi buna kazanç denilirse...

Özetleyecek olursak; Trump’ın yeni Ortadoğu projesinde Yahudi varlığı ile normalleşme, Suud üzerinden başlatılacak; sonra diğerleri ona eşlik edecek ve bu furya, Kuzey Afrika’dan Pakistan’a uzanan bir stratejik ittifaka dönüşecektir. Yahudi

Yahudi varlığının diğer sınırları olan Mısır, Ürdün ve Lübnan, zaten işgalci varlığı korumak üzere başa getirilen rejimler tarafından yönetilmektedir ki Mısır 1978’de Camp David Anlaşması, Ürdün ise 1994’te Vadi Araba Anlaşması ile normalleşmeyi yıllar önce tamamlamışlardır. Lübnan’da ise ülkedeki Filistinli gruplar dahil tüm milislerin silahsızlandırılması çalışmaları halihazırda devam etmekte olup süreç, ete kemiğe büründüğünde normalleşmeye dahil edilecektir. Daha sonra 2020 yılında Trump’ın ilk döneminde “Yüzyılın Anlaşması” kapsamında BAE ve Bahreyn, ardından Fas ve Sudan bu ihanet kervanına katılmıştır.

varlığı da bu ittifakın önemli bir parçası olarak güvenlik garantisine sahip olacak; ardından ABD, bu ittifakı; Çin ve Rusya ile mücadelesinde, Avrupa’yı tamamen kanatları altına alma girişimlerinde ve elbette müstakbel Hilâfet Devleti’nin kurulmasına karşı yürüttüğü tutumda bir yakıt olarak kullanacaktır.

Gerçeklikler ve Kaçınılmaz Başarısızlık

Trump yönetimi, İslâm coğrafyasında bu şekilde bir düzenin tesisini istemektedir. Diğer adıyla “koşulsuz itaat” ve “güç yoluyla barış”. Bu yaklaşım,

3 - El Cezire, 15 Ocak 2025

Allah'ın izniyle Gazze'de yaşananların etkileri asla silinmeyecektir. Nice şehitlerin kanıyla karışmış Aksa Tufanı, ümmet tufanına dönüşerek Hilâfetle taçlanacak bir zaferle sonuçlanacaktır. Zorba diktatörlüklerden sonra kurulması müjdelenen peygamberlik metodu üzere Râşidî Hilâfet, ümmeti özgürlüğe kavuşturacak ve yeryüzünü adaletle dolduracaktır.

kibirli bir bakış ve Müslümanlara yönelik büyük bir küçümsemedir. Amerika bu bölgede kendisine herhangi bir rakip görmemekte, kendi ajanları ve Avrupalıların ajanlarının tamamının kendisine itaat etmesini beklemektedir.

Ancak dikkat çekilmelidir ki, bu Amerikan zorbalığı, bölge üzerindeki nüfuzu koruma değil; aksine bu nüfuz üzerindeki umutsuzluk duygusunun bir yansımasıdır. Kesinlikle güvenin veya başarının göstergesi değildir. Amerika, İslâm dünyasını işgal için ordusuyla gelmiş, Irak ve Afganistan savaşlarında başarısız olmuştur. İslâm'a karşı savaş ilan etmiş ama sonunda Afganistan'da yirmi yıl savaşmış Taliban'a, yönetimi bırakmak zorunda kalmıştır. Suriye'de ise kendi nüfuzunu sürdürecektir bir aparat bulamayınca bu görevi Türkiye'ye havale etmiştir. Ancak Türkiye'nin de bu görevi, Amerika'nın yıllarca "terörist" olarak nitelendirdiği kişilere yönetimi teslim etmesiyle sonuçlanmıştır. Bu tablo, Amerika'nın bölgedeki derin başarısızlığının açık bir göstergesidir.

İslâm dünyasının kalbini Yahudi varlığının çekiç darbesi altına koymak, Amerika'nın nüfuzunu koruma yolunda en kötü tercihtir. Görünen o ki bu, Amerika'nın son yoludur. Zira bu varlık, bölgede şiddetle nefret edilen ve dışlanan bir unsurdur.

Neredeyse yarım asır önce bu varlıkla anlaşma yapan Mısır yönetimi bile bu barışı halk düzeyinde normalleşmeye dönüştürememiştir. Yahudiler, Mısır topraklarına güven içinde girememekte, Mısırlılar da Avrupa ve Amerika'ya olduğu gibi Yahudi varlığına gitmemektedir. Bölgedeki Müslüman halkların kalbi ise bu varlığa karşı cihat ruhuyla dolup taşmaktadır.

Dolayısıyla Amerika, İslâm dünyasında son oyununu oynamaktadır. Her geçen gün daha fazla İslâm'a umut bağlayan bu kadim coğrafya, yöneticilerinden kurtulacağı günü büyük bir sabırla beklemektedir. Ne Amerikan savaş gemileri ne silahları ne de barış yalanları, bu kurtuluşa engel olacaktır; aksine, büyüyen İslâmi mücadelelerin altında hep birlikte çökeceklerdir.

Allah'ın izniyle Gazze'de yaşananların etkileri asla silinmeyecektir. Nice şehitlerin kanıyla karışmış Aksa Tufanı, ümmet tufanına dönüşerek Hilâfetle taçlanacak bir zaferle sonuçlanacaktır. Zorba diktatörlüklerden sonra kurulması müjdelenen peygamberlik metodu üzere Râşidî Hilâfet, ümmeti özgürlüğe kavuşturacak ve yeryüzünü adaletle dolduracaktır.

إِنَّ الدِّينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿۴﴾
"Şüphe yok ki, kafirler mallarını (insanları) Allah yolundan alıkoymak için harcarlar ve harcayacaklardır. Sonra bu mallar onlara için yürek acısı olacak, sonra da yenilgiye uğrayacaklardır. İnkâr edenler toplanıp cehenneme sürüleceklerdir."⁴

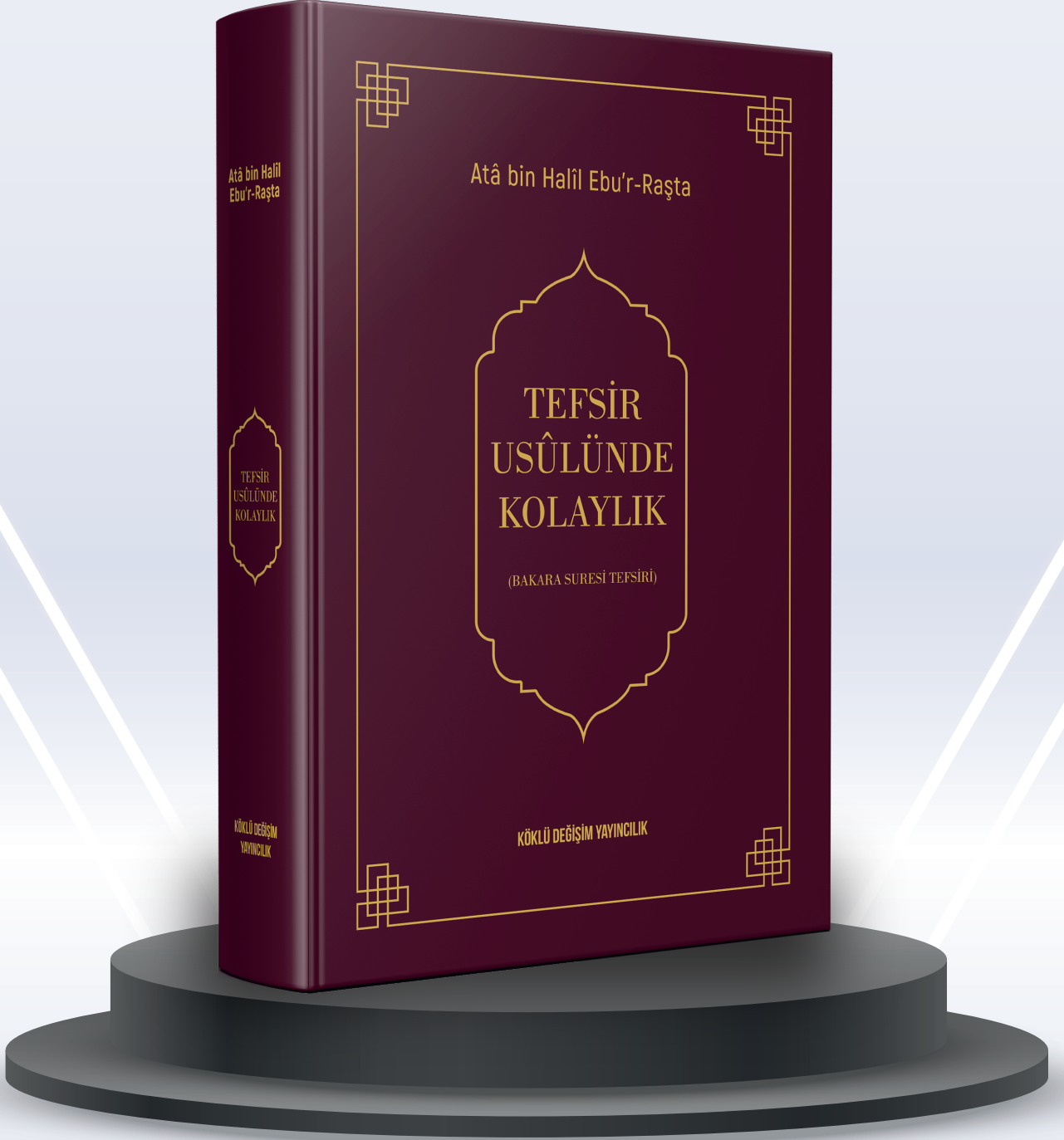

KONFERANS BURSA
Ateşkesin Gölgesinde
İŞGALİ MEŞRULAŞTIRMAK

KONFERANS ANTALYA
"Barış"ın Arkaplanı ve
GAZZE'NİN
GELECEĞİ

KÖKLÜ DEĞİŞİM YAYINCILIK FARKIYLA “TEFSİR USÛLÜNDE KOLAYLIK”

WhatsApp Sipariş Hattı: +90 (312) 229 77 91

KÖKLÜ DEĞİŞİM
Susunlunun Kırılma Noktası